

NACRT STRATEGIJE RAZVOJA URBANOG PODRUČJA VARAŽDIN ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2027. GODINE

Strategija razvoja urbanog područja Varaždin
za razdoblje od 2021. do 2027. godine / **NACRT**

Naručitelj:

Grad Varaždin

Izrađivač:

MARA d. o. o.

Trogirska 8

42000 Varaždin

prosinac 2022.

Nacrt - Verzija 2.

1.	UVOD.....	7
2.	ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE SRUP OBUHVAĆA.....	11
	2.1. Teritorijalni obuhvat.....	11
3.	OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-a.....	15
	3.1. Koordinacijsko vijeće.....	15
	3.2. Partnersko vijeće.....	16
4.	SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA.....	18
	4.1. Vizija razvoja.....	18
	4.1.1. Vizija povezanog urbanog područja.....	19
	4.1.2. Vizija održivog urbanog područja.....	19
	4.1.3. Vizija konkurentnog urbanog područja.....	20
5.	OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA.....	21
	5.1. DRUŠTVO.....	21
	5.1.1. Demografija.....	21
	5.1.2. Osobe s invaliditetom i teškoćama.....	24
	5.1.3. Starije stanovništvo.....	25
	5.1.4. Socijalna skrb.....	26
	5.1.5. Zdravstvena infrastruktura.....	26
	5.1.6. Društvena i kulturna infrastruktura.....	28
	5.1.7. Obrazovanje.....	29
	5.2. GOSPODARSTVO.....	32
	5.2.1. Opća gospodarska kretanja.....	32
	5.2.2. Tržište rada.....	33
	5.2.3. Poslovno okruženje.....	36
	5.2.4. Turizam i kultura.....	37
	5.3. URBANO OKRUŽENJE.....	42
	5.3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima.....	42
	5.3.2. Primarna infrastruktura.....	45
	5.3.3. Urbani prijevoz.....	48
	5.3.4. Upravljanje razvojem.....	49

5.4. SWOT analiza.....	51
5.4.1. SWOT analiza za društvo.....	51
5.4.2. SWOT analiza za gospodarstvo.....	52
5.4.3. SWOT analiza za urbani okoliš.....	54
5.4.4. SWOT analiza za okvir upravljanja	57
6. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA, UKLJUČUJUĆI ISPUNJAVANJE KRITERIJA VEZANIH UZ STRATEŠKU RELEVANTNOST PROJEKATA.....	58
6.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja	58
6.2. Doprinos ITU mehanizma provedbi SRUP-a.....	62
6.3. Opis sektorske i teritorijalne integracije kroz ITU mehanizam.....	63
6.3.1. Doprinos sektorskoj integraciji	63
6.3.2. Doprinos teritorijalnoj integraciji.....	65
6.4. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam.....	67
6.5. Opis sustava provedbe ITU mehanizma.....	68
7. USKLAĐENOST S EU STRATEŠKIM DOKUMENTIMA, NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA, PLANOVIMA RAZVOJA ŽUPANIJA TE S DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA	71
7.1. Usklađenost Strateškog cilja 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo	71
7.2. Usklađenost strateškog cilja 2. Čist i otporan okoliš.....	75
7.3. Usklađenost strateškog cilja 3. Uključeni i sigurni građani	78
8. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU.....	81
9. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA	84
10. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKE VAŽNOSTI.....	104
11. INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN.....	124
12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	129
PRILOZI.....	130
POPIS LITERATURE	131

POPIS POKRATA

BDP	Bruto domaći proizvod
CZSS	Centar za socijalnu skrb
DZS	Državni zavod za statistiku
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
EU	Europska unija
FDI	Foreign Direct Investment
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
IKT	Informacijsko-komunikacijske tehnologije
IT	Informacijska tehnologija
ITU	Integrirana teritorijalna ulaganja
ITP	Integrirani teritorijalni program
JLS	Jedinica lokalne samouprave
KF	Kohezijski fond
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
MSP	Mikro, mala i srednja poduzeća
NN	Narodne novine
NPOO	Nacionalni plan oporavka i otpornosti
OVI	Online Vacancy Index
POU	Pučko otvoreno učilište
RH	Republika Hrvatska
SRUP	Strategija razvoja urbanog područja
SRUPVŽ	Strategija razvoja urbanog područja Varaždin
SWOT	Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji
UPVŽ	Urbano područje Varaždin

Popis tablica

Tablica 1. Podatci o broju stanovnika i gustoći naseljenosti gradova i općina UPVŽ-a.....	13
Tablica 2. Udaljenost između središta UPVŽ-a i većih gradova u RH	14
Tablica 3. Kretanje broja stanovnika	23
Tablica 4. Javne zdravstvene ustanove (i dislocirane službe) po gradovima	27
Tablica 5. Prikaz vrijednosti BDP-a te BDP po stanovniku na razini RH, Županije i EU-a.....	33

Popis grafova

Graf 1. Stopa nezaposlenosti od 2017. do 2021. godine na razini UPVŽ-a, Županije i RH	35
---	----

Popis slika

Slika 1. UPVŽ – kartografski prikaz.....	12
Slika 2. Prikaz strateških i posebnih ciljeva UPVŽ-a za razdoblje od 2021. do 2027.....	18
Slika 3. Gustoća naseljenosti u gradovima i općinama UPVŽ-a.....	21
Slika 4. Indeks turističke razvijenosti UPVŽ-a.....	38
Slika 5. Područje NATURA 2000	44
Slika 6. Autoceste i državne ceste koje prolaze kroz UPVŽ	47
Slika 7. Prikaz strateških ciljeva SRUPVŽ-a.....	84
Slika 8. Prostorna distribucija projekata	104

1. UVOD

Urbano područje Varaždin (dalje: UPVŽ) integrirana je teritorijalna cjelina formirana sa svrhom učinkovitijega planiranja i provedbe urbane politike, rješavanja identificiranih izazova i ostvarivanja razvojnih potencijala koji nadilaze administrativne granice gradova i općina. UPVŽ obuhvaća 4 grada: Varaždin, Ludbreg, Novi Marof i Varaždinske Toplice, te 11 općina: Beretinec, Gornji Kneginec, Jalžabet, Martijanec, Maruševac, Petrijanec, Sračinec, Sveti Ilija, Trnovec Bartolovečki, Vidovec i Vinica, koji su odabrani uzevši u obzir prostorni kontinuitet i udio svakodnevnih migracija zaposlenih stanovnika u grad Varaždin, kao središte urbanog područja, i druge dodatne kriterije.

Razvoj UPVŽ-a definiran je Strategijom razvoja urbanog područja (dalje: SRUP) koji služi kao multisektorski strateški okvir za korištenje mehanizmom integriranoga teritorijalnog ulaganja (dalje: ITU), a čija je provedba poduprta EU fondovima. Cilj provedbe ITU mehanizma jest decentralizacija, odnosno definiranje zajedničkih smjerova razvoja urbanog područja, postavljanje zajedničkih pravaca djelovanja te olakšavanje zajedničke provedbe projekata.

SRUP kao akt strateškog planiranja regionalnog razvoja prikazuje pristup održivom urbanom razvoju UPVŽ-a unutar jasno određenog razdoblja, utvrđujući hijerarhiju ciljeva koji su mjerljivi za suočavanje s izazovima prepoznatima u analizi stanja. Analizom stanja identificirane su snage, slabosti, prilike i prijetnje (eng. *SWOT*) UPVŽ-a te su zaključno definirana područja potrebnih ulaganja kako bi se smanjili negativni utjecaji i uklonili postojeći izazovi te realizirali razvojni potencijali. Primarno je dati važnost rješavanju negativnih i povezanih utjecaja demografskih promjena, povećanju konkurentnosti iskorištavanjem postojećih ljudskih i materijalnih resursa, ublaživanju i prilagodbi klimatskim promjenama te očuvanju i zaštiti okoliša.

Vizija razvoja UPVŽ-a daje sliku urbanog područja kakvo želimo imati u navedenom razdoblju i obuhvaća ključne razvojne smjerove koje su definirale članice UPVŽ-a, a to je povezano, održivo i konkurentno urbano područje.

Vizija UPVŽ-a glasi:

„Urbano područje Varaždin povezano je, održivo i konkurentno područje čiji je razvoj poduprt integriranim strateškim ulaganjem u poduzetništvo, inovacije, kulturno-povijesnu baštinu, infrastrukturu i okoliš.“

Povezano urbano područje temelji se na suradnji, tj. partnerstvu gradova, općina i stanovnika unutar UPVŽ-a, koje je usmjereno na zajedničko rješavanje izazova i realizaciju projekata u obostranom interesu. Društvena povezanost uključuje i solidarnost te podršku ranjivim skupinama mjerama uspostave socijalnih usluga i smanjenjem siromaštva na predmetnom području, a izravno odgovara na potrebe koje su nastale kao rezultat negativnih demografskih promjena. Bolja prometna povezanost osigurat će dostupnost socijalnim uslugama koje nedostaju u ruralnim zajednicama.

Održivo urbano područje jest urbana cjelina na putu k zelenoj transformaciji koja svoj razvoj temelji na načelima Europskog zelenog plana i naporima EU-a da Europa do 2050. godine postane prvi ugljično neutralni kontinent. Na putu k ostvarenju vizije, u okviru provedbe SRUP-a, UPVŽ će postojeća vozila gradskog javnog prijevoza koja se koriste fosilnim gorivima zamijeniti novim vozilima na električni pogon, uspostaviti odvojene biciklističke staze koje će stanovnike potaknuti na uporabu niskougljičnoga javnog prijevoza te će zelenom infrastrukturom UPVŽ učiniti otpornijim na klimatske promjene. Provedbom SRUP-a predviđeno je i povećanje odgovornosti za prilagodbu klimatskim promjenama i provedbu ugljično neutralnih rješenja u gospodarstvu i društvu.

Konkurentno urbano područje unaprijedit će se jačanjem inovativnosti poduzetništva uspostavom poduzetničke infrastrukture koja će omogućiti prepoznavanje, rad i realizaciju produktivnih projekata s područja kreativnih industrija i informacijskih tehnologija te razvojem održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a, provedbom mjera usmjerenih jačanju kulturno-turističke destinacije te jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih oblika turizma.

Provedba SRUP-a uključuje postizanje triju strateških ciljeva, s pripadajućim posebnim ciljevima:

SC1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo

PC 1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a

PC 1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a

SC2. Čist i otporan okoliš

PC2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene

SC3. Uključeni i sigurni građani

PC 3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a

PC 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva

Provedba strateških i posebnih ciljeva poduprta je nizom mjera, aktivnosti i projekata koji su odabrani kao odgovor na identificirane potrebe UPVŽ-a. U okviru ITU mehanizma planirana je realizacija 7 integriranih, multisektorskih strateških projekata s područja znanosti i obrazovanja, prometa, kulture, turizma i socijalne skrbi koja će pridonijeti bržem i cjelovitijem razvoju UPVŽ-a.

Svaka jedinica lokalne samouprave (dalje: JLS) u okviru UPVŽ-a u proteklom je razdoblju 2014. – 2020. provodila svoje razvojne aktivnosti na temelju razvojnih strategija, u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (dalje: ZRRRH). Posebice se

ističu Grad Varaždin¹ i Grad Ludbreg s iskustvom u izradi brojnih sektorskih strateških dokumenata, kao npr. Strategija razvoja sporta Grada Varaždina od 2020. do 2028. godine, Strategija razvoja kulture Grada Varaždina za razdoblje od 2017. do 2020. godine, Strateški plan razvoja turizma Grada Varaždina do 2020. godine, Strategija razvoja poduzetništva Grada Ludbrega², Ludbreg – pametan grad (Strategija razvoja pametnog grada)³ i dr. Provedba strateških ciljeva, mjera i projekata navedenih u strateškim dokumentima svih JLS-a, bila je poduprta financijskim instrumentima Europske unije (dalje: EU), što je podrazumijevalo specifične vještine i sposobnosti javne administracije da upravlja, koordinira i provodi strateške aktivnosti u skladu s pravilima i odredbama Sporazuma o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014. – 2020. Osaženi kapaciteti JLS-a koristit će se i u idućem razdoblju 2021. – 2027. za provedbu projekata, mjera i aktivnosti SRUP-a, jer se jednako kao u proteklom razdoblju, provedba temelji na dostupnosti financijske potpore koja se dodjeljuje u okviru Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. (dalje: ITP) i Sporazuma o partnerstvu.

Proces izrade SRUP-a uključivao je stanovnike i predstavnike relevantnih tijela, jer se UPVŽ temelji na zajedničkim resursima te je briga za prirodne, materijalne i ljudske resurse zajednička odgovornost. Točnije, u izradi SRUP-a sudjelovali su stanovnici UPVŽ-a, Koordinacijsko i Partnersko vijeće. Tijekom izrade Analize stanja stanovnici su imali mogućnost sudjelovanja na četirima radionicama koje su se provodile u gradovima Varaždinu, Novom Marofu, Ludbregu i Varaždinskim Toplicama radi utvrđivanja razvojnih potreba UPVŽ-a. Također je tijekom cijeloga procesa izrade SRUP-a na internetskim stranicama Grada Varaždina⁴ kao sjedišta UPVŽ-a bio dostupan obrazac u kojemu su svi stanovnici i relevantni privatni i javni dionici mogli dostaviti prijedloge strateških projekata. U izradi SRUP-a sudjelovala je Radna skupina (osnovana 2. lipnja 2022.) i Upravljačka skupina (osnovana 8. ožujka 2022.) te Partnersko vijeće za izradu Strategije razvoja urbanog područja Varaždin (dalje: Partnersko vijeće) i Koordinacijsko vijeće urbanog područja Varaždin (dalje: Koordinacijsko vijeće) koje je tijekom četiriju održanih sjednica potvrdilo sve ključne faze izrade SRUP-a.

Koordinacijsko vijeće urbanog područja Varaždin osnovano je 3. studenoga 2021. Odlukom o osnivanju Koordinacijskog vijeća urbanog područja Varaždin (KLASA: 302-02/21-01/1, URBROJ: 2186/01-15-21-86) kao tijelo zaduženo za koordinaciju izrade, izmjene i/ili dopune, donošenja, provedbe i praćenja provedbe Strategije razvoja urbanog područja Varaždin (dalje: SRUPVŽ) u financijskom razdoblju 2021. – 2027. Vijeće čine gradonačelnici i načelnici svih gradova i općina u sastavu UPVŽ-a, odnosno njihovi zamjenici.

¹Grad Varaždin. Dostupno na: <https://varazdin.hr/strateski-dokumenti-grada-varazdina/>

²Grad Ludbreg. Dostupno na: https://ludbreg.hr/download/sjednice_gradskog_vijeCa_-_2017.-2021/000_-_12._sjednica_gradskoga_vijeCa-31.01.2019/09-STRATEGIJA-RAZVOJA-PODUZETNISTVA-GRADA-LUDBREGA-FINAL.pdf

³Grad Ludbreg. Dostupno na: https://ludbreg.hr/download/03_-_opCi_akti_gradskoga_vijeCa/opci_akti_-_2019._godina/05-Strategija-pametnog-grada-Grad-Ludbreg.docx

⁴Grad Varaždin. Dostupno na: <https://varazdin.hr/izrada-srup-varazdin/>

Partnersko vijeće za izradu Strategije razvoja urbanog područja Varaždin osnovano je 14. siječnja 2022. Odlukom o osnivanju Partnerskog vijeća za izradu Strategije razvoja urbanog područja Varaždin za razdoblje od 2021. do 2027. godine (KLASA: 972-01/22-01/1, URBROJ: 2186-01-06-03/1-22-11) kao savjetodavno tijelo radi sudjelovanja u donošenju SRUP-a, utvrđivanja prioriteta razvoja, predlaganja strateških projekata te njihove provedbe i praćenja. Naknadno je donesena i Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Partnerskog vijeća za izradu Strategije razvoja urbanog područja Varaždin za razdoblje od 2021. do 2027. godine (KLASA: 972-01/22-01/4, URBROJ: 2186-1-06-'3/2-22-5) u kojoj se mijenjaju pojedini članovi Partnerskog vijeća za Grad Varaždin, Općinu Beretince i Općinu Martijanec. Partnersko vijeće čine predstavnici svih JLS-a UPVŽ-a; županije i regionalni koordinator; drugih javnih tijela čije je sudjelovanje bitno za razvoj UPVŽ-a; visokoškolskih ustanova te pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara; gospodarskih i socijalnih partnera, uključujući istaknute organizacije gospodarskih i socijalnih partnera te predstavnike gospodarskih i obrtničkih komora ili poslovnih udruženja iz UPVŽ-a; organizacija civilnog društva, posebice iz područja zaštite okoliša, promicanja socijalne uključenosti, jednakosti među spolovima i nediskriminacije, zaštite prava nacionalnih manjina uzimajući u obzir geografsku i tematsku pokrivenost, sposobnost upravljanja, stručnost i inovativne pristupe.

Imenovani članovi Partnerskog i Koordinacijskog vijeća navedeni su u prilogima 4. i 5. SRUP-a.

2. ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE SRUP OBUHVAĆA

2.1. Teritorijalni obuhvat

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (dalje: MRRFEU) 14. ožujka 2019. donijelo je Odluku kojom se grad Varaždin s okolnim područjem utvrđuje područjem za moguće proširenje provedbe mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja u financijskom razdoblju 2021. – 2027. godine. Teritorijalni obuhvat UPVŽ-a definiran je Odlukom o sastavu urbanog područja Varaždin koju je donijelo Gradsko vijeće Grada Varaždina 20. listopada 2021. („Službeni vjesnik Grada Varaždina“, broj 9/21). Na temelju članka 14. stavka 5. ZRRRH-a, grad Varaždin veće je urbano područje prema kriteriju: gradovi koji, prema posljednjem popisu stanovništva, imaju više od 35 000 stanovnika i nisu uključeni u urbane aglomeracije iz članka 14. stavka 3. ZRRRH-a.

Teritorijalni obuhvat UPVŽ-a izrađen je sukladno Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021. – 2027., koje je donio nadležni MRRFEU 12. srpnja 2021., a koje u točki 2.1. obuhvaćaju metodologiju za definiranje obuhvata urbanog područja u Republici Hrvatskoj (dalje: RH)⁵. Sukladno tomu, obuhvat UPVŽ-a temelji se na glavnim društveno- gospodarskim obilježjima urbanog područja, uzimajući u obzir prostorni kontinuitet utvrđenog područja i udio svakodnevnih migracija zaposlenih u središte urbanog područja od minimalno 30 % kao osnovnih kriterija, te ostale, dodatne kriterije za utvrđivanje urbanog područja poput funkcionalne poveznosti, udjela svakodnevnih migracija učenika i studenata u središte urbanog područja, zajedničkih integriranih projekata, infrastrukturnih kriterija, kriterija koji odgovora na jedan ili više društvenih izazova i/ili kriterija koji odgovara na zajedničke razvojne probleme.

Primjenom navedene metodologije utvrđeno je da UPVŽ obuhvaća 15 JLS-a: 4 grada (Grad Varaždin, Grad Ludbreg, Grad Novi Marof i Grad Varaždinske Toplice) i 11 općina (Općina Beretinec, Općina Gornji Kneginec, Općina Jažabet, Općina Martijanec, Općina Maruševac, Općina Petrijanec, Općina Sračinec, Općina Sveti Ilija, Općina Trnovec Bartolovečki, Općina Vidovec i Općina Vinica).

⁵MRRFEU, Održivi urbani razvoj. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/odrzivi-urbani-razvoj/3163>

Slika 1. UPVŽ – kartografski prikaz

UPVŽ sa svih 15 JLS-ova administrativno pripada Varaždinskoj županiji (dalje: Županija), a nalazi se na sjevernom dijelu RH. Značajno prometno-geografsko obilježje UPVŽ-a jest područje državne granice s Republikom Slovenijom, koja se proteže duž općine Petrijanec i općine Sračinec. Od županija unutar RH, UPVŽ graniči s Međimurskom, Koprivničko-križevačkom i Krapinsko-zagorskom županijom. UPVŽ je smješten na dodirnoj točki triju regija: Hrvatskog zagorja, Podravine i Međimurja.

JLS	Broj stanovnika, 2001. ⁶	Broj stanovnika, 2011. ⁷	Broj stanovnika, 2021. ⁸	Površina ⁹ , km ²	Gustoća naseljenosti (2011.), st./km ²	Gustoća naseljenosti (2021.), st./km ²
VARAŽDIN	49 075	46 946	43 782	59,45	789,67	736,45
LUDBREG	8668	8478	8477	68,3	124,13	124,11

⁶DZS. (2002). Popis stanovništva 2001. *Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima*. Dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_01/H01_01_01.html

⁷DZS. (2013). Popis stanovništva 2011. *Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*. Dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

⁸DZS. (2022). Popis stanovništva 2021. *Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*. Dostupno na: <https://popis2021.hr/>

⁹Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije. (2000). *Prostorni plan Varaždinske županije*. Varaždin.

NOVI MAROF	13 857	13 246	11 795	111,75	118,53	105,55
VARAŽDINSKE TOPLICE	6973	6364	5537	79,75	79,80	69,43
BERETINEC	2288	2176	2049	12,40	175,48	165,24
GORNJI KNEGINEC	5259	5349	4900	22,34	239,44	219,34
JALŽABET	3732	3615	3183	38,43	94,07	82,83
MARTIJANEC	4327	3843	2638	54,65	70,32	48,27
MARUŠEVEC	6757	6381	5682	50,15	127,24	113,30
PETRIJANEC	4994	4812	4553	47,98	100,29	94,89
SRAČINEC	4714	4842	4678	23,41	206,83	199,83
SVETI ILIJA	3532	3511	3242	17,22	203,89	188,27
TRNOVEC BARTOLOVEČKI	6852	6884	6145	38,74	177,70	158,62
VIDOVEC	5539	5425	4915	31,99	169,58	153,64
VINICA	3747	3389	3020	32,14	105,44	93,96
UKUPNO	130 314	125 261	114 596	693,74	180,56	165,19

Tablica 1. Podatci o broju stanovnika i gustoći naseljenosti gradova i općina UPVŽ-a

Grad Varaždin sjedište je Županije i njezin najveći grad, a po broju stanovnika deseti po veličini u RH (Popis stanovništva 2021.¹⁰). Površinom grad zauzima samo 0,11 % ukupne površine RH te 4,7 % površine Županije, dok Županija zauzima 2,2 % ukupne površine RH. Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, Županija ima udio od 4,1 % u ukupnome stanovništvu RH, dok UPVŽ ima 114 596 stanovnika, što čini 72 % ukupnoga stanovništva Županije, odnosno 3 % ukupnoga stanovništva RH. Županija je s obzirom na UPVŽ administrativno podijeljena na 6 gradova i 22 općine.

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, prosječna gustoća naseljenosti UPVŽ-a iznosila je 165,19 st./km² u 2021. godini, što je dvostruko više od hrvatskoga prosjeka. Najmanja je gustoća naseljenosti u općini Martijanec s 48,27 st./km², a najveća u gradu Varaždinu sa 736,45 st./km² (vidjeti *tablicu 1.*).

Povoljan geoprometni položaj za kopneni promet odražava se u činjenici da je UPVŽ smješten na križanju dvaju važnih prometnih koridora: transverzalnog i longitudinalnog. Transverzalni je veza sjevernog Jadrana i srednjeg Podunavlja, a longitudinalni prati tok rijeke

¹⁰DZS. (2022). Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2021.- Stanovništvo po gradovima/općinama. Dostupno na: <https://popis2021.hr/>

Drave koja povezuje RH sa zapadnim i istočnim državama. Na razini RH Županija ima najgušću javnu cestovnu mrežu, pa je stoga i sama povezanost unutar UPVŽ-a vrlo dobra. Mreža javnih cesta UPVŽ-a sastoji se od državnih cesta, autocesta i nerazvrstanih cesta. Izlaz/ulaz na autocestu imaju četiri grada UPVŽ-a: Varaždin, Ludbreg, Novi Marof i Varaždinske Toplice.

Odredište	VARAŽDIN	
	Cestovna udaljenost (km)	Prosječno trajanje putovanja (osobnim automobilom)
Čakovec	14,54	17 min
Koprivnica	46,72	49 min
Krapina	49,65	1 h 2 min
Zagreb	88,01	1 h 5 min
Karlovac	138,25	1 h 25 min
Sisak	135,72	1 h 31 min
Rijeka	244,91	2 h 25 min
Slavonski Brod	251,69	2 h 29 min
Osijek	339,26	3 h 22 min
Pula	351,08	3 h 39 min
Zadar	369,95	3 h 41 min
Split	493	4 h 48 min
Dubrovnik	684,06	6 h 57 min

Tablica 2. Udaljenost između središta UPVŽ-a i većih gradova u RH¹¹

UPVŽ je važno tranzitno središte, a grad Varaždin s pravom se naziva „sjeverozapadnim vratima Hrvatske“. UPVŽ je autocestom dobro povezan s urbanim aglomeracijama kao što su Zagreb, Osijek, Rijeka i Split te s glavnim gradom susjedne Republike Mađarske, Budimpeštom. Gledano makrolokacijski, relativno je blizu velikih luka Rijekom i Koprom s kojima je također dobro povezan autocestama. Razina povezanosti željeznicom u velikoj mjeri zaostaje za cestovnim prometom zbog nedovoljno razvijene i zastarjele infrastrukture. Željeznicom je Varaždin povezan s Čakovcem, Koprivnicom i Zagrebom. Na području UPVŽ-a nalazi se i aerodrom u Varaždinu. Zbog povoljnoga geostrateškog položaja Varaždina razvoj zračnoga prometa mogao bi pridonijeti boljoj povezanosti UPVŽ-a.

¹¹Hrvatski autoklub (2022.) Interaktivna karta Hrvatske. Dostupno na: <https://map.hak.hr/?lang=hr&s=mireo:roadmap:mid:I:6:2:0::1>

3. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-a

Proces participativnoga strateškog planiranja pristup je izgradnje konsenzusa koji pomaže zajednici da se okupi i iznese stajalište o tome kako bi željeli da se njihova zajednica ili organizacija razvija tijekom sljedećih nekoliko godina. Grad Varaždin kao grad središte UPVŽ-a i izrađivači SRUP-a osigurali su da proces izrade strateškog dokumenta bude transparentan i participativan jer se UPVŽ temelji na zajedničkim resursima te je briga za njega zajednička odgovornost. U izradi SRUP-a sudjelovali su stanovnici UPVŽ-a, Koordinacijsko i Partnersko vijeće. Svi stanovnici UPVŽ-a imali su priliku sudjelovanja na radionicama provedenima u Varaždinu, Ludbregu, Novom Marofu i Varaždinskim Toplicama koje su provedene sa svrhom prikupljanja mišljenja o slabostima, snagama, prilikama i prijetnjama te formiranja vizije razvoja UPVŽ-a.

Dionici su u proces izrade SRUP-a uključeni sukladno odredbama relevantnoga nacionalnog pravnog okvira koji definira obvezu uspostave partnerstva (ZRRRH – članak 28. te Uredba o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća, „Narodne novine“, broj 103/15). Način sudjelovanja partnera u pripremi i provedbi SRUP-a u skladu je s člankom 6. Prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj (dalje: EFRR), Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu (dalje: KF) i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (Službeni list Europske unije, COM/2018/375 final – 2018/0196(COD)), prema kojemu partnerstvo uključuje najmanje sljedeće partnere: gradska i druga javna tijela, gospodarske i socijalne partnere, te relevantna tijela koja predstavljaju civilno društvo, partnere u području okoliša i tijela odgovorna za promicanje socijalne uključenosti, temeljnih prava, prava osoba s invaliditetom, ravnopravnosti spolova i nediskriminacije.

Izveštaji o provedenom konzultacijskom postupku nalaze se u Prilogu 4. SRUP-a.

3.1. Koordinacijsko vijeće

U izradi i praćenju provedbe SRUP-a aktivno sudjeluje Koordinacijsko vijeće. Koordinacijsko vijeće osnovano je na temelju Odluke o osnivanju Koordinacijskog vijeća urbanog područja Varaždin (Prilog 5. SRUP-a), koju je 3. studenoga 2021. donio gradonačelnik Grada Varaždina, sjedišta urbanog područja, a sukladno točki 2.2.3. Smjernica za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja. Njegov sastav čine gradonačelnici (4) i načelnici (11) svih gradova i općina u sastavu UPVŽ-a, odnosno njihovi zamjenici.

Koordinacijsko vijeće UPVŽ-a sastalo se 4 puta tijekom procesa izrade SRUPVŽ-a.

Datum	Sjednica	Tema
8. studenoga 2021.	1. sjednica Koordinacijskog vijeća	Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Koordinacijskog vijeća UPVŽ-a Donošenje Poslovnika Koordinacijskog vijeća UPVŽ-a
27. travnja 2022.	2. sjednica Koordinacijskog vijeća	Prezentacija i usvajanje Analize stanja UPVŽ-a
6. lipnja 2022.	3. sjednica Koordinacijskog vijeća	Prezentacija, rasprava i usvajanje Komunikacijske strategije i Komunikacijskog akcijskog plana
13. prosinca 2022.	4. sjednica Koordinacijskog vijeća	Usvajanje Nacrta SRUP-a i Akcijskog plana

Poštivanjem načela politike regionalnog razvoja, glavni zadatak Koordinacijskog vijeća jest koordinacija izrade, izmjene i/ili dopune, donošenja, provedbe i praćenje provedbe SRUP-a. Prije upućivanja konačnog nacrta SRUP-a te Akcijskog plana i Komunikacijske strategije Gradu Varaždinu, Koordinacijsko vijeće daje svoje mišljenje na konačni nacrt SRUP-a i njegove provedbene akte. Isto tako navedene akte upućuje svim JLS-ovima kako bi pribavilo mišljenja njihovih predstavničkih tijela, zatim i mišljenje Partnerskog vijeća. Međutim, njegova se uloga nastavlja i nakon usvajanja SRUP-a te tako daje mišljenja o aktivnostima vezanima za pokretanje postupka vrednovanja SRUP-a, kao i na Izvješće o provedbi SRUP-a prije podnošenja MRRFEU-u. Odluke Koordinacijskog vijeća donose se natpolovičnom većinom glasova svih članova Koordinacijskog vijeća s pravom glasa, kao što se navodi u Smjernicama.

3.2. Partnersko vijeće

Participativni pristup u procesu planiranja SRUP-a pridonio je demokratskom sudjelovanju, održivosti i društvenoj koheziji stanovništva te je omogućio informiranje, razumijevanje i povećanje svjesnosti socijalnih, demografskih, političkih i drugih izazova i potencijala te omogućio suočavanje s njima. Kako bi se unaprijedio participativni pristup u svim fazama postupka odlučivanja za potrebe izrade SRUP-a, Odlukom o osnivanju Partnerskog vijeća za izradu Strategije razvoja urbanog područja Varaždin za razdoblje od 2021. do 2027. godine (KLASA: 972-01/22.01/1, URBROJ: 2186-01-06-03/1-22-11), koju je 14. siječnja 2022. donio gradonačelnik Grada Varaždina, osnovano je Partnersko vijeće za izradu SRUPVŽ-a za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Partnersko je vijeće savjetodavno tijelo koje sudjeluje u pripremi, izradi i provedbi SRUPVŽ-a, donošenjem mišljenja i prijedloga, što uključuje utvrđivanje prioriteta razvoja UPVŽ-a i predlaganje strateških projekata važnih za razvoj UPVŽ-a.

Partnersko vijeće UPVŽ-a čine predstavnici svih JSL-a UPVŽ-a, predstavnici Županije, regionalnog koordinatora te drugi dionici kako slijedi:

- drugih javnih tijela čije je sudjelovanje značajno za razvoj UPVŽ-a

- visokoškolskih ustanova, pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara
- gospodarskih i socijalnih partnera, uključujući istaknute organizacije gospodarskih i socijalnih partnera te predstavnike gospodarskih i obrtničkih komora ili poslovnih udruženja iz UPVŽ-a
- organizacija civilnog društva, posebno iz područja zaštite okoliša, promicanja socijalne uključenosti, jednakosti među spolovima i nediskriminacije, zaštite prava nacionalnih manjina uzimajući u obzir geografsku i tematsku pokrivenost, sposobnost upravljanja, stručnost i inovativne pristupe.

Navedenim sastavom pridonijelo se multidisciplinarnosti rada ključnih dionika razvoja iz javnog, privatnog i civilnog sektora. Sukladno Odluci o osnivanju Partnerskog vijeća za izradu Strategije razvoja urbanog područja Varaždin za razdoblje od 2021. do 2027. godine, u Vijeću djeluje 67 članova. Od ukupnoga broja članova, 23 člana su predstavnici Grada Varaždina, dok ostalih 14 JLS-a imaju po 3 predstavnika. U Partnerskom vijeću sudjeluju i po jedan predstavnik Županije i Javne ustanove za regionalni razvoj (regionalni koordinator). Svaki član ima svojeg zamjenika koji ih mijenja u slučaju njihove spriječenosti te imaju sva ovlaštenja člana Partnerskog vijeća, u skladu s Poslovníkom Partnerskog vijeća UPVŽ-a. Tijekom procesa izrade SRUPVŽ-a održane su 3 sjednice Partnerskog vijeća.

Datum	Sjednica	Tema
29. travnja 2022.	1. sjednica Partnerskog vijeća	Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Partnerskog vijeća Prezentacija, rasprava i usvajanje Analize stanja te rasprava o razvojnim potrebama i potencijalima UPVŽ-a
29. lipnja 2022.	2. sjednica Partnerskog vijeća	Odobrenje Zapisnika 1. sjednice Partnerskog vijeća Prezentacija, rasprava i usvajanje Komunikacijske strategije i Komunikacijskog akcijskog plana
13. prosinca 2022.	3. sjednica Partnerskog vijeća	Usvajanje Nacrta SRUP-a i Akcijskog plana

Partnersko vijeće odluke donosi konsenzusom (članak 9. točka 2. Poslovnika partnerskog vijeća za urbano područje Varaždin, KLASA 972-01/22-01/1, URBROJ 2186-1-06-03/1-22-27), no, ako se ne postigne konsenzus, odluka se donosi običnom većinom glasova članova Partnerskog vijeća prisutnih na sjednici, koji imaju pravo glasa. Postupak je glasanja javan i provodi se usmeno.

U svim fazama postupka izrade SRUPVŽ-a, od definiranja prioriteta razvoja UPVŽ-a, predlaganja strateških projekata do samog praćenja i analize provođenja SRUP-a, Partnersko vijeće sudjeluje kao savjetodavno tijelo. Tako uloga Partnerskog vijeća ne prestaje donošenjem SRUP-a, nego se nastavlja radnjama poput predlaganja promjena u provedbenom planu SRUP-a i analizama napretka u ostvarenju strateških projekata koji su utvrđeni SRUP-om.

4. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

4.1. Vizija razvoja

Koncept razvoja UPVŽ-a u razdoblju od 2021. do 2027. godine temelji se na sveobuhvatnoj društveno-gospodarskoj analizi stanja, uključenosti javnog, privatnog, gospodarskog i civilnog sektora te usklađenosti s razvojnim prioritetima na regionalnoj, nacionalnoj i EU razini.

Vizija razvoja UPVŽ-a glasi:

„Urbano područje Varaždin povezano je, održivo i konkurentno područje čiji je razvoj podprt integriranim strateškim ulaganjem u poduzetništvo, inovacije, kulturno-povijesnu baštinu, infrastrukturu i okoliš.“

Vizija razvoja UPVŽ-a obuhvaća ključne razvojne smjerove koje su definirale članice UPVŽ-a u svojim strateškim dokumentima te je u skladu s potrebama istaknutim u sklopu istraživanja provedenih putem internetske ankete tijekom izrade SRUP-a. Vizija je jasan vodič za definiranje posebnih ciljeva i ključnih područja intervencije, odnosno stanja koje UPVŽ želi postići u srednjoročnom razdoblju.

Slika 2. Prikaz strateških i posebnih ciljeva UPVŽ-a za razdoblje od 2021. do 2027.

4.1.1. Vizija povezanog urbanog područja

Suradnja, tj. partnerstvo gradova i općina unutar UPVŽ-a usmjereno je na zajedničko rješavanje izazova i realizaciju projekata u obostranom interesu, uz primjenu multisektorskog i policentričnog pristupa teritorijalnom razvoju. Provedba SRUP-a temelji se na zajedničkoj angažiranosti u ostvarenju strateških ciljeva koji su izravno usmjereni na infrastrukturnu povezanost, a neizravno pridonose i društvenoj, okolišnoj te poduzetničkoj dimenziji razvoja UPVŽ-a.

Društvena povezanost: starenje stanovništva i negativne demografske promjene zahtijevaju brzu prilagodbu infrastrukture koja će omogućiti dostupnost socijalnih i društvenih usluga u lokalnim zajednicama, posebice u izoliranim dijelovima UPVŽ-a. Postizanjem posebnog cilja SRUPVŽ-a 3.2. „Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva“ (detaljan prikaz strateških ciljeva i posebnih ciljeva SRUP-a vidjeti u pogl. 9.) nastoji se osigurati dostupnost socijalnih usluga ranjivim skupinama te poboljšati zdravlje stanovnika UPVŽ-a. Zdravlju i društvenoj povezanosti stanovnika također pridonosi unaprjeđenje biciklističke i rekreativne infrastrukture u ruralnim dijelovima UPVŽ-a. Prometna povezanost unaprijedit će dostupnost socijalnih usluga, kulturnih i obrazovnih programa izvan mjesta boravka te tako unaprijediti kvalitetu života stanovnika ruralnih dijelova UPVŽ-a.

Okolišna povezanost: prometno povezivanje svih ruralnih dijelova sa središtem UPVŽ-a ostvarit će se izgradnjom odvojenih biciklističkih staza i uspostavom javnog niskouglijčnog prometa. Dobra i sigurna prometna infrastruktura ima višestruke prednosti – osim toga što je temelj regionalno uravnoteženog razvoja te razvoja lokalnog gospodarstva, takva infrastruktura omogućuje stanovnicima da se pri svakodnevnim migracijama koriste održivom alternativom privatnim vozilima te vozilima pogonjenima na fosilna goriva te time znatno smanjuju emisije ugljika UPVŽ-a te posljedično pridonose ublaživanju klimatskih promjena.

Poduzetnička povezanost: integrirani prijevoz putnika unaprijedit će turizam i gospodarstvo UPVŽ-a, potaknuti zapošljavanje stanovništva ruralnih i manje razvijenih dijelova UPVŽ-a, a posljedično i odgovoriti na jaz između ponude i potražnje tržišta rada. Nadalje, postizanjem strateškog cilja SRUP-a „1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo“ osigurat će se i poslovna te obrazovna povezanost svih dijelova UPVŽ-a uspostavom sustava potpore razvoju znanja, inovacija i kreativnog stvaralaštva u ruralnim sredinama. Razvojem i povezivanjem potporne poduzetničke infrastrukture povećat će se broj uspješnih poduzetničkih inicijativa i projekata te unaprijediti konkurentnost poduzetnika i lokalnog/regionalnog gospodarstva.

4.1.2. Vizija održivog urbanog područja

Održivo područje jest urbana cjelina na putu k zelenoj transformaciji koja svoj razvoj temelji na načelima Europskoga zelenog plana i naporima EU-a da Europa do 2050. godine postane prvi ugljično neutralni kontinent. Na putu k ostvarenju vizije, u sklopu provedbe SRUP-a, UPVŽ će postojeća vozila gradskoga javnog prijevoza koja se koriste fosilnim gorivima zamijeniti novim vozilima na električni pogon, uspostaviti odvojene biciklističke staze koje će

stanovnike potaknuti na korištenje niskougljičnim javnim prijevozom te će zelenom infrastrukturom UPVŽ učiniti otpornijim na klimatske promjene. Provedbom SRUP-a predviđeno je i povećanje odgovornosti za prilagodbu klimatskim promjenama i provedbu ugljično neutralnih rješenja u gospodarstvu i društvu.

4.1.3. Vizija konkurentnog urbanog područja

Uspostavom središnjeg Regionalnog centra za predinkubaciju u pametnoj industriji i Centra kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a nastoje se poduprijeti talenti i rad kreativnih pojedinaca UPVŽ-a. Sustavna će se podrška pružiti pojedincima s perspektivnim multisektorskim projektima koji imaju neposredan učinak i na druge sektore kao npr. turizam, društvo, okoliš (npr. ekodizajn). Poduprijet će se poduzetnička infrastruktura koja će omogućiti prepoznavanje, rad i realizaciju produktivnih projekata s područja kreativnih industrija i informacijskih tehnologija. Poduzetništvo, inovacije i digitalizacija okosnica su konkurentnosti i razvoja gospodarstva UPVŽ-a.

5. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA

5.1. DRUŠTVO

5.1.1. Demografija

Demografske prilike UPVŽ-a, kao i demografske prilike na razini RH, identificirane su kao nepovoljne, na što upozoravaju dominantni demografski procesi depopulacije, emigracije i starenja stanovništva te regionalne populacijske polarizacije. Iako su nepovoljni demografski trendovi jasno uočljivi na nacionalnoj razini, situacija se razlikuje od županije do županije pa pretežito ruralne županije imaju nepovoljniju demografsku sliku od županija sa zastupljenijim urbanim prostorima.

Slika 3. Gustoća naseljenosti u gradovima i općinama UPVŽ-a

Prema Popisu stanovništva, kućanstva i stanova 2021. – stanovništvo po gradovima/općinama, koji je objavljen na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku

(dalje: DZS)¹², Županiju čini 6 gradova i 22 općine u kojima je 2021. godine živjelo 159 487 stanovnika, a iste je godine UPVŽ imao 114 596 stanovnika, što čini 71,85 % ukupnoga stanovništva Županije. Sjedište UPVŽ-a jest Grad Varaždin koji je ujedno i najnaseljeniji grad s 43 782 stanovnika, dok najmanje stanovnika ima u grad Varaždinske Toplice (5537 stanovnika). U općinama na području UPVŽ-a živjelo je između 2049 i 6145 stanovnika, gdje je Beretince općina s najmanjim brojem stanovnika (2049), a Trnovec Bartolovečki s najvećim brojem stanovnika (6145).

U sklopu UPVŽ-a čak 71 % naselja ima manje od 1000 stanovnika, dok 14 naselja ima manje od 100 stanovnika. Prosječna gustoća naseljenosti, odnosno prostorna distribucija stanovništva UPVŽ-a 2021. godine iznosila je 165,19 st./km², međutim, od prosjeka odskaču grad Varaždin kao najgušće naseljeno naselje sa 736,45 st./km², a slijede ga općine Gornji Kneginec (219,34 st./km²), Sračinec (199,83 st./km²) i Sveti Ilija (188,27 st./km²), dok je općina Martijanec najrjeđe naseljena sa samo 48,27 st./km². S izuzetkom grada Varaždina, gradovi UPVŽ-a nemaju prosječno veću gustoću naseljenosti od općina.

JLS	Broj stanovnika, 2001. ¹³	Broj stanovnika, 2011. ¹⁴	Broj stanovnika, 2021. ¹⁵	Gustoća naseljenosti (2011.), st./km ²	Gustoća naseljenosti (2021.), st./km ²	Postotak promjene broja stanovnika 2011. – 2021. (%)
VARAŽDIN	49 075	46 946	43 782	789,67	736,45	-6,74
LUDBREG	8668	8478	8477	124,13	124,11	-0,01
NOVI MAROF	13 857	13 246	11 795	118,53	105,55	-10,95
VARAŽDINSKE TOPLICE	6973	6364	5537	79,80	69,43	-12,99
BERETINEC	2288	2176	2049	175,48	165,24	-5,84
GORNJI KNEGINEC	5259	5349	4900	239,44	219,34	-8,39
JALŽABET	3732	3615	3183	94,07	82,83	-11,95
MARTIJANEC	4327	3843	2638	70,32	48,27	-31,36
MARUŠEVEC	6757	6381	5682	127,24	113,30	-10,95
PETRIJANEC	4994	4812	4553	100,29	94,89	-5,38
SRAČINEC	4714	4842	4678	206,83	199,83	-3,39
SVETI ILIJA	3532	3511	3242	203,89	188,27	-7,66

¹²DZS. (2022). Popis stanovništva 2021. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima. Dostupno na: <https://popis2021.hr/>

¹³DZS. (2002). Popis stanovništva 2001. Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima. Dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_01/H01_01_01.html

¹⁴DZS. (2013). Popis stanovništva 2011. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima. Dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

¹⁵DZS. (2022). Popis stanovništva 2021. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima. Dostupno na: <https://popis2021.hr/>

TRNOVEC BARTOLOVEČKI	6852	6884	6145	177,70	158,62	-10,74
VIDOVEC	5539	5425	4915	169,58	153,64	-9,4
VINICA	3.747	3.389	3.020	105,44	93,96	-10,89
UKUPNO	130 314	125 261	114 596	180,56	165,19	-8,51

Tablica 3. Kretanje broja stanovnika

Uspoređujući popise stanovništva iz 2001., 2011. i 2021. godine, uočavamo trend depopulacije, tj. smanjenja broja stanovnika na razini cijelog UPVŽ-a od 8,51 %. Depopulacija je zabilježena u svim gradovima i općinama UPVŽ-a, a najmanji je pad bio u gradu Ludbregu, gdje je 2021. zabilježeno smanjenje broja stanovnika od 0,01 % u odnosu prema 2011. godini. Za usporedbu, broj stanovnika EU-a kontinuirano je rastao u razdoblju od 2001. do 2020. te se povećao za 4 %.

Negativnim demografskim promjenama pridonosi i smanjenje broja stanovnika uzrokovano iseljavanjem stanovništva. UPVŽ je u protekle tri godine iseljavanjem izgubilo 10 618 stanovnika (iselilo se 16 909, a uselio se 6291 stanovnik). Ako se negativan trend iseljavanja nastavi u istim razmjerima, UPVŽ će izgubiti 25 % stanovnika do 2030. godine – što je jednako stanovništvu čak šest prosječnih općina UPVŽ-a.

Prema piopćenju DZS-a u 2021. godini¹⁶, na razini RH u 2021. godini uočljivo je smanjenje broja živorođene djece. U razdoblju od 2012. do 2021. godine broj se živorođene djece smanjio za 12,6 %, tj. 2021. godine rođena su je 5263 djeteta manje u usporedbi s 2021. godinom. U istom razdoblju na području UPVŽ-a broj se živorođene djece smanjio za čak 39,44 %, tj. rođeno je 648 djece manje. Broj živorođene djece kontinuirano pada i na razini EU-a – tako je 2012. godine zabilježeno 4,4 milijuna živorođene djece, a 2021. godine 4,1 milijun¹⁷.

Nadalje, UPVŽ je zabilježio negativan prirodni prirast u svim gradovima i općinama, osim u Petrijancu, što je trend koji se nastavlja od 2001. godine. Prirodni prirast u gotovo svim općinama UPVŽ-a bio je negativniji 2020. godine u odnosu prema 2011. godini. Osim negativnog prirodnog prirasta, na prevladavajuće negativne demografske trendove upućuje i indeks starenja stanovništva. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, prosječna dob stanovnika na području UPVŽ-a bila je 38 godina, dok je 2011. godine prosječna dob stanovnika UPVŽ-a iznosila 40,6 godina, što upućuje na kontinuirano starenje stanovništva UPVŽ-a.

Statističkom porastu prosječne dobi stanovništva RH pridonosi trend povećanja životnog vijeka stanovnika. U 2011. godini očekivano trajanje života pri rođenju bila je 77,2 godine, a 2019. godine 78,6 godina, što upućuje na porast od 1,4 godine, nakon čega je došlo do smanjenja

¹⁶DZS. (2022). Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2021. Zagreb. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29028>

¹⁷Statista. (2022). Number of live births in the European Union (EU27) from 2009 to 2021. Dostupno na: <https://www.statista.com/statistics/253401/number-of-live-births-in-the-eu/>

očekivanog trajanja života na 76,8 u 2021. godini. Hrvatsko je stanovništvo imalo nešto kraće očekivano trajanje života od europskoga prosjeka koje je u 2011. godini iznosilo 80,1 godinu, u 2019. godini 81,3 godine i u 2021. godini 80,1 godinu¹⁸.

Prema Popisu stanovništva 2021., 51,8 % stanovnika UPVŽ-a (59 366) činile su žene. U svakom JLS-u živjelo je prosječno 1613 žena u fertilnoj dobi, dok ih je, s obzirom na ukupno stanovništvo, najviše bilo u Trnovcu Bartolovečkom (21,79 %), a najmanje u Martijancu (19,64 %). Uspoređujući ove podatke s podacima za 2001. godinu uočavamo da se broj žena u fertilnoj dobi smanjio u odnosu prema 2001. godinu, tj. 2001. godine, te da su žene u fertilnoj dobi na prostoru UPVŽ-a činile su 24 % stanovništva.

Pripadnici romske nacionalne manjine najbrojnija su nacionalna manjina na prostoru UPVŽ-a. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, na prostoru UPVŽ-a živjelo je najviše pripadnika romske nacionalne manjine, odnosno 0,56 %. Pripadnika srpske nacionalne manjine bilo je 0,36 %, Albanaca 0,18 %, Slovenaca 0,15 %, dok je Bošnjaka bilo 0,07 %.

5.1.2. Osobe s invaliditetom i teškoćama

Na području Županije 2021. godine živjelo je 24 188 osoba s invaliditetom, a na području UPVŽ-a taj je broj bio 17 259. Najviše osoba s invaliditetom živi u gradu Varaždinu¹⁹. Osobe s invaliditetom iz sustava socijalne skrbi imaju pravo na dnevni i/ili poludnevni boravak, te smještaj u ustanovama namijenjenima osobama s invaliditetom, međutim, trenutačna analiza stanja upućuje na nedovoljan broj ustanova namijenjenih osobama s invaliditetom na području UPVŽ-a. Djeca s poteškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom s UPVŽ-a pravo smještaja i dnevnog/poludnevnog boravka mogu ostvariti u dvjema ustanovama koje se nalaze u Varaždinu, dok pravo smještaja mogu ostvariti u 5 ustanova u gradu Varaždinu. Nadalje, odrasle osobe s mentalnim oštećenjem na području UPVŽ-a mogu ostvariti pravo dnevnog i/ili poludnevnog boravka u ukupno 2 ustanove koje se nalaze u Varaždinu, dok pravo smještaja mogu ostvariti u 5 ustanova, od kojih se čak 3 nalaze u općini Jalžabet, a ostale 2 u gradu Varaždinu²⁰.

U Varaždinu djeluje Centar za pružanje usluga u zajednici Varaždin koji je osnovan radi pružanja usluga djeci, mladima i odraslima s intelektualnim, osjetilnim ili mentalnim poteškoćama. Usto, u Varaždinu djeluje i Udruga za ranu intervenciju Varaždinske županije koja pruža potporu djeci s neurorizikom i teškoćama u razvoju kao i njihovim obiteljima te osobama koje rade s neurološki atipičnom djecom. Osobama s invaliditetom s područja UPVŽ-a pomaže i Caritas Varaždinske biskupije, osobito u nabavi lijekova, ortopedskih pomagala i bolesničkih kreveta, odjeće i obuće za odrasle i za djecu, prehrambenih artikala i sredstava za higijenu te

¹⁸ Rodin, U., Cerovečki, I., Jezdić, D. (2022). Prirodno kretanje u Hrvatskoj u 2021. godini. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2022/08/Prirodno_kretanje_2021_0822.pdf

¹⁹ Benjak, T., Henig, R., Ivanić, M., Petreski, N. T., Radošević, M., Šafarić Tićak, S., & Vuljanić, A. (2022). Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Hrvatski zavod za javno zdravstvo

²⁰ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. (2022). Adresar pružatelja socijalnih usluga. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/adresari/11829>

pružanje ostalih oblika pomoći²¹. Institucionalni sustav usluga za osobe s invaliditetom s područja UPVŽ-a poduprijet je djelovanjem udruga koje su osnovane sa svrhom pomoći osobama s posebnim vrstama invaliditeta (npr. Društvo distrofičara, invalida cerebralne i dječje paralize i ostalih tjelesnih invalida Grada Varaždina, „Ludbreško Sunce“, Udruga „Sunce“, Udruga za podršku osobama s mentalnim oštećenjem Ježeva kućica). Prostorna distribucija socijalnih usluga na području UPVŽ-a nije ravnomjerna, pa bi se stoga trebao poduprijeti razvoj novih socijalnih usluga, posebice dnevnih boravaka za starije osobe i osobe s invaliditetom u ruralnim općinama UPVŽ-a. Osim toga, na cijelom području UPVŽ-a nedostaje lokalnih dnevnih centara za osobe s invaliditetom koji bi pridonijeli društvenoj uključenosti osoba s invaliditetom te rasteretili skrbnike koji bi mogli ravnopravno sudjelovati na tržištu rada.

5.1.3. Starije stanovništvo

Iako trend starenja stanovništva, a usporedo i trend povećanja siromaštva starijih osoba uporno raste više od dvaju desetljeća, socijalne usluge i ostale usluge za pomoć starijim osobama još su uvijek relativno slabo razvijene u ruralnim područjima UPVŽ-a. Posebice se ističe izazov prometne povezanosti ruralnih dijelova sa zdravstvenim ustanovama koje se nalaze u gradskim središtima, pa stoga Gradsko društvo Crvenog križa Varaždin kontinuirano ulaže napore u pružanje usluge besplatnoga prijevoza osobama starijim od 65 godina na području grada Varaždina te općina Beretince, Petrijanec, Sračinec, Gornji Kneginec, Jalžabet, Vinica, Vidovec, Trnovec Bartolovečki i Sveti Ilija, u sklopu projekta „Pelamo se?“. Istu akciju provodi i Gradsko društvo Crvenog križa Novi Marof te pruža usluge prijevoza starijim osobama s područja grada Novog Marofa²² i grada Varaždinskih Toplica, dok Gradsko društvo Crvenog križa Ludbreg provodi usluge prijevoza i pomoći u kućanstvu, što se financira iz proračuna Grada Ludbrega i okolnih općina.

Starijim i nemoćnim osobama moguće je osigurati stacionaran boravak i skrb u domovima za starije i nemoćne. Na području UPVŽ-a djeluje 21 dom i obiteljski dom za starije i nemoćne, od čega je osnivač jednog Varaždinska županija, dok su ostale osnovale pravne osobe. Većina domova za starije i nemoćne (od ukupno 12) nalazi se u 3 od 4 grada u sklopu UPVŽ-a (u Varaždinskim Toplicama ne djeluje nijedan obiteljski dom ili dom za starije i nemoćne), a domova za starije i nemoćne nema ni na području općina Beretince, Martijanec, Maruševac, Vidovec i Vinica²³. S obzirom na trend starenja stanovništva, potražnja za uslugama koje nude ustanove za starije i nemoćne i ostale socijalne organizacije nastavit će rasti. Brojne udruge s područja UPVŽ-a osnovane su sa svrhom obogaćivanja kulturno-zabavnog života osoba starije životne dobi, međutim, takvih je udruga malo i čak 3 od 4 nalaze se u gradu Varaždinu te samo jedna u ruralnim dijelovima, tj. u općini Petrijanec.

²¹Hrvatski Caritas. (n. d.). Caritas Varaždinske Biskupije. Hrvatski Caritas – službena stranica. Dostupno na: <https://www.caritas.hr/lokacije/caritas-varazdinske-biskupije/>

²²Gradsko društvo Crvenog križa Novi Marof. (n. d.). Podrška na kotačima. Dostupno na: <https://gdck-novi-marof.hr/podrska-na-kotacima/>

²³Domovi za starije. Dostupno na: <https://www.domovi-za-starije.com/pretraga-domova/?zupanija=varazdinska&vrsta-doma=&tip-smjestaja=&oblik-smjestaja=&vrsta-usluge=>

5.1.4. Socijalna skrb

Beskućnici s područja UPVŽ-a smještaj mogu potražiti u prenoćištu za beskućnike Varaždin koje djeluje od 2001. godine te je osnovano u suradnji Centra za socijalnu skrb Varaždin i Grada Varaždina. U sklopu prenoćišta prehranu osigurava Caritas Varaždinske biskupije te korisnici imaju pravo na jedan obrok na dan. To prenoćište za beskućnike jedino je takvo na području Županije, u kojemu sklonište može pronaći najviše 15 osoba²⁴. Prenocištem upravlja Udruga „Novi put“ Varaždin čiji je rad usmjeren na unapređenje skrbi o beskućnicima, pružanje savjetodavne pomoći korisnicima te unapređenje kvalitete njihova života²⁵.

Od javnih institucija za pomoć socijalno ugroženim osobama najvažniji su centri za socijalnu skrb koji donose rješenja vezana za prava socijalne skrbi, pravnu zaštitu obitelji i ostala prava u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 18/22, 46/22, 119/22). Na području UPVŽ-a centri za socijalnu skrb (dalje: CZSS) nalaze se u Varaždinu, Novom Marofu i Ludbregu, a u sklopu CZSS-a Varaždin djeluje i Podružnica Obiteljski centar čija je primarna zadaća psihološko, pedagoško i pravno savjetovanje obitelji, djece i mladih sa svrhom podizanja kvalitete života obitelji. Općine Beretince, Vinica, Gornji Kneginec, Jalžabet, Petrijanec, Sračinec, Sveti Ilija, Trnovec Bartolovečki i Vidovec djeluju u sklopu CZSS-a Varaždin.

S obzirom na to da se na području UPVŽ-a nalazi 71,87 % stanovništva Županije, primjećuje se ravnomjerna pokrivenost UPVŽ-a CZSS-om unutar Županije. Na razini RH djeluje 138 centara²⁶. Dakle, oko 2,9 % njih pokriva područje UPVŽ-a, što također upućuje na ravnomjernu distribuciju CZSS-a s obzirom na broj stanovnika, jer se na području UPVŽ-a nalazi 2,96 % stanovništva RH (prema podatcima iz 2021. godine).

5.1.5. Zdravstvena infrastruktura

Zdravstvena djelatnost na UPVŽ-u provodi se na trima razinama: primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini, kao i na razini zdravstvenih zavoda. Primarna se zdravstvena razina ostvaruje putem Doma zdravlja Varaždinske županije, Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije i Zavoda za hitnu medicinu Varaždinske županije. Na području UPVŽ-a zdravstvene usluge pruža Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije zajedno s ambulantama u Varaždinu, Ivancu, Ludbregu i Novom Marofu²⁷. Sekundarnu razinu zdravstvene zaštite omogućuju Opća bolnica Varaždin i Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice. Osim ambulanti/ordinacija opće medicine koje su zastupljene u svim JLS-ovima, javne zdravstvene ustanove koncentrirane su u gradovima Varaždinu, Varaždinskim Toplicama i Novom Marofu, gdje djeluje i Ljekarna Varaždinske županije.

²⁴Hrvatska mreža za beskućnike. (n. d.). Prenocište za Beskućnike Varaždin. Hrvatska mreža za beskućnike. Dostupno na: <https://beskucnici.info/prenociste-za-beskucnike-varazdin/https://beskucnici.info/prenociste-za-beskucnike-varazdin/>

²⁵Udruga Novi put. (n. d.). O nama. Udruga Novi put. Dostupno na: <http://novi-put.hr/index.php/o-nama>

²⁶RH. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. (2022.). Adresari. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/adresari/11829>

²⁷Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije. (n. d.). O zavodu. Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije. Dostupno na: <https://www.zjzzyv.hr/?gid=49>

Naziv javne zdravstvene ustanove	Lokacija/JLS
Opća bolnica Varaždin	Varaždin
Opća bolnica Varaždin – Služba za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice	Novi Marof
Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice	Varaždinske Toplice
Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije	Varaždin
Zavod za hitnu medicinu Varaždinske županije	Varaždin
Dom zdravlja Varaždinske županije	Varaždin
Ljekarna Bolnice Varaždinske Toplice	Varaždinske Toplice
Ljekarna Varaždinske županije	Varaždin
Ljekarna Varaždinske županije	Ludbreg

Tablica 4. Javne zdravstvene ustanove (i dislocirane službe) po gradovima²⁸

Ukupan je broj dostupnih ležajeva unutar UPVŽ-a 2157, što znači da je na svakih 1000 stanovnika područja dostupan 5,81 krevet, čime slijedimo standard Austrije i Njemačke. Opća bolnica Varaždin s 934 kreveta i 1800 radnika jedna je od najvećih bolnica u RH. U sklopu Opće bolnice Varaždin djeluje i Služba za produženo liječenje i palijativnu skrb Novi Marof s dostupnih 300 kreveta, čime se kapacitet Opće bolnice Varaždin na području UPVŽ-a povećava na ukupno 1234 ležaja. U Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice na raspolaganju su 923 kreveta. Uzevši u obzir projekte unaprjeđenja zdravstvene infrastrukture koji su u provedbi, moguće je zaključiti da su postojeći zdravstveni kapaciteti zadovoljavajući, s preporukom za daljnja znatna ulaganja u modernizaciju medicinske opreme.

5.1.5. Društvena i sportska infrastruktura

Unutar UPVŽ-a glavni dio društvene i sportske infrastrukture smješten je u gradu Varaždinu, a same sportske dvorane imaju i polivalentnu namjenu²⁹.

Sportska je infrastruktura najrazvijenija u gradu Varaždinu te pokriva mnoge sportove, kao i amaterski i rekreacijski sport. Usto, Gradska sportska dvorana Varaždin, Sportski centar Sloboda, Nogometni stadion Varteks i Gradski bazeni Varaždin zadovoljavaju uvjete organizacije velikih međunarodnih sportskih priredbi. Općine Jalžabet, Sračinec i Trnovec Bartolovečki imaju razrađenu sportsku i rekreacijsku infrastrukturu, no ostali JLS-ovi u obuhvatu UPVŽ-a zaostaju,

²⁸Varaždinska županija. (n. d.). Zdravstvene Ustanove. Županijske ustanove i tvrtke. Dostupno na: <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanijske-ustanove-i-tvrtke/kategorija/233-zdravstvene-ustanove.html>

²⁹Grad Varaždin. (2021). Strategija razvoja sporta Grada Varaždina 2020.-2028. Grad Varaždin - Strateški Dokumenti Grada Varaždina. Dostupno na: <https://varazdin.hr/strateski-dokumenti-grada-varazdina/>

osobito gradovi Novi Marof, Ludbreg, Varaždinske Toplice i općina Maruševac, čiji je nedostatak odgovarajuće infrastrukture znatniji s obzirom na veći broj stanovnika kojima je potrebno osigurati pristup sportsko-rekreacijskim sadržajima. U većini JLS-ova u obuhvatu UPVŽ-a postoji znatnija potreba za ulaganjem u sportsku infrastrukturu u obliku sportsko-rekreacijskih centara, odnosno u rekreacijsku infrastrukturu koja obuhvaća javne sadržaje kojima građani koriste prema vlastitim potrebama i željama, a nevezano za profesionalni rad.

5.1.6. Društvena i kulturna infrastruktura

Kulturne aktivnosti UPVŽ-a uglavnom su koncentrirane u gradovima.

- Grad Varaždin središte je kulturnog i društvenog života UPVŽ-a. Grad se ponosi svojom kulturnom baštinom – od institucionaliziranih oblika kulture čiji su nositelji ustanove poput Gradskog muzeja Varaždin u sklopu kojeg je dostupna Galerija umjetnina, Hrvatskoga narodnog kazališta u Varaždinu, Državnog arhiva u Varaždinu, Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ i Koncertnog ureda Varaždin do arhitekture i ambijenta samog gradskog pejzaža i stare jezgre, nezavisne kulture i osjećaja lokalnog identiteta područja. U gradu Varaždinu postoje brojna besplatna događanja dostupna svim građanima poput Dana performansa, Srijeda u muzeju, Noć muzeja i otvorena vrata u povodu Dana muzeja, adventski program, edukativni program „Muzej i škola“ Gradskog muzeja, dio koncertnog repertoara Koncertnog ureda Varaždin, ulični performansi u sklopu Špancirfesta, Festival varaždinskih dvorišta, Festival animiranog filma djece i mladih (VAFI), Imput MOP festival, Trash film festival, dio programa Kliker festivala i Varaždinskih baroknih večeri, Ljeto na Stančiću, KVART festival te brojni kulturno-edukativni sadržaji koji se nude tijekom godine.
- U gradu Novom Marofu postoji znatan broj objekata društvene infrastrukture koji pridonose boljem razvoju društvene i lokalne zajednice. Najznačajniji je Kulturni centar „Ivan Rabuzin“ Novi Marof, u kojemu djeluje Pučko otvoreno učilište (dalje: POU) Novi, zatim Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof i Turistička zajednica Grada Novog Marofa. Od ostale društvene infrastrukture treba istaknuti Centar za neformalno učenje u Novom Marofu, Dom kulture u Ključu i Društveni dom u Remetincu uz desetak društvenih i vatrogasnih domova. Osim objekata javne društvene infrastrukture, postoje i objekti za određene kulturne sadržaje (Galerija Rabuzin, Galerija Klopotan, Atelje Hajduk, Galerija Bukovčan).
- U gradu Ludbregu kulturni društveni život provodi se u sljedećim ustanovama: u POU-u „Dragutin Novak“ i u Gradskoj knjižnici i čitaonici „Mladen Kerstner“ Ludbreg, a temelji se na bogatoj sakralnoj i kulturnoj baštini koja je od iznimne nacionalne i međunarodnu važnosti, posebice manifestacijom Dani ludbreške Svete Nedjelje tijekom koje se održavaju programi duhovnog, kulturnog, sportskog i gospodarskog karaktera. Također je važno spomenuti da su brojni društveni sadržaji potpuno besplatni, a svakako treba izdvojiti Spring Outdoor sportski festival, Aktivno ljeto u Ludbregu, međunarodni kulturno-glazbeni festival Idemo Otok na Otoku mladosti, ljetno kino na Otoku mladosti, sajam cvijeća Flora Centrum mundi, Festival kajkavske komedije „Dani Mladena Kerstnera“, Dan centra svijeta, „Cinkuš adventski“ – ludbreški božićni sajam i Ludbreški fašnjak.

- Grad Varaždinske Toplice tijekom godine nudi brojne besplatne društvene sadržaje u vlastitu angažmanu ili u angažmanu udruga civilnog društva, dostupne građanima i zainteresiranoj javnosti koji pridonose razvoju društvenog života, a održavaju se u kinodvorani, u 14 društvenih domova i na otvorenom. Od institucija treba spomenuti Zavičajni muzej Varaždinske Toplice koji sadržava arheološku, balneološku, etnografsku, kulturno-povijesnu, numizmatičku i povijesnu zbirku te likovni fundus. Veliku povijesnu važnost imaju rimske iskopine termalnog kupališta iz doba rimskog cara Konstantina iz 2. stoljeća, koje su jedan od najznačajnijih kontinentalnih arheoloških kompleksa. Od manifestacija treba izdvojiti Aquafest, Likovnu koloniju, Noć muzeja, High Ground Festival, Revijalnu smotru folklor, Volim Toplice, Vincekovo, Toplički fašnjak, Moto susret MK Aquabikers, Žetvene svečanosti, Tuhovečku Milinu, planinarski pohod, Lovrečevo (Dan grada), Winter Party MK Aquabikers, Martinje i Topličku božićnu priču.

Društveni život u gotovo svim općinama u obuhvatu UPVŽ-a provodi se putem dobrovoljnih vatrogasnih društava, sportskih udruga i kulturno-umjetničkih društava, što uglavnom ovisi o entuzijazmu pojedinaca i o potpori općinske uprave. U Beretincu su to Smotra folklor te tradicijski božićni koncert, u Gornjem Knegincu to su manifestacija Domaći cajti, Festival kajkavskih običaja i pjesama, Veseli Varaždinbreg i Magdalenje (Dani općine). U Jalžabetu je to bogati kulturno-umjetnički i zabavni program Šlingani dani, u Martijancu su to Dani općine i Martinje, u Maruševcu valja istaknuti Čiselsku nedelu, Rokovo i Jesen u Maruševcu. U Petrijancu su to Dani Petrova i Fašnik, u Sračincu Dani Miholja, Hrvatska folklorna razglednica i Međunarodni Srakarski fašnik. U općini Sveti Ilija važna je manifestacija Anino u Beletincu, u Trnovcu Bartolovečkom to su Dani ljeta u Trnovcu i Žetvene svečanosti, u općini Vidovec glavni je društveni događaj Zeljarijada i proslava svetog Vida, a u Vinici to su Dani općine Markovo, Martinje, Janino. Kako bi se potpuno ostvario društveni i kulturni potencijal UPVŽ-a, potrebna su daljnja ulaganja u razvoj kulturnih programa i polivalentne kulturne infrastrukture. Preporučuju se daljnja ulaganja u društvene domove koji su osnovna infrastruktura podrške organizaciji kulturnih događanja u ruralnim područjima te aktivnije uključivanje građana i organizacija civilnog društva u kulturne aktivnosti.

5.1.7. Obrazovanje

Obrazovanje i znanost u žarištu su razvoja sjevera RH, čime se nastoji pozitivno utjecati na razvoj ljudskih potencijala, radnih sposobnosti pojedinaca te istodobno na konkurentnost gospodarstva. Uzevši u obzir važnost ulaganja u znanost i obrazovanje, Županija je u Razvojnom sporazumu za sjever Hrvatske donesenom 27. 12. 2021. posebno naglasila potrebu za provedbom sljedećih strateških projekata:

- obnova i prenamjena dvorca Šaulovec u Europski talent centar
- Centri izvrsnosti Varaždinske županije: Znanstveno-nastavno-tehnologijski STEM centar Sveučilišta Sjever, Sveučilišni kampus Varaždin
- Palača Erdödy Patačić – umjetničko-obrazovni centar sjeverne Hrvatske.

Da se UPVŽ profilira u obrazovno središte RH, dokazuje i ulaganje u dva Regionalna centra kompetentnosti koji djeluju u Medicinskoj školi u Varaždinu (Regionalni centar kompetentnosti inovativnih zdravstvenih tehnologija) i u Srednjoj školi Arboretum Opeka Marčan – Vinica (Regionalni centar kompetentnosti u poljoprivredi).

Na UPVŽ-u tijekom školske godine 2022./2023. djeluje 41 matična školska ustanova uz 19 područnih škola, od toga je 15 matičnih ustanova koje provode srednjoškolsko obrazovanje, a 28 matičnih ustanova provodi osnovnoškolsko obrazovanje³⁰. Na području UPVŽ-a nalaze se i četiri ustanove koje provode visoko obrazovanje, čime je ukupan broj obrazovnih ustanova na području UPVŽ-a 64. Najveću raznolikost pružaju srednje škole koje svojim programima nude mogućnost odabira struke ili nastavak školovanja u sveučilišnim institucijama. Prisutnost učeničkog i studentskog doma te studentskog centra omogućuje studiranje sve većega broja učenika i studenata iz drugih županija, kao i općenito podizanje kvalitete obrazovanja unutar UPVŽ-a. Osim obrazovnih institucija, unutar UPVŽ-a nalaze se i 34 vrtića kao odgojno-obrazovnih ustanova.

Tijekom školske godine 2022./2023. UPVŽ je imao 16 338 učenika, od čega je 9895 učenika pohađalo osnovnu školu (od toga je 745 učenika pohađalo glazbenu ili plesnu školu), a 6443 učenika srednju školu (od toga je 181 učenik pohađalo glazbenu ili plesnu školu). Od ukupnoga broja učenika, 873 učenika ima teškoće u razvoju. Broj se učenika u posljednjih nekoliko godina smanjivao, što je posljedica dugogodišnjega negativnog prirodnog prirasta i iseljavanja mladih.

Primjereni programi odgoja i obrazovanja za učenike s teškoćama u razvoju ostvaruju se u redovitome razrednom odjelu, dijelom u redovitom, a dijelom u posebnom razrednom odjelu, posebnom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini. Centar za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“ pruža osnovnoškolski odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju te program radne okupacije za osobe nakon 21. godine života³¹.

Većina škola UPVŽ-a radi u jednoj smjeni (njih 43, odnosno 95,56 %), dok dvije škole zbog nedostatka prostornih kapaciteta radi u dvije smjene³². Prosječan broj učenika po odjelu i u osnovnim i u srednjim školama jest 16 učenika. Većina škola ima veći broj od optimalnog broja odjela predviđenog Smjernicama za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja, što također upućuje na potrebu povećanja prostornih kapaciteta osnovnih i srednjih škola.

³⁰Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (n. d.). Školski e-Rudnik. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZWV3YU40OWQ0OTJmLWE2MjktYTQ5MWJINDNlZDQ0IiwidCI6IjJMTFjYmNjLWl3NjEtNDVhOWY1LlRlYzZk0ZTFkNCIsImMiOiJh9>

³¹Centar za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar. (n.d.). O nama. Centar za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar - službena stranica. http://centar-tomislavspoljar.hr/?page_id=77

³²Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Smjernice za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (n.d.). Školski e-Rudnik. Dostupno na: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZWV3YU40OWQ0OTJmLWE2MjktYTQ5MWJINDNlZDQ0IiwidCI6IjJMTFjYmNjLWl3NjEtNDVhOWY1LlRlYzZk0ZTFkNCIsImMiOiJh9>

Na području UPVŽ-a, odnosno u gradu Varaždinu, nalaze se četiri ustanove visokog obrazovanja: Sveučilište Sjever, Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu, Geotehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu te Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Završen stručni studij ima 4,74 % stanovnika UPVŽ-a, a 6,86 % stanovnika ima završen sveučilišni studij, što je manje od nacionalnog prosjeka završenoga tercijarnog obrazovanja od 17,5 %, kao i prosjeka EU-a od 25,1 %. Postojeća znanstveno-obrazovna infrastruktura potencijal je za razvoj i privlačenje talenata te obrazovanje za nova radna mjesta.

Obrazovna je ponuda obogaćena programima osposobljavanja i usavršavanja koje provode ustanove za cjeloživotno obrazovanje. Cjeloživotno obrazovanje u fokusu je razvoja UPVŽ-a, no potrebno je osnažiti kapacitete ustanova za obrazovanje odraslih kako bi se omogućila provedba programa za poslove u budućnosti te potaknuo razvoj inovacija i kreativnosti, unaprijediti pozicioniranost i osigurati bolju vidljivost ustanova za obrazovanje odraslih i ostalih nositelja cjeloživotnog obrazovanja.

5.2. GOSPODARSTVO

5.2.1. Opća gospodarska kretanja

Temeljni pokazatelj razvijenosti JLS-a jest indeks razvijenosti utvrđen Zakonom o regionalnom razvoju RH te uzima u obzir prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihod po stanovniku, prosječnu stopu nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva i indeks starenja. Od ukupno 15 jedinica lokalne samouprave koje čine UPVŽ, njih pet nalazi se u jednoj od skupina lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave (općine Jalžabet, Martijanec, Maruševac, Petrijanec i Vinica). Prema indeksu razvijenosti najbolje su pozicionirane sljedeće jedinice lokalne samouprave: Grad Varaždin, a slijede ga Grad Ludbreg i Grad Varaždinske Toplice, Općina Gornji Kneginec, Općina Sveti Ilija i Općina Trnovec Bartolovečki.

Prema podacima DZS-a s obzirom na standardni pokazatelj stupanja razvijenosti – BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, Županija se³³ nalazi na 1071. mjestu od 1348 EU regija. U 2019. godini Županija ima najveći BDP po stanovniku (89 876) u sjevernoj Hrvatskoj.

	BDP - RH	BDP - VŽ	BDP / stan. - RH	BDP / stan. - VŽ	BDP / stan. u EU	BDP / stan. kontinentalne RH
	Mil. HRK	Mil. HRK	HRK	HRK	Mil. €	Mil. HRK
2012.	331.014.307	10.791.142	77.538	61.586	26.690	78.999
2013.	331.990.193	11.112.314	78.033	63.712	26.870	79.558
2014.	331.321.891	11.156.926	78.215	64.352	27.750	79.322
2015.	339.662.620	11.458.737	80.718	66.602	29.180	82.103
2016.	351.196.904	12.058.151	84.171	70.696	29.340	85.505
2017.	372.355	12.746	90.162	75.514	30.150	69.985
2018.	390.856	14.042	95.543	82.062	31.090	74.743
2019.	412.228	14.930	101.354	89.796	32.160	79.876

³³ S obzirom na to da podatci o BDP-u na lokalnoj razini, odnosno na razini UPVŽ-a nisu dostupni iz relevantnih statističkih izvora, za analizu stanja gospodarstva uporabljeni su dostupni statistički podatci na razini Županije, na nacionalnoj razini te na razini EU-a

Tablica 5. Prikaz vrijednosti BDP-a te BDP po stanovniku na razini RH, Županije i EU-a³⁴

Županija bilježi kontinuirani rast BDP-a po stanovniku u razdoblju od 2017. do 2019. godine jednako kao što se bilježi i kontinuirani rast BDP-a *per capita* na nacionalnoj razini, iako je na razini Županije postotak rasta (2018. – 8 %, 2019. – 9 %) iz godine u godinu veći nego na nacionalnoj razini (2018. – 6 %, 2019. – 6 %). BDP *per capita* 2019. godine iznosio je 89.796 HRK. Analizom podataka također je vidljiv blagi rast udjela BDP-a Županije u nacionalnom BDP-u, što pokazuje da Županija prati rast države, odnosno da ne zaostaje za nacionalnom razinom, a također prati i trendove na razini EU-a. Već prema podacima iz 2020. godine uočava se ili stagnacija ili pad svih gospodarskih aktivnosti, što upućuje na slabu otpornost gospodarstva na promjene uzrokovane globalnim krizama.

Prerađivačka industrija Varaždinske županije 2019. godine zauzimala je 9,3 % ukupne bruto dodane vrijednosti RH u prerađivačkoj djelatnosti, dok je trgovina na veliko i na malo, prijevoz, skladištenje, smještaj i priprema usluživanje hrane zauzimala 2,3 %³⁵. Analizirajući podatke na razini sjeverne Hrvatske, vodeću poziciju također zauzima prerađivačka industrija, a nakon toga trgovina na veliko i na malo, prijevoz, skladištenje, smještaj, priprema i posluživanje hrane. Na temelju dostupnih i analiziranih podataka, iako su kvartarne i tercijarne djelatnosti najrazvijenije na području Županije, i dalje je potrebno razvijati navedene djelatnosti te dodatno ulagati u primarne i sekundarne. Posebnu je pozornost potrebno usmjeriti prema razvoju učinkovitog i održivog gospodarstva temeljenog na suvremenim tehnologijama, zelenim inovacijama te okolišno odgovornom poslovanju. Poduzetnicima je u procesu zelene i digitalne tranzicije potrebna institucionalna, znanstvena i obrazovna potpora koja će svojim stručnim kapacitetima poduprijeti transformaciju i rast poduzetnika na području UPVŽ-a.

5.2.2. Tržište rada

Ukupan broj radno aktivnog stanovništva u UPVŽ-u 2021. godine iznosio je 56 876³⁶ osoba, odnosno 44,8 % stanovništva. Unutar UPVŽ-a u promatranom razdoblju od 2017. do 2021. godine uzastopno se iz godine u godinu povećavao broj radno aktivnog stanovništva, osim u 2018. godini, kad je u usporedbi s 2017. godinom broj radno aktivnoga stanovništva manji za neznatnih 0,6 %, iako je u pojedinim JLS-ovima u 2021. godini u odnosu prema 2020. godini zabilježeno smanjenje broja aktivnoga stanovništva (grad Novi Marof i općine Gornji Kneginec, Martijanec, Maruševac, Sračinec i Trnovec Bartolovečki). Najveći porast radno aktivnog stanovništva na području UPVŽ-a zabilježen je 2019. godine (2,55%). Također se jednak trend rasta broja radno aktivnoga stanovništva može uočiti i na županijskoj razini. Broj radno aktivnoga stanovništva povećava se unatoč trendu depopulacije, što se može pripisati produljenju životnog i radnog vijeka.

³⁴ Europska komisija. (2022.). Gross domestic product (GDP) at current market prices by NUTS 3 regions. NAMA_1OR_3GDP. Eurostat - data browser.:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_1OR_3GDP__custom_3113396/default/table?lang=en

³⁵ DZS. (2022.). Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, HR_NUTS 2021.- HR NUTS 2 i županije u 2019. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29152>

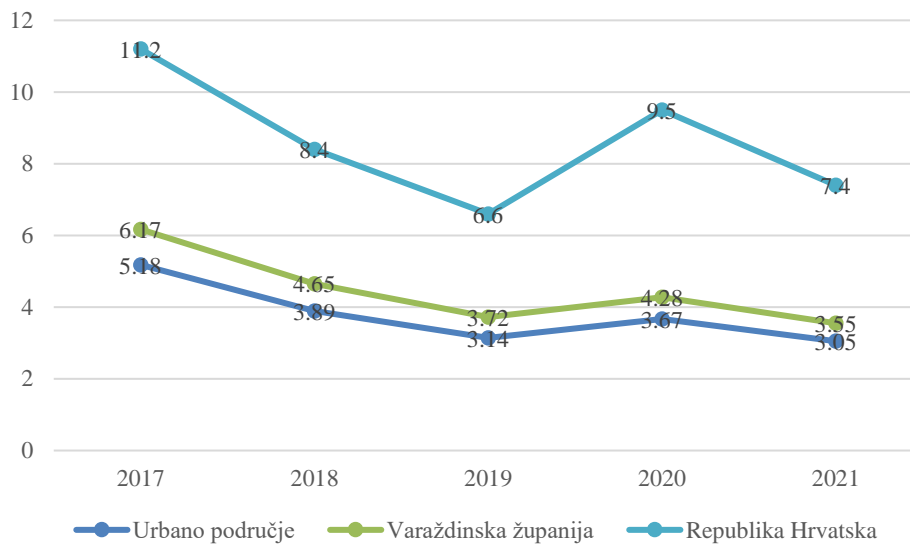
³⁶ Marcuš, S. (2017.). U 2016. godini – hgk.hr. Hrvatska gospodarska komora. <https://www.hgk.hr/documents/pokazatelj-poslovanja-poduzetnika-varazdinske-zupanije-u-201659b91131b87a8.pdf>

Promatrajući ukupan broj zaposlenih na području JLS-ova koje su sastavni dio UPVŽ-a zabilježen je pozitivan trend rasta broja zaposlenih u posljednjih pet godina. Broj zaposlenih u UPVŽ-u 2021. godine³⁷ iznosio je 55 461, što je za 5,37 % više u odnosu prema 2017. godinu. Broj zaposlenih povećao se također i na županijskoj razini, i to od 2017. godine do 2021. godine za 5,91 %. Usporedbom ovih pokazatelja vidljivo je kako se broj zaposlenih u UPVŽ-u povećava gotovo jednako kao i na području cjelokupne Županije. Zaposlenost je, osim s prirodnim prirastom, izravno povezana s migracijskim obilježjima stanovništva, odnosno s brojem iseljenih i doseljenih. Unutar UPVŽ-a broj se stanovnika od 2011. do 2021. godine povećao, a jednako tako povećao se i broj zaposlenih čiji je rast velikom mjerom postignut uvozom radne snage.

Osnovni pokazatelj zaposlenosti jest stopa zaposlenosti, odnosno udio zaposlenog stanovništva u ukupnome radno sposobnom stanovništvu. Analizom podatka utvrđen je trend porasta stope zaposlenih u posljednjih pet godina, osim u 2020. godini, kad se stopa zaposlenosti smanjila za 0,4 %. Posljedice tog smanjenja moguće je tražiti u gospodarskim prilikama koje su pogodile cijeli svijet, a koje je uzrokovala pandemija bolesti COVID-19.

S druge strane, stopa nezaposlenosti UPVŽ-a bila je najviša 2017. godine i iznosila je 5,1 %. Do 2021. stopa je nezaposlenosti konstantno u padu te, prema posljednjim podacima, iznosi 3,0 %, što je smanjenje od 42 % u odnosu prema početnoj, 2017. godini. UPVŽ ima nižu stopu nezaposlenosti od RH koja, prema posljednjim podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (dalje: HZZ), iznosi 7,8 % u mjesecu veljači 2021. godine. Stopa nezaposlenosti najmanja je u gradu Varaždinu (0,66 %), a slijede ga općine Jalžabet i Trnovec Bartolovečki (2,2 %), dok je najveća stopa nezaposlenosti zabilježena u općinama Beretince (15,2 %) i Maruševci (10,0 %). Poseban je naglasak potrebno staviti na stopu nezaposlenosti žena koja je veća u svim JLS-ima UPVŽ-a, osim u općinama Gornji Kneginec, Jalžabet i Petrijanec.

³⁷Hrvatski zavod za zapošljavanje. (11. 9. 2022.). Statistika on-line – Registrirana nezaposlenost. : <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>

Graf 1. Stopa nezaposlenosti od 2017. do 2021. godine na razini UPVŽ-a, Županije i RH³⁸

Analiza obrazovne strukture stanovništva s obzirom na nezaposlenost u godinama 2020. i 2021. pokazuje da najveći udio nezaposlenog stanovništva u JLS-ovima koje čine UPVŽ ima završenu srednju školu. Najmanji udio u nezaposlenom stanovništvu UPVŽ-a čini stanovništvo koje je bez završene škole ili s nezavršenom osnovnom školom. Ako analiziramo prostorno obrazovnu strukturu nezaposlenih na području UPVŽ-a, najviše visokoobrazovanih nezaposlenih osoba u 2021. godini bilo je na području grada Varaždina i grada Novog Marofa, dok je najviša stopa nezaposlenosti osoba bez završene škole ili s nezavršenom osnovnom školom registrirana na području općine Petrijanec.

Jedan od uzroka koji vode siromaštvu jest i dugotrajna nezaposlenost koja se ujedno smatra važnim čimbenikom socijalne isključenosti. Najveći broj dugotrajno nezaposlenih osoba na području UPVŽ-a pripada skupini osoba u dobi od 55 do 59 godina i od 60 i više.

Na razini RH pa tako i unutar UPVŽ-a nedostaje radne snage, a nedostatak je najznačajniji u turizmu. Prema indeksu slobodnih radnih mjesta (eng. *OVI – Online Vacancy Index*) iz ožujka 2022. godine potražnja za radom na razini RH je 33 % veća s obzirom na ožujak 2021. godine te 65 % i 27 % veća negoli u ožujku 2020. i 2019. godine, a najtraženija zanimanja bila su prodavač, kuhar, konobar, skladištar i vozač³⁹.

Relativno visoka stopa nezaposlenosti uz porast potražnje za kadrovima upućuje na nesprijetnost nezaposlenih osoba i poslodavaca da prihvate postojeću ponudu na tržištu rada,

³⁸Hrvatski zavod za zapošljavanje. (11. 9. 2022.). Statistika on-line – Registrirana nezaposlenost. <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>

³⁹Ekonomski institut Zagreb & MojPosao.hr. (7. 7. 2022.). OVI indeks. Ekonomski institut Zagreb. <https://www.eizg.hr/indeksi-168/ovi-indeksi/173>

uglavnom zbog neodgovarajućih kompetencija nezaposlenih osoba. Stoga je važno kontinuirano ulagati u razvoj kompetencija u suradnji s poslodavcima i u skladu s njihovim potrebama, a posebne napore potrebno je uložiti u razvoj kreativnosti, stvaralaštva, zelenih i digitalnih vještina te u skladu s identificiranim zahtjevima „poslova budućnosti“. Potrebno je modernizirati programe i infrastrukturu ustanova za obrazovanje odraslih i osigurati bolju dostupnost obrazovnim uslugama i u ruralnim dijelovima UPVŽ-a.

5.2.3. Poslovno okruženje

Utjecaj poduzetništva na općedruštveni razvoj UPVŽ-a vrlo je dinamična gospodarska kategorija koja brzo i jasno odražava standard i utječe na socijalnu strukturu stanovništva. Na čitavom području UPVŽ-a registrirana su ukupno 3472 poduzeća, od kojih je 63 % koncentrirano u gradu Varaždinu, što jasno upućuje na gospodarsku važnost grada Varaždina kao središta UPVŽ-a. Uspoređujući broj poduzeća sa sjedištem na području UPVŽ-a s ukupnom površinom Županije u 2020. godini, može se zaključiti da čak 81,2 % svih poduzeća u Županiji čine poduzetnici iz UPVŽ-a, dok je udio poduzeća iz UPVŽ-a na nacionalnoj razini 2,5 %.

Osnovu gospodarstva UPVŽ-a čine prerađivačka industrija, trgovina na veliko i na malo te građevinarstvo. Prerađivačka industrija ostvaruje više od 50 % ukupnih prihoda i posjeduje velik potencijal rasta izvoza (izvoz 80 %), a na području UPVŽ-a u njoj djeluje 527 subjekata. Unutar prerađivačke industrije visok udio zauzima proizvodnja hrane, tekstila te proizvodnja kože i srodnih proizvoda. U djelatnosti trgovine na veliko i na malo djeluje najviše poslovnih subjekata, čak 751 s područja UPVŽ-a, ali je ukupno 66,98 % dobitaša, dok se ostatak odnosi na maloprodaju u kojoj su subjekti niže produktivni i manje konkurentni te pod stalnim pritiskom stranog kapitala. Udio zaposlenih u sektoru građevinarstva UPVŽ-a jest 10 % te i dalje bilježi kontinuirani rast, dok na tržištu nekretninama i dalje postoji veća potražnja od ponude, što je dodatan razlog za rast cijene četvornog metra novizgrađenog stana. U sektoru građevinarstva te u prerađivačkoj industriji istaknut je problem nedostatka adekvatne radne snage, pa se stoga posljednjih godina sve više traže strani radnici, dok domaći sve više odlaze na rad u inozemstvo.

S obzirom na relativno velik broj poslovnih/poduzetničkih zona na promatranom UPVŽ-u, može se s pravom tvrditi da je poduzetnička i logistička infrastruktura dobro razvijena i da u ovom slučaju nije koncentrirana isključivo u jednom JLS-u. Tu se prije svega misli na poduzetničke zone⁴⁰ Kneginec, Jalžabet, Trnovec, Maruševac i Sračinec. Osim poduzetničkih zona, poduzetničku infrastrukturu čine i potporne poduzetničke institucije poput Tehnološkog parka Varaždin d. o. o, razvojne agencije, Centar za razvoj poduzetništva u Ludbregu, HGK, HOK i mnoge druge potporne institucije koje se zalažu za gospodarski i društveni razvoj područja.

Najveći broj aktivnih poduzetnika koji ujedno i zapošljavaju najveći broj zaposlenih jest u poduzetničkim zonama Grada Varaždina, Grada Ludbrega, Općine Jalžabet, Općine Gornji Kneginec i Općine Trnovec Bartolovečki. Iako su strana ulaganja dobro zastupljena, velik dio

⁴⁰Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. (n. d.). Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture. Dostupno na: <http://reg.mingo.hr/pi/public/#>

UPVŽ-a čini izniman gospodarski i investicijski potencijal te otvara dodatne mogućnosti za strana ulaganja, prije svega za dugoročne investicije s visokom dodanom vrijednošću.

Na području Varaždinske županije djeluje 21 zadruga koja se bave poljoprivrednom djelatnošću, a zastupljeno je i društveno poduzetništvo koje generira prihode razvojem društvenih inovacija osmišljenih kao odgovor na društvene izazove te tako pridonosi razvoju gospodarstva i povećanju kvalitete života stanovnika. Nedostaje analiza/istraživanja o trenutačnoj situaciji, razvoju potencijala i društveni utjecaj društvenih inovacija.

5.2.4. Turizam i kultura

Turizam postaje sve važnija gospodarska grana UPVŽ-a, koja svoju osnovu pronalazi u razvoju kulturnog, rekreacijskog/aktivnog, ruralnog, vjerskog, poslovnog i lječilišnog turizma.

NACRT

Slika 4. Indeks turističke razvijenosti UPVŽ-a

UPVŽ je 2019. godine ostvario 73 % ukupnih turističkih dolazaka i gotovo 80 % ukupnih turističkih noćenja u cijeloj Županiji⁴¹. Iz tih se podataka može zaključiti da je područje ključno za turizam Županije. Turistički je promet najveći u gradovima Varaždinu (više od 50 % ukupnih dolazaka i ukupnih turističkih noćenja) i u Varaždinskim Toplicama (oko 20 % svih dolazaka i noćenja). Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na turistički promet bio je velik: dolasci su se 2019. godine povećali u odnosu prema 2018. godini za 9 %, noćenja za 6,6 %, ali je sljedeće godine uslijedio pad dolazaka od 47 %, a noćenja za 58 %. Navedeni trendovi upućuju na slabu otpornost turizma na globalne krize. Turisti su se u većem broju ponovno počeli vraćati 2021. godine; gledajući ukupan promet UPVŽ-a, nije posve dosegnuta pretpandemijska razina dolazaka i noćenja. Međutim, neke su lokacije (uglavnom one koje nude odmor u ruralnome prostoru) napredovale cijelo vrijeme i postale primjetno uspješnije (npr. grad Novi Marof, općine Beretince, Jalžabet i Sveti Ilija).

⁴¹Turistička zajednica grada Varaždina. (12. 3. 2022.). Odgovor na Zahtjev za pristup podacima (elektronička pošta).

Iako je riječ o kontinentalnom odredištu, u turističkom je prometu prisutna sezonalnost koja je postala izraženija 2021. godine u usporedbi s 2018. godinom. Najviše se noćenja bilježi u ljetnim mjesecima, tijekom srpnja i kolovoza; 2018. godine 27 % svih turističkih noćenja ostvareno je tijekom tih mjeseci, a u 2021. njihov se udio povećao na više od 44 % s obzirom na ukupan godišnji broj ostvarenih noćenja.

Prema podacima iz 2021. godine, 42,1 % noćenja (45 883) ostvarili su domaći, a 57,9 % noćenja (63 086) strani turisti. Primarna strana emitivna tržišta bile su Njemačka, Poljska i Austrija, koje su zajedno imale udio od 38 % u noćenjima turista ako promatramo samo strana emitivna tržišta.

Unutar UPVŽ-a nalazi se 240 smještajnih objekata u kojima je 3585 kreveta te 140 dodatnih kreveta. Najveći je broj kreveta je u hostelima, ostalim ugostiteljskim objektima za smještaj (kampovi) te u objektima u domaćinstvu. Godine 2021. vidljiv je porast za više od 100 % u broju objekata i kreveta u domaćinstvu u usporedbi s 2018. godinom. Iako se u posljednje tri godine bilježi povećanje broja smještajnih objekata, još uvijek nedostaje objekata više kategorije, tj. objekata s višom kvalitetom smještaja. Kvalitetu smještaja moguće je unaprijediti kontinuiranim aktivnostima podizanja svijesti malih iznajmljivača, edukacijama, financijskim potporama za ulaganja i certificiranje postojećih objekata i usluga.

Većina ključnih turističkih atrakcija na području UPVŽ-a ima potencijalno nacionalno značenje, čak tri ključne atrakcije potencijalno su od međunarodne važnosti, a ostale regionalne. Kulturne i vjerske ustanove na području UPVŽ-a dosežu nacionalnu važnost, a takvu važnost posjeduju i zaštićeni proizvodi s područja gastronomije, dok manifestacije imaju potencijalno međunarodno značenje. Termalno lječilište u Varaždinskim Toplicama poznato je također na nacionalnoj razini.

UPVŽ svoje značajne turističke potencijale može ostvariti razvojem sljedećih specifičnih oblika turizma.

- Kulturnog i kreativnog turizma

Razvoj kulturnog turizma određen je dobrim dijelom kulturnom baštinom te su njezina obnova i spremnost za turističko tržište (turistifikacija) izuzetno važne. U sklopu UP Varaždin nalazi se 158 zaštićenih dobara upisanih u Registar RH (podatak se odnosi na nepokretna pojedinačna dobra, kulturno-povijesne cjeline, arheologiju, kulturni krajolik i na nematerijalna dobra zabilježena na dan 15. 3. 2022.). Najviše je zaštićenih dobara koncentrirano u Varaždinu (gotovo 40 %). Kako bi se ostvario potpuni potencijal za razvoj kulturnog i kreativnog turizma u UPVŽ-u, potrebno je ulagati u obnovu i zaštitu kulturne baštine, poduprijeti razvoj turističkih inovacija i kreativnih turističkih proizvoda/usluga, te potaknuti izradu zajedničkih turističkih proizvoda i programa koji interpretiraju kulturnu i povijesnu baštinu.

- Aktivnog i rekreacijskog turizma

Prema istraživanju Tomas 2019., za većinu turista (37,1 %) glavni motiv dolaska u sjevernu Hrvatsku jest priroda, a za 15,4 % njih razlozi su sportovi i rekreacija. Rezervat biosfere uz Dravu potencijal je za razvoj ekoturizma koji obuhvaća i niz sadržaja koji se već nude unutar UPVŽ-a.

UPVŽ je kao dio bregovite sjeverne Hrvatske idealna lokacija za razvoj biciklističkog i planinarskog turizma kao i „mekog“ avanturizma. Prirodna atrakcijska osnova UP-a obuhvaća prije svega rijeku Dravu, termalne izvore te brdovit reljef ruralnog područja, uz napomenu da područje Drave može izgraditi međunarodnu prepoznatljivost ponajprije zbog UNESCO-ova rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav u sklopu programa NATURA 2000.

Iako se na UPVŽ-u osobito razvija cikloturizam, ponegdje i vodeni turizam (kajaking i rafting te SUP (*standup paddleboarding*)), nužna su daljnja ulaganja u razvoj cjelovite zajedničke ponude te unaprjeđenje vidljivosti aktivnog i rekreacijskog turizma uz posebnu brigu za okoliš.

- Enogastroturizma

Gastronomska je ponuda najveća u samom Varaždinu, gdje postoji 365 ugostiteljskih objekata od kojih su 14 restorani, a izvan Varaždina ističu se i pojedini ugostiteljski objekti u Varaždinskim Toplicama, Gornjem Knegincu i Ludbregu. Ukupno 15 ugostiteljskih objekata s područja Županije nositelji su standarda „Okusi varaždinskog kraja“, čime jamče istinski doživljaj lokalnih jela, pića i tradicijskih proizvoda. Nadalje, lokalna gastronomska baština bogata je prepoznatljivim jelima i namirnicama poput varaždinskog klipića, zelja, bučina ulja, vidovečkog gibanika, trnovečke makovnjače, kućanskog koščičjaka, varaždinskih medenjaka, vabučina, domaće medene rakije i zagorskog purana.

U ruralnim predjelima UPVŽ-a turistička se ponuda oslanja na brojne OPG-ove kao i vinske ceste (u Ludbregu i Jalžabetu). Na području Županije nalazi se više od 40 vinarija pa Županija postaje jedna od najsnažnijih vinskih regija u RH (odmah nakon Istarske). Potrebna je snažnija promocija lokalne autohtone ponude jela i pića, jer enogastroturizam još nije povezan s brendom UP-a (i Županije) kao što je to slučaj za Istarsku županiju.

- Vjerskog turizma

Grad Ludbreg posjeduje neiskorištene potencijale za razvoj vjerskog turizma. Osim toga što grad ima prepoznatljiv brend kao „centar svijeta“ Proštenište Predragocjene krvi Kristove u Ludbregu ključno je za turističku ponudu UPVŽ-a. Prije pandemije, 2019. godine, Ludbreg je bilježio nešto više od 5200 dolazaka i više od 10 300 noćenja što zaostaje za rezultatima svetišta u Mariji Bistrici u susjednoj županiji, kao konkurentnom odredištu u blizini, koja je iste godine bilježila 22 106 noćenja te je procijenjeno 971 250 dolazaka. Ludbreško je svetište među 132 priznata euharistijska čuda u svijetu te kao jedino takvo svetište na području RH ima jedinstvenu priliku za razvoj turističke ponude uz odgovarajući marketinški pristup. No daljnji razvoj turističkih sadržaja vjerskog i

hodočasničkog turizma ovisi i o vlasnicima atrakcijskih osnova vezanih uz vjerski turizam (Crkve) i njihovoj zainteresiranosti za razvoj u tome smjeru.

- Zdravstvenog turizma

Gotovo 5 % posjetitelja sjeverne Hrvatske motivirano je zdravstvenim razlozima, a većina (46,6 %) onih koji su stigli prije svega radi odmora kao glavni motiv navode *wellness/toplice*. Varaždinske Toplice nacionalno su prepoznatljivo odredište lječilišnog turizma čiju ponudu nosi Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, gdje se kao prirodni čimbenik iskorištava mineralna termalna voda i ljekoviti peloidi. Varaždinske Toplice su 2019. godine zabilježile 9058 dolazaka i 44 117 noćenja. Međutim, velikim je dijelom riječ o uslugama pruženim kroz sustav HZZO-a, za razliku npr. od Krapinskih Toplica koje iste godine bilježe 17 860 dolazaka i 52 933 noćenja, uz manji broj kreveta koje financira HZZO. Lječilišni turizam stoga ima manji ekonomski utjecaj od mogućnosti koje je potrebno razviti unaprjeđenjem *wellness* turističke ponude izvan zdravstvenog sustava.

5.3. URBANO OKRUŽENJE

5.3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima

Stanje kvalitete zraka unutar UPVŽ-a određuje se na samo jednoj mjernoj postaji (Varaždin-1) koja je u sastavu Državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka. Prema posljednjem izvješću o stanju kvalitete zraka⁴² u gradu Varaždinu za razdoblje od 2016. do 2019. godine, kakvoća je zraka na zadovoljavajućoj razini. Godine 2021. kvaliteta zraka izmjerena na postaji Varaždin 1 uglavnom je bila prihvatljiva (63,40 %), umjerene kvalitete (20,50 %), dobra (9,80 %), loša (2,50 %). Onečišćenost zraka, u pravilu, više utječe na stanovnike gradova nego na stanovnike ruralnih područja jer se čestice teže disperziraju zbog urbane izgrađenosti, dok gustoća naseljenosti i koncentracija prometa i industrije znatno pridonose zagađenju. Unutar UPVŽ-a tu su najizloženiji grad Varaždin i grad Ludbreg zbog razvijene i brzorastuće industrije.

Na čitavom UPVŽ-u najveće površinsko vodeno tijelo te najveća tekućica jest rijeka Drava. Njezin je tok u smjeru zapad-istok te prima pritoke rijeka Bednje i Plitvice. Najveća stajaća vodna površina jest akumulacijsko jezero (Varaždinsko jezero) površine 1190 ha. Površinske vode rijeke Drave u izravnom su kontaktu s podzemnim vodama. Prema Izvješću o stanju površinskih voda⁴³ u 2019. godini, na UPVŽ-u na postojećim mjernim postajama nadzornog i operativnog monitoringa rijeke Drave i pritoka rijeka Bednje i Plitvice ekološko stanje područja ocijenjeno je kao nezadovoljavajuće. Rijeka Plitvica i potok Zbel onečišćeni su zbog utjecaja intenzivne poljoprivredne proizvodnje i nitratima poljoprivrednog podrijetla, dok je rijeka Bednja suočena s posljedicama utjecaja nepročišćenih otpadnih voda iz obližnjih naselja. Najveća razina zagađenja rijeke Drave detektirana je kod jezera Motičnjaka u koje se ispuštaju otpadne vode. Sva vodna zagađenja potrebno je sustavno sanirati. U RH više od 87 % stanovništva koristi se sustavom javne vodoopskrbe i pije vodu iz slavine, koja se redovito kontrolira i zdravstveno je ispravna⁴⁴. Voda iz slavine se pije i iz tzv. lokalnih vodovoda, koji nisu u sustavu javne vodoopskrbe i o kojima se skrbe grupe građana ili lokalne zajednice, što je slučaj za Županiju. I u takvim se vodovodima voda redovito kontrolira, ali je često zdravstveno neispravna, pa je 2017. godine 56,4 % uzoraka iz lokalnih vodovoda bilo neispravno, dok je u sustavu javne vodoopskrbe neispravnih uzoraka bilo tek 3,1 %⁴⁵. U Županiji je 2020. godine gotovo 50 % analiziranih uzoraka vode iz lokalne opskrbe bilo neispravno, a najčešći razlog neispravnosti bilo je mikrobiološko onečišćenje⁴⁶.

⁴²Orešković, M. (24.04.2021.). IZVJEŠĆE O STANJU KVALITETE ZRAKA, a s osvrtom na program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskih promjenama grada Varaždina za razdoblje 2016. Do 2019. god. Grad Varaždin. Dostupno na: https://varazdin.hr/upload/2021/08/izvjesce_o_stanju_kvalitete_zraka_6107efd7d7f7e.pdf

⁴³Hrvatske vode. (2020.). Izvješće o stanju površinskih voda u 2019. godini.

⁴⁴Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (n. d.). Zdravstvena ispravnost Vode U Hrvatskoj. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-zdravstvena-ekologija/zdravstvena-ispravnost-vode-u-hrvatskoj/>

⁴⁵Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (n. d.). Zdravstvena ispravnost Vode U Hrvatskoj. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-zdravstvena-ekologija/zdravstvena-ispravnost-vode-u-hrvatskoj/>

⁴⁶Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (2021.). Izvještaj o zdravstvenoj ispravnosti Vode za ljudsku potrošnju u Republici Hrvatskoj za 2020. godinu. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-zdravstvena-ekologija/izvjestaj-o-zdravstvenoj-ispravnosti-vode-za-ljudsku-potrosnju-u-republici-hrvatskoj-za-2020-godinu/>

Čistoća voda UPVŽ-a, osobito podzemnih, od izuzetne je važnosti za lokalno stanovništvo. Šljunkovito-pjeskoviti sedimenti tvore vodonosni sloj velike debljine, vrlo dobrih hidrauličkih obilježja i ima ključnu ulogu u napajanju regije. Naime, većina vode za piće crpi se iz podzemnih vodonosnika koji su u kontinuiranoj prijetnji od zagađenja. Čimbenici koji utječu na koncentraciju zagađenja (osobito nitrata) u kvaliteti vode za piće UPVŽ-a jesu mineralna gnojiva, groblja, kanalizacija i peradarske farme. Veliku prijetnju tlu te površinskim i podzemnim vodama čini lokacija „Brezje“ gdje godinama stoji balirani otpad. U samom okruženju prevladavaju livade i poljoprivredna zemljišta te se na udaljenosti od 4,7 km nalazi vodocrpilišno područje Varaždin, a na 5,3 km vodocrpilište Bartolovec, što potencijalno onečišćuje podzemne vode i ugrožava strateške rezerve pitke vode.

Zagađenost tla usko je povezana sa zagađenjem voda, te je sve prisutniji rizik za zdravlje stanovništva UPVŽ-a i potencijale tla za uzgoj hrane. Sve onečišćujuće tvari koje dopiru u vodu završavaju u tlu i obratno. Štoviše, tlo čisti oborinske vode i štiti pitku podzemnu vodu i vodene ekosustave od onečišćenja. Važnost ove uloge tla ne smije biti zanemarena jer se većina stanovnika UPVŽ-a, kao i RH, opskrbljuje pitkom vodom iz podzemnih spremnika. Za UPVŽ (i Županiju) pročišćavajuća sposobnost tla je ključna jer se na ovom području nalazi najizdašniji vodonosnik pitke vode u RH.

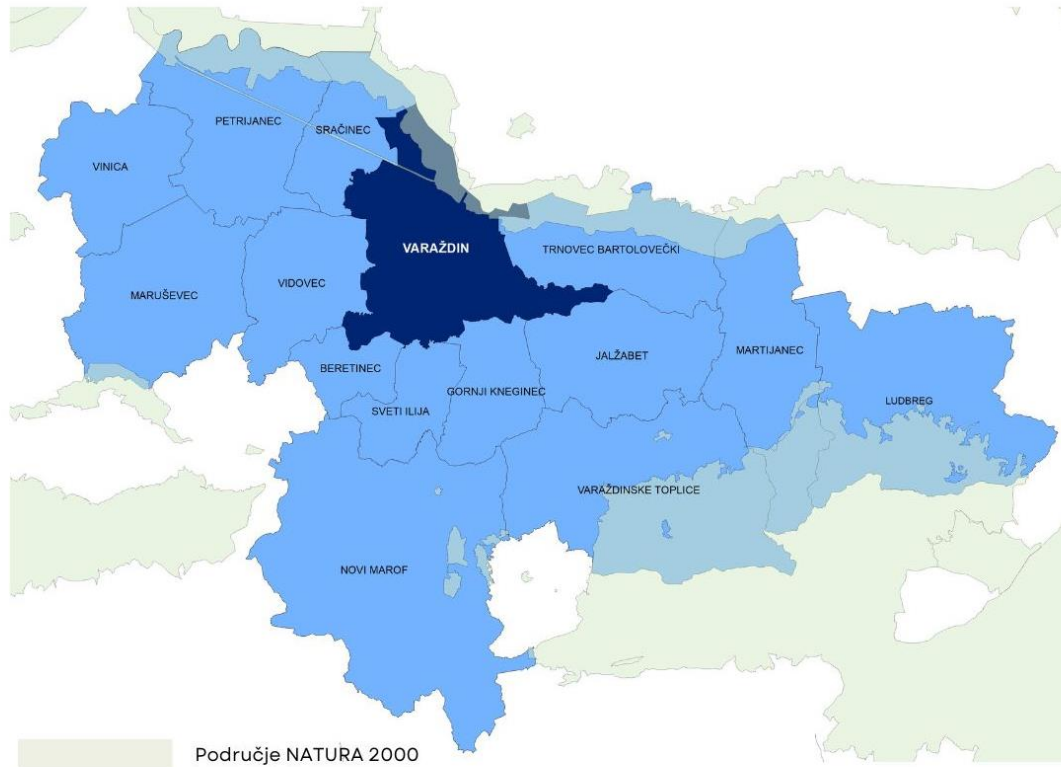
S druge strane, specifičnost tala u promatranom području UPVŽ-a određuje i nalazište ljekovitog blata peloida na području grada Varaždinskih Toplica koje podrazumijeva ljekovitu zemlju natopljenu termom koja je prirodni rezultat eksploatacije termalne vode. Osim geotermalnih voda koje se u Varaždinskim Toplicama upotrebljavaju uglavnom u zdravstvene i turističke svrhe, svakako treba spomenuti i geotermalni objekt Lunjkovec-Kutnjak-bušotinu na području grada Ludbrega s proizvodnjom od 50 l/s i temperaturom višom od 140 °C koja je ujedno i potencijal za proizvodnju i toplinske energije te u medicinske (balneološke) svrhe te geotermalno vrelo u Topličici u sastavu grada Novog Marofa koje služi u turističko-rekreacijske svrhe. Javne zelene površine u obliku travnjaka, parkova i šuma najzastupljenije su u urbanom središtu – gradu Varaždinu.

Zaštićena područja čine okosnicu sveukupne zaštite i ključne točke ekološke mreže te su kao takva glavna utočišta bioraznolikosti. To su geografski jasno određeni prostori namijenjeni zaštiti prirode i kojima se upravlja radi dugoročnog očuvanja prirode i pratećih usluga ekosustava.

Na području obuhvata Strategije nalazi se 16 zaštićenih područja⁴⁷ na temelju Zakona o zaštiti prirode (*Narodne novine*, broj 80/13) (uklj. Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav – prvi svjetski rezervat biosfere koji se proteže kroz pet zemalja) te 5 područja koja su dio⁴⁸ Natura 2000 ekološke mreže.

⁴⁷Priroda Varaždinske Županije. (n. d.) *Zaštićena područja*. JU za upravljanje zaštićenim dijelovima Varaždinske Županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/zasticena-podrucja/>

⁴⁸Priroda Varaždinske Županije. (n. d.). *NATURA 2000 Područja u Varaždinskoj županiji*. JU za upravljanje zaštićenim dijelovima Varaždinske Županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/natura-2000-podrucja-u-varazdinskoj-zupaniji/>

Slika 5. Područje NATURA 2000

Što se tiče šumskog pokrova, u razdoblju od 2001. do 2020. godine Županija je izgubila 935 ha drveća, što odgovara stopi deforestacije od 1,8 %, a Varaždinske Toplice imale su najveći gubitak drveća od 135 ha (s obzirom na prosjek od 33 ha)⁴⁹. U istom razdoblju šume u Županiji iz atmosfere su uklonile 573 kt ugljikova dioksida godišnje. Ukupna zaliha ugljika u ekosustavima Županije iznosi 14,9 Mt, pri čemu je većina (10 Mt) ugljika pohranjena u tlu⁵⁰. Potencijali šuma i tala UPVŽ-a za prikupljanje i pohranjivanje ugljikova dioksida značajni su te se mogu iskoristiti kroz povećanje udjela organske tvari u tlu kao i mikrobijalne raznolikosti tala. Stoga je potrebno raditi na povećanju svijesti stanovnika UPVŽ-a o važnosti očuvanja šuma te potaknuti sadnju novih sadnica i šuma.

Na području UPVŽ-a nalazi se najmanje 10 ilegalnih odlagališta otpada koje je potrebno sanirati, a potencijalno postoje i druga ilegalna odlagališta koja je potrebno mapirati i analizirati.

Osim nužne sanacije, moguće je primjenjivati tehnološka rješenja za praćenje ilegalnih odlagališta otpada i nadzor nad njima te je važno provoditi aktivnosti podizanja svijesti stanovnika o negativnim utjecajima onečišćenja okoliša. Vezano za gospodarenje otpadom, stanovnicima

⁴⁹Global Forest Watch

⁵⁰Global Forest Watch

UPVŽ-a dostupna su brojna mobilna i stacionarna reciklažna dvorišta. Dostupna reciklažna dvorišta pridonose povećanju stope odvojeno prikupljenog otpada koji se prosljeđuje u daljnju uporabu te je jedna od ključnih mjera smanjenja količine mješaovitoga komunalnog otpada, tj. otpada koji se odlaže na odlagališta. Grad Varaždin kao najnaseljeniji grad odvaja najviše otpada na području obuhvata Strategije, a od JLS-ova najviše otpada u 2020. godini odvojila je Općina Gornji Kneginec, dok najviše zaostaju Općina Beretincec i Maruševac. Ako se promatra vrsta odvojenog otpada, najviše je prikupljeno papira i biootpada, a najmanje metala. Potrebna su daljnja ulaganja u unaprjeđenje svijesti građana o smanjenju otpada iz kućanstva i o njegovu pravilnom odvajanju te se preporučuje nabava i ugradnja spremnika za posebne vrste otpada kao npr. spremnika za biljno ulje, kompostera za kompostiranje u kućanstvima i sl.

5.3.2. Primarna infrastruktura

Regionalni vodovod Varaždin prostire se na području 26 JLS-a, uključujući gradove Varaždin, Novi Marof, Varaždinske Toplice, Ludbreg i dio Lepoglave. Vodom za piće opskrbljena je 161 000 stanovnika, što čini oko 82 % Županije. Potrošačima se godišnje isporuči 8 000 000 m³ pitke vode, od čega 70 % iskoriste kućanstva, a 30 % industrija. Procijenjenje dnevne potrebe za vodom u kućanstvima iznose oko 14 085 m³/d, a u industriji 11 686 m³/d. Duljina ugrađene vodovodne mreže veća je od 1500 km. U sustavu vodoopskrbe nalazi se 17 vodosprema ukupne zapremnine 15 000 m³ i 11 precrpnih stanica u kojima se voda precrpljuje u geografski viša područja. Duljina je vodoopskrbnog sustava na području UPVŽ-a 1 034 900 m, odnosno 73,05 % Županije.⁵¹ Zdravstvenu ispravnost vode za piće kontrolira ovlaštenu laboratorij Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije.

Na području grada Varaždina i okolnih općina odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda tek su djelomično riješeni, te se sa svrhom poboljšanja uvjeta života postojećih i novopriključenih stanovnika i zaštite okoliša planira dogradnja sustava odvodnje otpadnih voda područja Aglomeracije „Varaždin“ i dogradnja postojećeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda „Varaždin“. Ukupna duljina mreže sustava odvodnje kreće se oko 194 341 m, od čega 82 % otpada na grad Varaždin, 10 % na općinu Trnovec Bartolovečki, 4 % na općinu Sračinec i 4 % na općinu Petrijanec. Postotak stanovnika priključenih na javni sustav odvodnje iznosi 95 %.

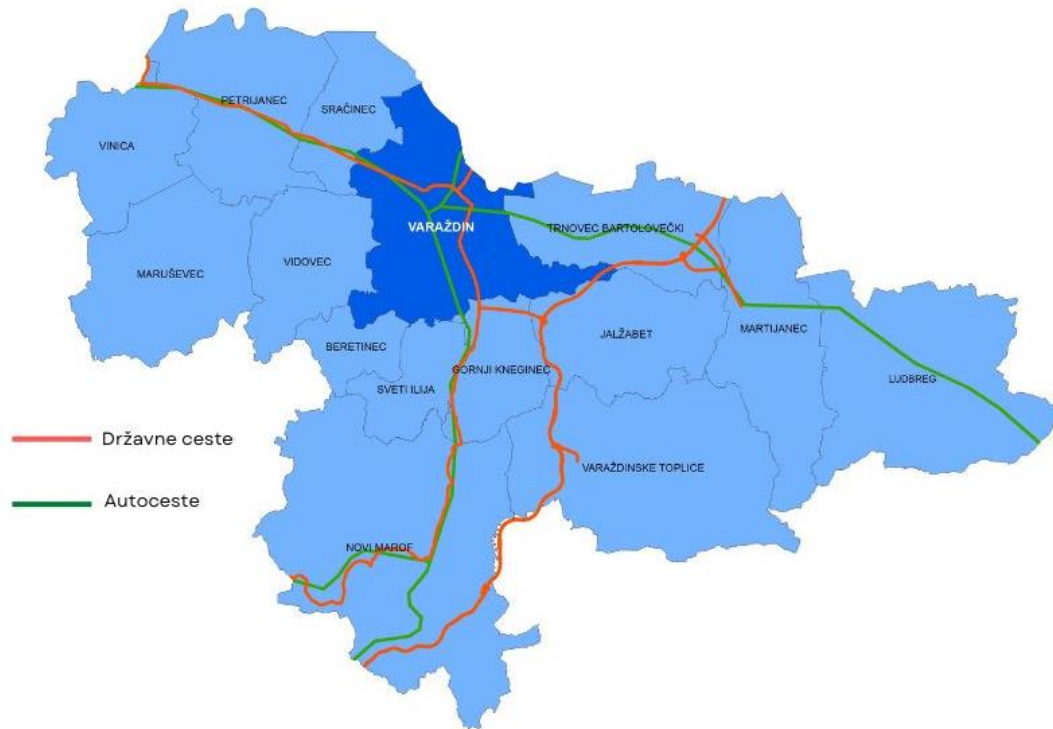
Distribuciju prirodnog plina unutar UPVŽ-a većim dijelom provode Termoplin d. d. i Ivkom-plin d. o. o. UPVŽ obuhvaća 75,9 % ukupno položenog cjevovoda, a broj krajnjih kupaca čini 87,6 % ukupnoga broja aktivnih kupaca. Opskrba se obavlja preko 100 % plinificiranosti s izuzetkom brdskih općina i novoformiranih ulica u kojima nije postignut uvjet tehničke i ekonomske opravdanosti. Ivkom-plin d. o. o. vrši opskrbu plinom na području grada Novog Marofa, naselja Završje Podbelsko, Bela i Filipići preko mreže duljine od gotovo 13 km na koju je priključen 191 korisnik. Na području grada Novog Marofa bilježi se porast potrošnje plina za 2021. godinu u kućanstvima za 4 % te u poduzećima za 14 %.

⁵¹VARKOM d.d. (31. 5. 2019.). Studija izvedivosti.- radna verzija

Distribuciju električne energije za čitavo UPVŽ-a obavlja poduzeće Hrvatska elektroprivreda (dalje: HEP) – Operator distribucijskog sustava d. o. o., Zagreb, odnosno podružnice Elektra Varaždin i Elektra Koprivnica. Kućanstva ostvaruju 50 % ukupne potrošnje električne energije, slijedi sektor poduzetništva s 47 % ostvarene potrošnje, a za potrebe javne rasvjete troši se oko 3 % ukupne električne energije koju distribuira HEP. Analizom podataka potrošnje električne energije u 2017. i 2020. godini uočeno je povećanje potrošnje električne energije u kategorijama javne rasvjete i kućanstva za oko 1 % i smanjenje potrošnje u kategoriji poduzetništva za 6,15 %. Za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na UPVŽ-u najznačajnija je energija Sunca. Na UPVŽ-u su registrirana 94 proizvođača električne energije i svi se koriste energijom Sunca.

Promet je jedna od osnovnih djelatnosti ljudskog društva i ima veliku ulogu u organizaciji i razvoju prostora. Promet je okosnica europske integracije i ključan je za ostvarenje slobodnog kretanja osoba, usluga i robe. Zahvaljujući povoljnom položaju Županije cestovna je mreža prilično razvijena, pa je stoga i sama povezanost UPVŽ-a vrlo dobra. Mrežu javnih cesta na UPVŽ-u čine autoceste, državne ceste i nerazvrstane ceste. Općenito na razini RH, prema gustoći javne cestovne mreže, Županija je na samom vrhu. Za 2020. godinu gustoća cestovne mreže iznosi 945 m/km². Unatrag 15 godina gustoća cestovne mreže Županije povećala se gotovo za 3 puta⁵², što upućuje na konstantan rast ulaganja u prometnice na području Županije, a time i na području UPVŽ-a.

⁵²Županijska razvojna strategija Varaždinske županije do 2020. godine. (2020). Varaždin. Dostupno na internetskoj stranici: <https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/ZRS-Varazdinske-zupanije-2020-usvojeno1.pdf>

Slika 6. Autoceste i državne ceste koje prolaze kroz UPVŽ

Cestovna mreža na području Županije obuhvaća 1 autocestu, 9 državnih cesta, 70 županijskih cesta i 180 lokalnih cesta. Pojačani promet vozila državnim cestama kroz naseljena mjesta upućuje na potrebu izgradnje nove mreže brzih cesta izvan naselja i gradova ili obilaznica, najviše radi preuzimanja tranzitnoga teretnog prometa. Državne ceste uglavnom su u dobrom tehničkom stanju jer se znatna sredstva ulažu u rekonstrukciju i obnovu kolnika te u povećanje sigurnosti prometa (pješačko-biciklističke staze) najugroženijih skupina. Županijske su ceste u vrlo dobrom stanju, no potrebno ih je modernizirati suvremenim kolnikom i upotpuniti višim standardom prometne signalizacije. Poznato je da je dobar dio lokalnih cesta u dotrajalom stanju, što dakako utječe i na sigurnost prometa.

Rast prometnog sustava zasnovanog na korištenju neobnovljivim izvorima doveo je do onečišćenja okoliša te do ovisnosti o uporabi nafte i naftnih derivata. Uspostavom minimalne infrastrukture za opskrbu vozila električnom energijom na teritoriju RH otvara se mogućnost stvaranja održivog gradskog i cestovnog prometa te omogućivanje prometovanja električnim vozilima u većim gradskim središtima i po glavnim prometnim pravcima RH. Na području UPVŽ-a locirano je 12 električnih punionica⁵³.

⁵³ELEN. (n. d.). Izvor električne energije (službena stranica). HEP d.d. Dostupno na: <https://elen.hep.hr/>

Za vozila na vodik na području RH trenutačno ne postoje punionice, odnosno nema masovne proizvodnje i distribucije vodika. Budući da je RH, ali i UPVŽ turistički tranzitno područje, potrebno je razmotriti i ulaganje u punionice za vozila upogonjena na vodik.

Kvaliteta usluge u željezničkom prometu znatno se razlikuje od cestovnog. Zbog zastarjelosti i neodržavanosti željezničke infrastrukture te loše kvalitete prijevoza većina se svakodnevni migracija obavlja cestovnim prometom zbog veće brzine, bolje pristupačnosti i povezanosti, iako je cijena karte za željeznički prijevoz gotovo dvostruko manja od karte za autobusni prijevoz.

5.3.3. Urbani prijevoz

U gradu Varaždinu gradski se prijevoz obavlja u 5 autobusnih linija. Sve gradske linije dostupne su od ponedjeljka do petka u 8 termina na dan, subotama u 4 termina na dan, a nedjeljom nisu dostupne. Broj stajališta gradskih linija varira između 27 i 32⁵⁴. Sva vozila koja obavljaju komunalni linijski prijevoz pogonjena su dizelskim pogonskim agregatima pa je nužno razmotriti zamjenu voznog parka vozilima koja će biti upogonjena na čista goriva (električna, vozila na vodik). Također je nužno unaprijediti sustav prodaje karata i informiranja korisnika u realnome vremenu.

Autobusni i željeznički kolodvor u gradu Varaždinu udaljeni su 1,17 km, a poveznica između njih je gradska linija 2. Za gradski linijski prijevoz putnika u Varaždinu zadužena je Čistoća d. o. o. Varaždin. Osim javnoga gradskog prijevoza, u UPVŽ-u postoji 19 stajališta taksija i nekoliko privatnih pružatelja usluge prijevoza (Taxi Cammeo, Eko taxi Varaždin i drugi).

Naselja unutar UPVŽ-a dobro su povezana redovitim autobusnim linijama. Svakodnevni ima oko 315 linija koje odlaze s autobusnog kolodvora Varaždin prema općinama i gradovima unutar UPVŽ-a, a u suprotnom smjeru dolazi 301 linija na dan, što je 5 % manje linija prema autobusnom kolodvoru.⁵⁵ Autobusne su linije rjeđe tijekom vikenda, posebice nedjeljom, kad su dostupne samo za nekoliko područja. Ukupan broj linija kroz tjedan iznosi 1645.

Pružatelji usluga javnog prijevoza kontinuirano provode sve mjere uključivanja osoba s invaliditetom, starijih osoba i trudnica u društvo.

Biciklističke rute koje prolaze UPVŽ-om jesu: Dravska Mura-Drava Bike ruta koja se sastoji od triju zasebnih ruta (R01, R02, R03), biciklističke rute Od dvorca do dvorca, Toplička ruta, Cikloturistička ruta Ludbreg, XC biciklistička staza Lužec Novi Marof i XC staza u Beretincu. Na svim je rutama prisutna adekvatna signalizacija, iako bi se broj signalizacije na pojedinim rutama mogao povećati. Većina navedenih ruta prometuje kolnicima koji u većem dijelu imaju označenu biciklističku stazu ili traku.

⁵⁴Grad Varaždin. (n. d.). Gradski buseki. varazdin.hr - službene stranica grada. Dostupno na internetskoj stranici: <https://varazdin.hr/gradski-buseki/>

⁵⁵AP Varaždin. (n.d.). Pretraga linija. Dostupno na: <https://www.ap.hr/hr/pretraga>

Ruta R02 koja se proteže od Brezja Dravskog do Varaždina u polovici prolazi makadamskim putem, a drugom se polovicom prometuje kolnikom na kojem nema biciklističke staze ili trake. Ruta R03 koja se proteže od Varaždina do Malog Bukovca od izuzetne je važnosti jer povezuje Dravsku rutu s europskom biciklističkom rutom (EuroVelo 13- Ruta željezne zavjese). Na svim navedenim rutama trenutačno su dostupna samo 2 odmorišta za bicikliste (Svibovec Podravski i Križovljangrad), 3 samouslužna servisna stupa (Varaždin, Sračinec, Cestica) i punionice za *e-bike* u Varaždinu, Ludbregu i Lepoglavi.

Unapređenje biciklističke infrastrukture nužno je ne samo za razvoj sigurnih biciklističkih staza nego i radi uspostave druge infrastrukture poput odmorišta, dodatne signalizacije, zaštite biciklista, izrade informativnih karti, postavljanje punionica za električne bicikle te parkirališta i terminala s alatima za brzi popravak bicikala.

5.3.4. Upravljanje razvojem

Svaka JLS u okviru UPVŽ-a provodi svoje razvojne aktivnosti radi unapređenja održivog gospodarskog i društvenog razvoja, u skladu sa ZRRRH-om, a na temelju razvojnih strategija, programa i projekata koji definiraju ciljeve i prioritete razvoja te način njihova postizanja. Institucionalni kapaciteti UPVŽ-a za provedbu strategija/planova razvoja srednje su zadovoljavajući, sukladno samoprocjeni JLS-ova u obuhvatu UPVŽ-a.

Sve JLS zajedno zapošljavaju ukupno 232 djelatnika, od kojih je 147 žena. Trenutačno se u UPVŽ-u provode 64 razvojna projekta, od kojih je 19 projekata financiranih iz EU fondova, a 3 JSL-a u trenutku analize ne provode takvu vrstu projekata. Institucionalne kapacitete za upravljanje projektima financiranih iz EU fondova na UPVŽ-u ocijenjeni su dobrima/srednje zadovoljavajućima.

Za upravljanje mehanizmom integriranoga teritorijalnog ulaganja na razini UPVŽ-a zadužen je Grad Varaždin, kao središte UPVŽ-a, i to u okviru Upravnog odjela za gospodarske djelatnosti Grada Varaždina – Odsjek za ITU mehanizam. Tijekom prethodnih godina Grad Varaždin provodio je brojne suradničke EU projekte putem kojih su djelatnici stekli odgovarajuća znanja i iskustva koje će im osigurati uspješnost provedbe integriranih teritorijalnih ulaganja. Neki od značajnijih projekata jesu sljedeći: ABCitiEs, Citycircle, Hicaps, Promo, Urbact III-Come in!, Izgradnja prometnica i odvodnje u Gospodarskoj zoni Brezje, PONOS - projekt pomoćnik u nastavi - OSigurajmo učenicima s teškoćama u razvoju (PONOS I i II), ZAŽELI-program zapošljavanja žena, SPAS- školska prehrana za sve (SPAS I i SPAS II), SEENET, ADHOC, CULTNET, Portal tržište rada, E-SCENE, energetske obnove nekoliko obrazovnih institucija i dr. Grad Varaždin zapošljava 110 djelatnika, od kojih čak 69 % čine žene⁵⁶.

Nadalje, razvoj UPVŽ-a poduprt je operativnim kapacitetima lokalne Razvojne agencije Sjever-DAN d. o. o. i Javne ustanove za regionalni razvoj Varaždinske županije (regionalni

⁵⁶Prema dostavljenim podacima Grada Varaždina na dan 15. 3. 2022.

koordinator). Obje agencije pružaju usluge pripreme i provedbe EU projekata te pomoć u strateškom planiranju.

Institucionalne kapacitete za upravljanje razvojem JLS-a koje su dio UPVŽ-a sami su predstavnici ocijenili zadovoljavajućim (66 %), dok kao prepreke u razvoju uglavnom navode nedostatak financijskih i ljudskih kapaciteta. Suradnju, kao vrlo važan aspekt integriranih teritorijalnih ulaganja, većina JLS-a vidi kao dobro razvijen element.

Planiranje i teritorijalni razvoj UPVŽ-a usmjeren je rješavanju gospodarskih i socijalnih izazova te potpunoj realizaciji razvojnih lokalnih potencijala uz poseban fokus na sprječavanje klimatskih promjena, zaštitu okoliša i tehnološki napredak. Gdje god je to moguće, razvoj bi se trebao osloniti na prirodna rješenja i intervencije koje ne utječu znatno na okoliš te prirodna biljna i životinjska staništa. Također, pri provedbi razvojnih projekata važno je usporedo ulagati u edukaciju u unaprjeđenje okolišne i socijalne odgovornosti svakog stanovnika.

Tijekom provedbe analize stanja, JLS koje su dio UPVŽ-a svoje kapacitete za provedbu zelene digitalne tranzicije ocijenile su srednje zadovoljavajućom/dobrom. Budući da su planiranje i provedba razvoja u skladu s ciljevima digitalne i zelene transformacije (Europski zeleni plan, Novi europski Bauhaus) i financijski i resursno zahtjevni, preporučuju se dodatna ulaganja u ljudske kapacitete JLS-a.

5.4. SWOT analiza

5.4.1. SWOT analiza za društvo

SNAGE

- indeks ljudske razvijenosti visok i dalje u porastu
- ulaganje u obrazovanje i centre izvrsnosti: obnova i prenamjena dvorca Šaulovec u Europski talent centar, Znanstveno-nastavno-tehnologijski STEM centar Sveučilišta Sjever, Sveučilišni kampus Varaždin, Palača Erdödy Patačić, Regionalni centar kompetentnosti inovativnih zdravstvenih tehnologija u Medicinskoj školi u Varaždinu, Regionalni centar kompetentnosti u poljoprivredi u Srednjoj školi Arboretum Opeka Marčan
- 4 ustanove visokog obrazovanja: Sveučilište Sjever, Fakultet organizacije i informatike, Geotehnički fakultet te Tekstilno-tehnološki fakultet
- institucije cjeloživotnog obrazovanja: POU, Institut cjeloživotnog učenja Elektrostrojarske škole, Gospodarska škola te tri škole stranih jezika – na području općina Novi Marof, Varaždinske Toplice i Ludbreg također postoje ustanove za cjeloživotno obrazovanje
- jednolika gustoća naseljenosti između općina i gradova (s izuzetkom Varaždina)
- snažni kapaciteti Opće bolnice Varaždin (koja je prema svojim kapacitetima jedna od najvećih bolnica u RH) te nacionalna važnost izgradnje i opremanja Specijalne bolnice Varaždinske Toplice
- solidarnost i razvijena mreža pomoći potrebitima (Crveni križ, Caritas...)
- razvijena sportska infrastruktura u gradu Varaždinu koja zadovoljava uvjete organizacije međunarodnih sportskih priredbi

SLABOSTI

- trend depopulacije uzrokovan negativnim prirodnim prirastom te starenjem populacije
- na području UPVŽ-a broj živorođene djece smanjio se za čak 23,8 % u razdoblju od 2001. do 2020. godine
- stopa nezaposlenosti žena veća je u svim JLS-ova UPVŽ-a (s izuzetkom općina Gornji Knežinec, Jalžabet i Petrijanec)
- škole nemaju kapaciteta za održavanje nastave prema Smjericama za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja
- nedovoljno usluga namijenjenih osobama s invaliditetom na području UPVŽ-a, dok su postojeće usluge neravnomjerno prostorno raspoređene, tj. centralizirane u gradu Varaždinu
- socijalne usluge i ostale usluge za pomoć starijim osobama još su uvijek slabo razvijene u ruralnim područjima
- duge liste čekanja za smještaj u domovima za starije i nemoćne
- 29 % ukupnog stanovništva nije imalo stalnih prihoda 2011. godine
- stopa kriminaliteta, maloljetnička delinkvencija i obiteljsko nasilje na području UPVŽ-a u porastu je u gotovo svim JLS-ovima

PRIJLIKE

- povećanja životnog vijeka stanovnika
- trend povećanja aktivnosti i zdravog načina življenja stanovnika
- postojeća obrazovna infrastruktura potencijal je za razvoj i privlačenje talenata te obrazovanje za nova radna mjesta
- digitalizacija javnih usluga olakšana razvojem širokopojasnog interneta

PRIJETNJE

- pandemija bilesti COVID-19, kao i buduće pandemije, prijetnja zdravlju stanovnika UPVŽ-a
- rat i slične sigurnosne ugroze
- nedostatak kadrova u zdravstvu zbog kojeg su zdravstvene krize još veća prijetnju stanovništvu kao i zdravstvenom sustavu
- klimatske promjene te posljedične ekstremne vremenske prilike koje ugrožavaju fizičku, zdravstvenu i ekonomsku sigurnost stanovništva
- rast cijena uzrokuje povećanje siromaštva te pristup osnovnim životnim potrepštinama

NACRT

5.4.2. SWOT analiza za gospodarstvo

SNAGE

- bilježi kontinuirani rast BDP-a po stanovniku u razdoblju od 2017. do 2019.
- svi JLS-ovi bilježe povećanje broja aktivnih obrta
- pozitivan trend rasta broja zaposlenih u posljednjih 5 godina i pad broja nezaposlenih
- gotovo svi JLS-ovi bilježe rast mjesečne netoplaće 2019. do 2020. za 3,47 %, što je više od prosjeka Županije i RH
- kvartarne i tercijarne djelatnosti razvijene na području UPVŽ-a
- UPVŽ karakterizira razvijena poduzetnička infrastruktura, koncentrirana uglavnom u gradovima
- razvijen sektor IT industrije, znanosti i obrazovanja (baziran na multisektorskoj suradnji između poduzetništva, inkubacijskih centara i sveučilišta)
- Varaždin je jedan od prvih članova Mreže kreativnih gradova Hrvatske koju koordinira Udruga gradova te je prvi grad u RH koji je pokrenuo Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a
- bogata kulturna i povijesna osnova za razvoj kulturnog turizama rezervat biosfere uz Dravu potencijal je za razvoj ekoturizma
- konkurentnost vina uzgojenih i proizvedenih na području Županije – prepoznata na svjetskim natjecanjima konkurent Istarskoj županiji)
- Ludbreško je svetište među 132 priznata euharistijska čuda u svijetu te jedino takvo svetište na području RH
- razvijene, mapirane i digitalizirane turističke biciklističke rute
- UPVŽ ima atrakcijske resurse za razvoj turističke ponude u svim godišnjim dobima te tako može postići veću otpornost na sezonalnost

SLABOSTI

- gustoća poduzeća unutar UPVŽ-a ispod prosjeka RH te gotovo dvostruko niža od prosjeka EU-a
- 30 % JLS-ova nalazi se u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih JLS-ova prema indeksu razvijenosti
- zapostavljen razvoj zadruga i nedostatak istraživanja na području društvenih inovacija, nedostatan poticani i razvijeno društveno poduzetništvo
- neusklađenost obrazovanja i potreba tržišta rada za „poslovima budućnosti” (poslovi s naglaskom na održivi razvoj, digitalizaciju i međusektorsku suradnju)
- nedovoljno razvijene primarne i sekundarne djelatnosti
- nedostatan ulaganje u R&D i posljedično zastarjele proizvodne tehnologije
- nedostatak suradnje među poduzetnicima, istraživačkim organizacijama i civilnim sektorom
- varaždinska gradska jezgra gubi trgovačke sadržaje, a nema ni dovoljno turističkih sadržaja
- muzeji nisu atraktivni posjetiteljima – Gradski muzej Varaždin bilježi upola manje posjetitelja nego Dvorac Trakošćan (najposjećeniji muzej u Županiji) te manje od 8 % posjetitelja Arheološkog muzeja u Istri (najposjećeniji muzej u RH)

PRIJLICE

- privlačnot stranim ulaganjima
- trend individualnijih i autentičnijih iskustva putovanja, popularizacija tzv. sporog putovanja i smještaja u kojem turisti mogu živjeti poput lokalnog stanovništva, sve traženija interakcija s prirodom i okolišem te kulturna razmjena
- rastuća popularnost ekoturizma i smještaja koji prakticiraju ekološki prihvatljive inicijative (korištenje biorazgradivim materijalima, recikliranje i ponovna uporaba)
- povećanjem udjela starijeg stanovništva pojavljuju se potencijali i potražnja za razvojem srebrne ekonomije
- razvoj širokopoljnog interneta koji uz povećanje povezanosti stanovništva omogućuje digitalizaciju poslovanja i modernizaciju industrije kroz iskorištavanje mogućnosti umjetne inteligencije i IoT-a
- digitalizacija također pogoduje razvoju zdravstvene industrije
- rast zelene ekonomije,
- razvoj uslužnog sektora visoke dodane vrijednosti (profesionalne i poslovne usluge, stručne, znanstvene i tehničke usluge, administrativne djelatnosti te računalno programiranje i ostale računalne usluge)
- EU fondovi za potporu razvoja turizam, inovacija i povećanje konkurentnosti poduzeća

PRIJETNJE

- rast dugotrajne nezaposlenosti unatoč padu broja nezaposlenih
- slaba otpornost gospodarstva i turizma na krizne situacije
- ovisnost o stranim i neodrživim izvorima energije
- klimatska promjena i potreba za ekstenzivnim promjenama u adaptaciji prema održivom gospodarstvu
- nedostatak kadrova na tržištu rada u svim sektorima
- pandemija bolesti COVID-19, rat i slične ugroze

5.4.3. SWOT analiza za urbani okoliš

SNAGE

- šljunkovito-pjeskoviti vodonosni sloj velike debljine, vrlo dobrih hidrauličkih obilježja
- nalazište ljekovitog blata peloida
- biosfera područja Drava-Mura kao zaštita od poplava, faktor plodnosti tla i bioraznolikosti – procijenjena vrijednost usluga dravskog ekosustava u zaštiti od poplave 5.020 eura po hektaru godišnje
- dobra pokrivenost zelenim površinama u svim JLS-ovima
- 99 % stanovništva obuhvaćeno organiziranim sakupljanjem otpada
- povoljni geografski položaj, dobra povezanost unutar UPVŽ-a i razvijena cestovna mreža
- naselja unutar UPVŽ-a povezana su javnim autobusnim prijevozom
- mikroprijevoz na području grada Varaždina u obliku električnih romobila koji su prilagodljiv i ekološki prihvatljiviji način prijevoza
- Varaždin član mreže gradova i regija za bicikliste Europske biciklističke federacije

SLABOSTI

- 11 lokacija ilegalnih odlagališta otpada unutar UPVŽ-a
- odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda tek djelomično riješeni
- onečišćenje površinskih i podzemnih voda nitratima iz intenzivne poljoprivrede, groblja, otpadnih voda, peradarskih farmi i ilegalnih odlagališta otpada
- onečišćenje i kiselost tla s malim udjelom organske tvari uzrokovani uporabom gnojiva s puno dušika (poput peradarskog i mineralnih gnojiva) kao i prirode pjeskovitih i šljunčanih tla koja se lako ispiru
- nedostatna uporaba tehnologija za praćenje i analizu kvalitete okoliša, posebice zraka
- neiskorištene *brownfield* lokacije
- nedostatak mreže brzih cesta izvan naselja i gradova za preuzimanje pojačanoga tranzitnog teretnog prometa na državnim cestama
- nedostatak punionica za električne automobile, bicikle i automobile na vodik
- manje od polovice kućanstava UPVŽ-a ima pristup širokopojasnom internetu
- nerazvijene digitalne javne usluge te nizak indeks gospodarske i društvene digitalizacije
- sva vozila javnog i komunalnog prijevoza pogonjena fosilnim gorivima
- nedostatak multimodalnih prijevoznih sustava
- slabo integrirani prijevoz putnika – problem transfera pri promjeni oblika javnog prijevoza
- biciklistička infrastruktura niske razine sigurnosti i učinkovitosti
- neiskorištenost obnovljivih izvora energije, osobito potencijala Sunčeve i geotermalne energije

PRIJLICE

- dostupnost i povećana efikasnost tehnologije za iskorištavanje potencijala obnovljivih izvora energije
- dostupnost niskougljičnih vozila
- pametni sustavi kontrole i upravljanja (IoT i WSN) za praćenje i analizu stanja okoliša
- integrirano upravljanje prirodnim resursima kroz razvoj ruralno-urbanog nekusa
- dostupnost i efikasnost tehnologija za izdvajanje i spremanje CO₂ kao i ostalih tehnologija za adaptaciju i smanjenje utjecaja klimatskih promjena

PRIJETNJE

- ovisnost o uvozu prehrambenih namirnica pojačana nedostatnom kvalitetom tla koja negativno utječe na poljoprivrednu proizvodnju i uzgoj hrane
- klimatska promjena te posljedične promjene u funkcioniranju lokalnih ekosustava
- prisutnost invazivnih vrsta prijetnja je za bioraznolikost i funkcioniranje ekosustava
- nedovoljna svijest o važnosti zaštite okoliša i bioraznolikosti
- nedostatak kapaciteta za provedbu zelene i digitalne tranzicije
- znatan rizik od erozije uzrokovan sastavom tala UPVŽ-a, navodnavanjem i oborinama te kontinuiranim vadenjem gline, šljunka i pijeska
- potencijalna klizišta evidentirana na području grada Novog Marofa te općina Gornji Knežinec, Jalžabet, Maruševac, Beretinec i Vinica
- povećanje broja ukupnih prometnih nesreća unutar UPVŽ-a
- problematične prometne lokacije na UPVŽ-u uglavnom su prijelazi preko željezničke pruge, nadvožnjaci, podvožnjaci i pothodnici – nedostatak finacijskih sredstava za adresiranje ovih problema
- zastarjela i nedostatna željeznička infrastruktura

5.4.4. SWOT analiza za okvir upravljanja

SNAGE

- iskustvo djelatnika u provedbi suradničkih EU projekata
- lokalni razvoj poduprt LAG-ovima i razvojnim agencijama
- suradnja sa stanovnicima i poduzetnicima, *bottom-up* pristup razvoju
- zaposlenost žena u upravi JLS-ova veća od 50 %

SLABOSTI

- nedostatak financijskih i ljudskih kapaciteta
- nedostatak sustavnog usavršavanja izvršnih djelatnika JLS-ova
- nedostatak platforme za suradnju JLS-ova unutar UPVŽ-a
- nerazvijeno aktivno građanstvo i volonterstvo
- nedostatak multisektorskih planova razvoja

PRILIKE

- integrirani teritorijalni razvoj temeljen na suradnji
- digitalizacija javnih usluga
- dijeljenje resursa unutar UPVŽ-a
- međunarodna suradnja
- razmjena znanja i iskustava između JLS-ova unutar i izvan UPVŽ-a

PRJETNJE

- nedostatak kadrova na tržištu rada
- otežana suradnja zbog pandemije bolesti COVID-19

6. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA, UKLJUČUJUĆI ISPUNJAVANJE KRITERIJA VEZANIH UZ STRATEŠKU RELEVANTNOST PROJEKATA

6.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja

SWOT analiza istaknula je slabosti i prijetnje UPVŽ-a u okviru makrosektora društva, gospodarstva, urbanog okruženja i upravljanja razvojem. Istaknute su slabosti polazište za utvrđivanje ključnih potreba i prilika te razvojnih potencijala UPVŽ-a. Cilj provedbe potpornog ITU mehanizma jest harmoniziran i ujednačen razvoj urbanih i ruralnih sredina kako bi se osigurale jednake društvene, obrazovne i ekonomske prilike za stanovnike UPVŽ-a. ITU mehanizam poduprijet će razvoj i pridonijeti ispunjavanju potencijala UPVŽ-a kroz načela primjene multisektorske i teritorijalne integracije koji ostvaruju sinergijski učinak. Temelj za provedbu ITU mehanizma na području UPVŽ-a jest izrađena SRUPVŽ koja uključuje ciljeve, mjere i aktivnosti za rješavanje demografskih, socijalnih, okolišnih, klimatskih i ekonomskih izazova UPVŽ-a.

Uključivanjem ITU mehanizma u UPVŽ transformirat će se dosadašnji spontani tokovi demografskih procesa i usmjeriti u procese razvoja te tako suzbiti posljedice stresa zbog društvene, a posljedično i gospodarske krize. Negativna demografska kretanja kao što su negativan prirodni prirast i opće starenje populacije upućuju na nove razvojne potrebe i mjere ublaživanja negativnog trenda rasta demografskih promjena. Samo jedan od pokazatelja jest činjenica da se na području UPVŽ-a broj živorođene djece smanjio čak za 24 % u razdoblju od 19 godina (od 2001. do 2020.). Dodatno je stopa nezaposlenosti žena veća u odnosu prema muškarcima u većini JLS-ova UPVŽ-a (izuzevši općine Gornji Kneginec, Jalžabet i Petrijanec), dok škole nemaju kapaciteta za održavanje nastave prema Smjernicama za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja⁵⁷. Negativni demografski pokazatelji kao što su starenje stanovništva dovode u pitanje i kapacitete socijalne skrbi i zdravstvene zaštite, koji najviše dolaze do izražaja na ruralnim razinama, gdje su socijalne usluge i usluge za pomoć starijim osobama slabije razvijene u usporedbi s urbanim središtima. Stanje socijalne i zdravstvene skrbi ilustriraju i duge liste čekanja za smještaj u domove za starije i nemoćne na teritorijalnoj razini.

Opterećenje sustava socijalne skrbi i zdravstvene zaštite uzrokovane povećanjem broja starijeg stanovništva moguće je ublažiti sprječavanjem bolesti i unaprjeđenjem zdravlja stanovnika UPVŽ-a. SRUP-om su predviđene intervencije koje pridonose poboljšanju zdravlja i aktivnosti stanovnika (M3.2.1.) te osiguranju dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama (M3.2.2.), jer su zbog slabe povezanosti javnim prijevozom i u gradskim i u ruralnim dijelovima UPVŽ-a socijalne i zdravstvene usluge teško dostupne starijim osobama i osobama s invaliditetom.

⁵⁷RH. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Smjernice za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja. Dostupno na: [Smjernice za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja - e-Savjetovanje 23-4-2019.pdf \(gov.hr\)](https://www.gov.hr)

Provedbom navedenih mjera iz ITU mehanizma omogućit će se dostupnost socijalnih usluga pomoći u kući, dnevni boravak za starije i nemoćne te organizirano stanovanje za beskućnike. Budući da siromaštvo raste u starosti te da je rizik od siromaštva najveći u dubokoj starosti, povećanjem životnog vijeka i broja starijih osoba raste i broj osoba u riziku od siromaštva. Posebice je zabrinjavajuće energetska siromaštvo s mogućnošću progresivnog rasta te siromaštvo uzrokovano povećanjem cijena hrane. Poseban cilj 3.2. uključuje i mjere smanjenja siromaštva kroz brojne aktivnosti koje smanjuju svakodnevne troškove i podupiru neovisan život osoba u riziku od siromaštva.

Posljedica ulaganja u socijalnu skrb, zapošljavnje i jednake prilike za razvoj i urbanih i ruralnih dijelova jest veća kvaliteta života i bolja demografska slika urbanog područja. Kvaliteta životnog standarda pokazatelj je društvenog razvoja urbanog područja koji leži na temeljima osobno razvijenog i funkcionalnog pojedinaca.

ITU mehanizam pridonijet će razvoju pozitivnih demografskih pokazatelja podupiranjem prepoznatih snaga UPVŽ-a kao što su ulaganja u obrazovne ustanove, razvoj digitalnih znanja i vještina, poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a, osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama i smanjenje siromaštva na UPVŽ-u.

Demografski procesi i promjene koji se odražavaju i na gospodarsko stanje urbanog područja mogu se povezati sa zastojeom u gospodarskom rastu i razvoju promatranog područja. Na cijelom UPVŽ-u razvijena je poduzetnička infrastruktura, iako koncentrirana uglavnom u gradovima. Za potrebe modernizacije poslovanja i povećanja konkurentnosti potrebno je ulagati u razvoj poduzetničkih vještina pružanjem obrazovnih, stručnih i profesionalnih usluga poduzetnicima, tj. razviti sustav poduzetništva koji će imati mogućnost prijenosa *know-how* i međusobnu programsku integraciju. Spomenuto je moguće ostvariti potporom koja se temelji na Integriranom teritorijalnom programu 2021. – 2027. koji ima za cilj Jačanje održivog razvoja i konkurentnosti MSP-ova te otvaranje radnih mjesta (specifični cilj 2.1.1.1.1. (III)). Sljedeća stepenica u potpori razvoja poduzetništva jest decentralizacija i internacionalizacija poduzetničkih aktivnosti. Kroz potpore ITU mehanizma potaknut će se atraktivnost ruralnih područja prema ulaganjima te rastu i razvoju MSP-ova. Nadalje, na području UPVŽ-a najrazvijeniji su sektori IT industrije, znanosti i obrazovanja koji su temeljeni na multisektorskoj suradnji između poduzetništva, inkubacijskih centara i sveučilišta. Oni osiguravaju koncentraciju visokoobrazovane radne snage, među kojom i potencijalnih budućih poduzetnika. Unatoč razvijenom visokom obrazovanju i suradnji, obrazovni sustav nije usklađen s potrebama tržišta rada, pri čemu je potrebno ulagati u poslove budućnosti – poslovi u domeni održivog razvoja, digitalizacije i međusektorske suradnje. Provedbom SRUPVŽ-a nastoji se iskoristiti obrazovni i gospodarski razvojni potencijal UPVŽ-a provedbom mjera 1.1.1. Potpora razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta UPVŽ i 1.1.2. Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika UPVŽ, što je u skladu sa strateškim ciljem 1. Ulaganje u radna mjesta ITP-a 2021.-2027. Značajan doprinos provedbi navedenih mjera i postizanju strateškog cilja 1. dat će provedba projekata uz potpunu potporu ITU mehanizama; Strateški projekt 1. Regionalni centar za

predinkubaciju u pametnoj industriji, Strateški projekt 2. Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ.

Izrazito bogata kulturno-povijesna baština UPVŽ-a uključuje 158 zaštićenih dobara upisanih u registar RH pružajući osnovu za razvoj kulturnog turizma. Iako UPVŽ ima atrakcijske resurse za razvoj turističke ponude u svim godišnjim dobima te tako može postići veću otpornost na sezonalnost, turistički sadržaj nije dostatan za zadržavanje turista na destinaciji. Neka od kulturnih dobara degradirana su i napuštena te zbog nedostatka financijskih sredstava za rekonstrukciju, obnovu i valorizaciju, s vremenom gube kulturno-povijesne vrijednosti. Stoga je potrebno predvidjeti produktivna ulaganja u kulturnu baštinu i osmišljavanje i provedbu zajedničkih integriranih turističkih programa i proizvoda koji intepretiraju kulturnu baštinu i nude jedinstvene iskustvene doživljaje te promoviraju lokalne autohtone proizvode (npr. eno i gastro). Značajan doprinos razvoju kulturnog turizma u okviru strateškog cilja 1., posebnog cilja 1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UP-a, mjere 1.2.1. Jačanje konkurentnosti UP-a kao kulturno-turističke destinacije, dat će provedba strateškog projekta 3: Unaprjeđenje kulturno-povijesne baštine za razvoj cjelogodišnje turističke ponude, koji će se provesti uz potpunu potporu ITU mehanizma. UP Varaždin kao dio bregovite sjeverne Hrvatske idealna je lokacija za razvoj biciklističkog i planinarskog turizma, kao i „mekog“ avanturizma. Rezervat biosfere uz Dravu potencijal je za razvoj ekoturizma i aktivnog turizma, a tu su i razvijena mreža biciklističkih ruta te rijeke koje nude turističko-rekreacijske sadržaje za stanovništvo i turiste. Iako se na području UP-a osobito razvija cikloturizam, ponegdje i vodeni turizam (kajakung i rafting te SUP (*standup paddleboarding*)), nužna su daljnja ulaganja u razvoj cjelovite zajedničke ponude te unaprjeđenje vidljivosti aktivnog i rekreacijskog turizma uz posebnu brigu za okoliš. Navedeno je sjedinjeno u projekt 6.

Nabrojene su samo neke od mnogih turističkih atrakcija UPVŽ-a kao razvojni potencijali turizma (proširenje turističke ponude) vrijedni ulaganja kroz integrirane projekte obnove, što je u skladu sa specifičnim ciljem 2.1.1.1 – 5 Poticanje integriranog i uključivog razvoja u području kulture, prirodne baštine i održivog turizma ITP 2021. – 2027.

Unutar sektora urbanog okruženja identificirane su razvojne potrebe i potencijali vezani za zaštitu okoliša i prometnu povezanost. Slabosti UPVŽ-a jesu nedostatne mreže brzih cesta izvan naselja i gradova za preuzimanje pojačanoga teretnog prometa, multimodalnih prijevoznih sustava te slaba povezanost javnog prijevoza pri promjeni oblika transfera. Iako je mreža biciklističkih ruta razvijena, biciklistička je infrastruktura niske razine sigurnosti i učinkovitosti te je zbog toga neiskorištena za svakodnevne migracije. Također su sva vozila javnog i komunalnog prijevoza pogonjena fosilnim gorivima. Stoga se pojavljuju potrebe za unaprjeđenjem cestovnoga prometa izvan naselja, organiziranijega javnog prijevoza te poticanjem uvođenja učinkovitijih, okolišno i ekonomski prihvatljivijih oblika prijevoza u svrhu povećanja mobilnosti radne snage i kvalitete života i okoliša. Razvojni potencijali u obliku održive mobilnosti u daljnjem su razvoju biciklističke infrastrukture i poticanje interesa građana za biciklistički prijevoz pri svakodnevnim migracijama. Povoljan geografski položaj UPVŽ-a i razvijena cestovna mreža dobra su osnova i prihvatljivo područje ulaganja kroz ITP 2021. – 2027. (SC 2.1.1.1.5 Čisti i pametni gradski promet) te je sukladno tomu predviđena provedba strateških projekta 4. Energetski učinkovit

prijevoz za sigurnije povezanije UPVŽ i 5. Urbana biciklistička i pješačka infrastruktura, koji će se provesti uz potporu ITU mehanizma.

Okolišni izazovi u sklopu makrosektora urbano okruženje vezani su uz neadekvatno odlaganje otpada, onečišćenost površinskih i podzemnih voda i tla, zastarjele i nedostatne tehnologije za praćenje kvalitete zraka, neiskorištenost obnovljivih izvora energije i mnogi drugi. Kao odgovor na izazove potrebno je ulagati u unaprjeđenje sustava nadzora kvalitete okoliša, efikasne tehnologije za iskorištavanje obnovljivih izvora energije i promicanje energetske učinkovitosti. Nadalje, negativni utjecaji klimatskih promjena uzrok su povećanju rizika od požara, suša, poplava i oluja, pa je stoga potrebno ulagati u prilagodbu klimatskim promjenama i u učinkovite sustave spašavanja kako u urbanim, tako i u ruralnim dijelovima UPVŽ-a, što se planira postići provedbom posebnog cilja SRUP-a 3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a. Provedba posebnog cilja podrazumijeva unaprjeđenje sigurnosti stanovnika jačanjem kapaciteta za suočavanje s klimatskim katastrofama izradom zajedničkoga intervjenskog plana te obnovom i opremanjem vatrogasnih centara za suočavanje s požarima, poplavama i drugim klimatskim nepogodama i katastrofama. Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprječavanje rizika od katastrofa te otpornosti u skladu je s intervencijom 2(iv) ITP-a 2021. – 2027.

Provedbom svake od mjera navedenih u SRUP-u predviđeni su multisektorski učinci, dok su mjere i projekti ravnomjerno raspoređeni po cijelom području UPVŽ-a. Posebno se ističu multisektorski učinci mjera koje imaju za cilj zaštitu okoliša i ravnomjeran gospodarski razvoj, a koji posljedično pridonose održivom rastu širega regionalnog područja.

6.2. Doprinos ITU mehanizma provedbi SRUP-a

Financiranje bespovratnim sredstvima kroz ITU mehanizam unaprijedit će teritorijalnu, društvenu i gospodarsku povezanost stanovnika te pridonijeti ujednačenom razvoju svih dijelova UPVŽ-a. Postizanjem ciljeva SRUP-a uz financijsku potporu dodijeljenu kroz ITU mehanizam predviđene su značajne pozitivne promjene u području gospodarstva, okoliša i društva, što će u konačnici unaprijediti zapošljivost, zdravlje i kvalitetu života stanovnika UPVŽ-a. Za provedbu svih strateških projekata planiranih SRUP-om, a koji se odnosi na plan razvoja UPVŽ-a u razdoblju od 2021. do 2027., predviđeno je korištenje financijskom potporom iz fondova EU, odnosno planirane strateške projekte u potpunosti je moguće provoditi s pomoću potpora dodijeljenih kroz ITU mehanizam.

Poželjni učinci ITU mehanizma na ciljeve SRUP-a

Strateški cilj SRUP-a 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo

- osnažena konkurentnost, inovativnost i poduzetništvo UPVŽ-a osiguranjem potpore razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta, unaprjeđenjem cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika, osnaživanjem kulturno-turističke destinacije (UP) te jačanjem otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih vrsta turizma

Cilj SRUP-a 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo temelji se na razvoju poduzetništva, inovacija, talenata i znanja te na razvoju turizma uz primjenu multisektorskog integriranog pristupa. Postizanje cilja 1. poduprto je provedbom strateških projekata kako slijedi:

- Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji
- Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a
- unaprjeđenje kulturno-povijesne baštine za razvoj cjelogodišnje turističke ponude UPVŽ-a
- zelena mjesta rekreacije i aktivnog održivog turizma.

Strateški cilj SRUP-a 2. Čist i otporan okoliš

- čišći i otporniji okoliš uz promicanje dekarbonizacije prometa, jačanjem otpornosti i prilagodbe na klimatske promjene, povećanjem udjela uporabe obnovljivih izvora energije i unaprjeđenjem energetske otpornosti

Cilj SRUP-a 2. Čist i otporan okoliš unaprijedit će kvalitetu zraka, vode i tla te pridonijeti prilagodbi i smanjenju negativnih utjecaja klimatskih promjena, uz provedbu strateških projekata kako slijedi:

- energetski učinkovit javni prijevoz za sigurnije i povezanije UPVŽ-a

- urbana biciklistička i pješačka infrastruktura.

Strateški cilj SRUP-a 3. Uključeni i sigurni građani

- bolja društvena uključenost i briga za starije i nemoćne osobe te osobe s invaliditetom, smanjeno siromaštvo i unaprijeđena sigurnost, zdravlje i aktivnost stanovnika UPVŽ-a

Cilj SRUP-a 3. Uključeni i sigurni građani unaprijedit će kvalitetu života i društvenu povezanosti stanovnika u lokalnim zajednicama provedbom strateškog projekta:

- infrastruktura za skrb i pomoć ranjivim skupinama UPVŽ-a.

6.3. Opis sektorske i teritorijalne integracije kroz ITU mehanizam

Identificirane slabosti i prijetnje te snage i prilike UPVŽ-a iz SWOT analize svojstvene su većem dijelu UPVŽ-a te su osnova za identificiranje razvojnih potencijala, strateških ciljeva i prijedlog mjera i aktivnosti za njihovo ostvarivanje. Na cijelom UPVŽ-u planirano je kombiniranje svih predloženih mjera i aktivnosti koje je moguće financirati kroz ITU mehanizam, a osnovna vodilja u pisanju temeljena je na osiguravanju teritorijalne i sektorske integracije – 2 ključna aspekta ITU pristupa.

6.3.1. Doprinos sektorskoj integraciji

Pri oblikovanju svih razvojnih ciljeva, mjera, aktivnosti i strateških projekata posebna je pozornost usmjerena osiguranju multisektorskog pristupa okolišne te društvene odgovornosti i održivosti. Tako strateški cilj SRUP-a 1. ima znatan utjecaj na sve gospodarske sektore i zaštitu okoliša, dok se pri oblikovanju turističkih projekata i aktivnosti vodila briga o multisektorskom učinku na područje poljoprivrede, kulture, zdravlja i potrebe lokalne zajednice.

STRATEŠKI CILJ 1.

U sklopu strateškog cilja 1. značajan multisektorski učinak vidljiv je posebice u sljedećim mjerama.

Mjera 1.1.1. Potpora razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta UPVŽ u okviru posebnog cilja 1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ ((ITP SC 1 (iii) RSO 1.3. Jačanje održivog rasta i konkurentnosti MSP-ova i otvaranje radnih mjesta u njima, među ostalim i kroz produktivna ulaganja) i 1 (IV) Razvoj vještina za pametnu specijalizaciju, industrijsku tranziciju i poduzetništvo)). Provedbom mjere predviđena je provedba aktivnosti koje pridonose razvoju gospodarstva u cijelosti, što uključuje sve gospodarske sektore. Posebice se ističe multisektorski projekt Regionalni centar za predinkubaciju u pamentoj industriji kojim će se unaprijediti ljudski kapaciteti za razvoj poduzetništva i industrije temeljene na znanju. Projektni rezultati uključuju doprinos razvoju obrazovanja i konkurentnosti svih gospodarskih sektora, s naglaskom na razvoj zelenih inovacija koje pridonose niskougljičnom gospodarstvu i smanjenju negativnih utjecaja klimatskih promjena. Ciljem je obuhvaćeno osnaživanje S3 tematska

prioritetna područja⁵⁸; zdravlje i kvaliteta života, energija i održivi okoliš, promet i mobilnost, sigurnost te hrana i bioekonomija.

Mjera 1.1.2. Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika UPVŽ predviđa potporu razvoju Centra kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a koji će pružati potporu stvaralaštvu u području arhitekture, dizajna, glazbe, knjige, umjetničkih aktivnosti, softvera i videoigara, izdavaštva, videa i filma, te oglašivanja (ITP SC 1 (iii) RSO 1.3. Jačanje održivog rasta i konkurentnosti MSP-ova i otvaranje radnih mjesta u njima, među ostalim i kroz produktivna ulaganja). Također će povezivati računalnu tehnologiju, dizajn općenito, modni dizajn, video, videoigre, film te ostale medijske formate. Centar ima za cilj promicanje multidisciplinarnih vještina te je stoga namijenjen različitim stručnim profilima od umjetnika, modnih dizajnera, vizualnih stvaratelja digitalnih prostornih instalacija, video i filmskih producenata, dizajnera, digitalnih agencija, znanstvenika do razvojnih tvrtki i institucija. Povezanost mjera i strateškog cilja vidljiva je u predloženim aktivnostima kao što su mjere zadržavanja i aktivacije mladih u gospodarstvu, jačanje kompetencija za održivo poslovanje i zelena radna mjesta: programi (do)kvalifikacija i certificiranja, jačanje kapaciteta POU-a i ostalih lokalnih ustanova cjeloživotnog obrazovanja i unaprjeđenje programa za zelena i digitalna radna mjesta.

Vidljiva je sinergija na temelju ulaganja vezanih uz sektore kulture i turizma u obliku osnaživanja gospodarstva. Konkretno, ulaganja u obnovu i rekonstrukciju kulturne baštine, razvoj i proširenje, tj. decentralizaciju turističke ponude, povezana su s poticanjem javno-privatnih partnerstava, povezivanjem poduzetnika i jačanjem promicanja UPVŽ-a kao konkurentne kulturne turističke destinacije. Povećanje broja turista i njihova potrošnja na odredištu mogu znatno utjecati na razvoj svih sektora te može postati učinkovit mehanizam revitalizacije raseljenih urbanih područja. Navedeno se ističe u mjerama 1.2.1. Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturno-turističke destinacije i 1.2.2. Jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih oblika turizma (ITP SC 2.1.1. RSO 5.1. Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima).

STRATEŠKI CILJ 2.

Strateški cilj SRUP-a 2. Čist i otporan okoliš predlaže mjere za ublaživanje klimatskih promjena smanjenjem emisija CO₂ poticanjem dekarbonizacije prometa izgradnjom izdvojenih biciklističkih i pješačkih staza, uvođenjem vodika kao niskougljičnog oblika energije za pogon vozila te uspostavom niskougljičnog autobusnog prijevoza. U okviru strateškog cilja 2. značajan multisektorski učinak vidljiv je posebice u sljedećim mjerama.

Mjera 2.1.1. Povezana i sigurna biciklistička i pješačka infrastruktura pridonijet će rasterećenju cestovnoga prometa te smanjenju zagađenja zraka i ugljičnih emisija u svrhu stvaranja

⁵⁸Tematska prioritetna područja definirana su u okviru Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine. U tijeku je izrada Strategije pametne specijalizacije za razdoblje od 2021. do 2029. kojom će se redefinirati tematska prioritetna područja

sigurnijeg, mirnijeg i čisteg UP-a otpornog na klimatske promjene (prilagodba klimatskim promjenama). Aktivnosti provedbe edukacijskih programa i izgradnje sigurnijih pješačkih staza unaprijedit će sigurnost u prometu za sve dobne skupine (RSO 2.8. Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika).

Mjera 2.1.2. Integrirani prijevoz putnika i niskougljični javni prijevoz unaprijedit će prometne povezanost te povezanost ruralnih dijelova s kulturnim, socijalnim i zdravstvenim ustanovama smještenima u urbanome središtu (RSO 2.8. Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika). Učinkovit javni prijevoz tako će pridonijeti boljoj društvenoj uključenosti stanovnika UPVŽ-a, što je posebice potrebno stanovnicima teritorijalno izdvojenih dijelova UPVŽ-a. Zaštitom okoliša u strateškom cilju 2., čak i kada je djelovanje lokalno, ostvaruje se pozitivan doprinos zaštiti okoliša na širem području od UPVŽ-a jer se izravno djeluje na kvalitetu vode, zraka i tla. Smanjenjem negativnih učinaka zagađenja i klimatskih promjena smanjuju se rizici od oboljenja stanovnika UPVŽ-a te se ostvaruju znatne uštede kad je riječ o energetskej učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije, što izravno pridonosi i ublaživanju siromaštva.

Mjere 2.1.3. Sanacija onečišćenih lokacija i zaštita od daljnjeg onečišćenja okoliša, 2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša, 2.1.5. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost znatno pridonose očuvanju prirodnih resursa i smanjenju negativnih utjecaja klimatskih promjena, ali i unaprjeđenju sigurnosti i zdravlja stanovnika i smanjenju troškova za energente poduzetnika i stanovnika UPVŽ-a (time se povećava dobit poduzetnika i smanjuje siromaštvo). Multisektorski učinak tako se prelijeva i na sektore gospodarstva i društva.

STRATEŠKI CILJ 3.

U strateškom cilju SRUP-a 3. Uključeni i sigurni građani predviđene su mjere sa znatnim utjecajem na kvalitetu života, kojima se unaprjeđuju zdravlje i sigurnost stanovnika UPVŽ-a te se smanjuju negativni utjecaji demografskih promjena koje otežavaju uravnotežen razvoj UPVŽ-a (RSO 5.1. Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima). U sklopu strateškog cilja 3. značajan multisektorski učinak vidljiv je posebice u mjerama 3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ i 3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama kojima se nastoji unaprijediti zdravlje i kvalitetu života stanovnika UPVŽ-a, što će rezultirati smanjenjem opterećenja na zdravstveni i socijalni sustav te produljenjem radnog vijeka starijih osoba. Navedeno će pridonijeti bržemu gospodarskom razvoju, posebice ruralnih sredina.

6.3.2. Doprinos teritorijalnoj integraciji

Sve mjere i projekti predloženi SRUP-om obuhvaćaju aktivnosti koje se provode na širem urbanom području, ili se provode lokalno, ali uključuju učinke značajne za cijelo urbano i regionalno područje.

Razvoj poduzetničke infrastrukture i aktivnosti razvoja vještina za poslove budućnosti provode se na području 12 JLS-a, za stanovnike cijelog UP-a. Pri oblikovanju strateških projekata (SP 1. Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji i SP 2. Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ) predložene su decentralizirane aktivnosti koje se ne preklapaju, nego se dopunjuju, što će potaknuti suradnju između provedbenih jedinica i korisnika usluga te tako pridonijeti boljoj teritorijalnoj integraciji. Provedba mjere 1.2.1. Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturne turističke destinacije predviđa unaprjeđenje turističke infrastrukture za provedbu zajedničkih turističkih proizvoda koji interpretiraju kulturnu baštinu UPVŽ-a (npr. turističke rute), čime se teritorijalno i tematski povezuje cijelo područje UPVŽ-a. Navedena mjera uključuje i poticanje umrežavanja turističkih dionika, čime se jača teritorijalna kohezija i pridonosi ravnomjernom teritorijalnom razvoju.

Iako se doprinos teritorijalnoj integraciji nazire u svakoj od predloženih mjera za ostvarivanje posebnih ciljeva SRUP-a, doprinos je najveći u sektorima prometne infrastrukture i zaštite okoliša, a poglavito je razvidan kod aktivnosti i projekata planiranih unutar mjera 2.1.1. Povezana i sigurna biciklistička i pješačka infrastruktura i 2.1.2. Integrirani prijevoz putnika i niskougljični javni prijevoz. Povezivanje naselja UPVŽ-a biciklističkim i javnim prijevozom koji je orijentiran prema održivom razvoju, prilagodbi klimatskim promjenama i digitalizaciji koristi se svim područjima pokrivenima UPVŽ-om, posebice mlado i radno sposobno stanovništvo iz udaljenijih mjesta te osobe koje svakodnevno putuju na posao iz ruralnih područja u urbana središta/e. Osim fizičkog povezivanja dijelova UPVŽ-a, niskougljična javna infrastruktura pridonosi smanjenju zagađenja i negativnih klimatskih utjecaja koji nadilaze administrativne granice JLS-a i prelijevaju se na šire teritorijalno područje. Osim niskougljičnog javnog prijevoza, zaštiti okoliša na cijelom teritoriju UPVŽ-a pridonosi provedba mjere 2.1.3. Sanacija onečišćenih lokacija i zaštita od daljnjeg onečišćenja okoliša koja predviđa sanaciju otpada u cijelom UPVŽ-u, nabavu spremnika za posebne vrste otpada, ulaganje u pametno upravljanje otpadom, sanaciju rijeka Bednje i Plitvice te podizanje svijesti stanovnika o posljedicama zagađenja okoliša i mjerama prevencije onečišćenja.

Teritorijalnoj integraciji pridonosi i razvoj zajedničkoga intervencijskog plana i izgradnja/modernizacija centara civilne zaštite koji će obuhvatiti šire urbano područje te u svojim pripremnim aktivnostima jačati kapacitete stanovnika (i ostalih dionika) za brzo i učinkovito spašavanje u slučaju klimatskih i ostalih katastrofa.

Socijalna teritorijalna kohezija unaprijedit će se provedbom mjere 3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ u sklopu koje je predviđena provedba strateškog projekta 6. Zelena mjesta rekreacije i aktivnog održivog turizma. Nova i modernizirana mjesta rekreacije omogućit će razvoj teritorijalno povezane turističke ponude te potaknuti stanovnike na promjenu životnih navika sudjelovanjem u društvenim i sportskim programima koji će se provoditi u moderniziranim i prilagođenim prostorima/infrastrukturnim jedinicama. Socijalna teritorijalna kohezija potaknut će se i uspostavom zajedničkih, specifičnih socijalnih usluga u okviru mjere 3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama, koje će uključivati stanovnike iz cijelog UPVŽ-a. Mjera 3.2.3. Smanjenje siromaštva na području UPVŽ-a predviđa provedbu

aktivnosti pomoći osobama u riziku od siromaštva kroz raznolike, inovativne mehanizme potpore koji omogućuju sudjelovanje svih stanovnika UPVŽ-a, čime se podupiru jednake mogućnosti za osobe u riziku od siromaštva u gradovima i u ruralnim dijelovima UPVŽ-a.

6.4. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam

Svi strateški projekti uključuju provedbu aktivnosti na više od jedne JLS, i/ili imaju policentrični utjecaj na razvoj širega urbanog područja.

Strateški projekt SRUP-a 1. Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji provodi se na području grada Varaždina, grada Ludbreg, grada Novog Marofa, općine Gornji Kneginec, općine Vidovec, općine Sračinec te općine Sveti Ilija. Grad Varaždin središte je Regionalnog centra za predinkubaciju u pametnoj industriji, dok je na ostalim navedenim lokacijama predviđena uspostava podružnica koje će provoditi predinkubacijske i mentorske programe razvoja inovacija te obrazovne aktivnosti za razvoj vještina i kompetencija u području pametne industrije, poduzetništva, inovacija, kao i primjene pametnih tehnologija u poduzećima, gradovima, općinama, obrazovnim institucijama i drugdje.

Strateški projekt SRUP-a 2. Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ provodit će se na području grada Varaždina, grada Ludbrega, grada Varaždinske Toplice, općine Maruševac, općine Trnovec Bartolovečki i općine Vinica. Projekt će omogućiti potporu kreativnom i kulturnom stvaralaštvu te osnažiti kapacitete POU Varaždin za provedbu programa osposobljavanja i prekvalifikacija te ostale vrste obrazovanja za poslove budućnosti za potrebe stanovnika cijelog područja UPVŽ-a.

Strateški projekt 3. Unaprjeđenje kulturno-povijesne baštine za razvoj cjelogodišnje turističke ponude UPVŽ podrazumijeva provedbu infrastrukturnih aktivnosti na području grada Varaždina, općine Jalžabet, grada Novog Marofa, općine Sračinec, grada Varaždinske Toplice, općine Vidovec i općine Vinica, dok programski dio diversifikacije i razvoja turističke ponude obuhvaća cijelo UPVŽ. Projekt uključuje jačanje nacionalne i međunarodne vidljivosti UPVŽ-a kao cjelovite turističke destinacije.

Strateški projekt 4. Energetski učinkovit prijevoz za sigurnije i povezanije UPVŽ obuhvaća uspostavu integriranog i energetski učinkovitoga javnog prometa u gradu Varaždinu, gradu Ludbregu, općini Beretinec, općini Svetom Iliji, općini Petrijanec, općini Gornji Kneginec, općini Sračinec, općini Trnovec Bartolovečki i općini Vidovec. Strateška relevantnost naglašena je u izradi zajedničkog modela integriranog upravljanja javnim prometom čijom provedbom pridonosimo popularizaciji, unaprjeđenju učinkovitosti i sigurnosti javnoga prijevoza na području cijelog UPVŽ-a.

Strateški projekt 5. Urbana biciklistička i pješačka infrastruktura predviđa izgradnju izdvojene biciklističke staze koja teritorijalno povezuje 6 JLS-a (općina Jalžabet, grad Varaždinske Toplice, grad Novi Marof, općina Maruševac, općina Vinica, općina Trnovec Bartolovečki) s urbanim središtem gradom Varaždinom. Nova biciklistička infrastruktura pridonosi sigurnosti,

boljoj i jeftinijoj mobilnosti stanovnika, smanjenju emisija ugljikova dioksida, smanjivanja ovisnosti prometa o fosilnim gorivima te poboljšanje kvalitete zraka, tla i vodnih sustava u UPVŽ-u.

Strateški projekt 6. Zelena mjesta rekreacije i aktivnog održivog turizma s minimalnim utjecajem na okoliš osnažit će kapacitete UPVŽ-a za provedbu integriranoga turističkog proizvoda temeljenog na prirodnoj i kulturnoj turističkoj osnovi i aktivnom turizmu. Sve planirane aktivnosti bit će povezane u cjelovitu turističku ponudu UPVŽ-a. Projekt će se provoditi na području grada Varaždina, grada Ludbrega, grada Novog Marofa, općine Martijanec, općine Petrijanec, općine Sračinec, općine Sveti Ilija, općine Trnovec Bartolovečki, općine Jalžabet, grada Varaždinskih Toplica i općine Vinica.

Strateški projekt 7. Infrastruktura za skrb i pomoć ranjivim skupinama UPVŽ temeljna je infrastruktura Centra za pružanje usluga u zajednici koji provedbom toga projekta planira ojačati svoje kapacitete za uvođenje novih, prijeko potrebnih socijalnih usluga za osobe bez odgovarajuće skrbi s područja UPVŽ-a te širega regionalnog područja. Riječ je o specifičnoj socijalnoj infrastrukturi (uspostava Centra za pomoć i području, uspostava jedinice za organizirano stanovanje beskućnika, jedinice za poludnevni i dnevni boravak starijih i nemoćnih osoba te jedinica za pomoć u kući za beskućnike) za koju je uobičajeno da se smješta u urbana područja, a uključuje stanovnike sa širega regionalnog područja.

6.5. Opis sustava provedbe ITU mehanizma

Provedba ITU mehanizma odgovornost je svih članica UPVŽ-a, dok su upravljanje i nadzor nad provedbom odgovornost Grada Varaždina. Za provedbu ITU mehanizma Grad Varaždin je ustrojio Odsjek za ITU mehanizam koji je dio Upravnog odjela za gospodarsku djelatnost. Novoustrojeni Odsjek oslanja se uglavnom na kapacitete službenika koji su dugogodišnji zaposlenici Grada Varaždina, koji su stekli iskustvo u pripremi i provedbi strateških projekata i projekata EU-a. Prema potrebi, Odsjek za ITU mehanizam može osnažiti svoje kapacitete angažiranjem drugih djelatnika Grada Varaždina, a nužno je uključivanje Koordinatora provedbe ITU mehanizma, tj. predstavnika svih članica UPVŽ-a čija je stručnost prijeko potrebna za kvalitetnu pripremu, provedbu i nadzor strateških projekata.

U Odsjeku za ITU mehanizam obavljaju se poslovi posredničkog tijela integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU) na UPVŽ-u i provode se sljedeći poslovi vezani uz implementaciju ITU mehanizma. Odsjek za ITU mehanizam obavlja poslove⁵⁹:

- izrade, praćenja i izvještavanja za ITU područje grada Varaždina, koordinira izradu i provedbu SRUP-a, koordinira provedbene aktivnosti na razini urbanog područja

⁵⁹Službeni vjesnik Grada Varaždina, broj 11/2021. Dostupno na: https://glasila.hr/upload_data/site_files/svgv1121.pdf

- informiranje i vidljivost na razini operativnog programa iz nadležnosti Posredničkog tijela integriranih teritorijalnih ulaganja, kao i za komunikaciju svih dionika UPVŽ-a te obavlja druge poslove određene zakonom, drugim propisima te odlukama gradonačelnika i Gradskog vijeća
- surađuje s tijelima u sustavu upravljanja i kontrole ITU mehanizma u Republici Hrvatskoj, tijelima Grada Varaždina te ostalim JLS-ima na UPVŽ-u u poslovima vezanima za provedbeni plan ITU mehanizma
- provedba postupka dodjele bespovratnih sredstava u sklopu operativnih programa koji se odnosi na ocjenjivanje kvalitete projektnih prijedloga i rangiranje odabranih projektnih prijedloga te provodi aktivnosti prevencije, otkrivanja i ispravljanja nepravilnosti te utvrđivanje mjera za suzbijanje prijevara, uzimajući u obzir utvrđene rizike o bilo kojem aspektu upravljanja sredstvima Fondova iz nadležnosti Posredničkog tijela integriranih teritorijalnih ulaganja
- provedba postupka praćenja i izvještavanja Upravljačkog tijela o dodjeli bespovratnih sredstava tehničke pomoći, vezano uz status praćenja provedbe mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja za urbano područje Varaždin
- administrativni i stručni poslovi za organizaciju i rad radnih tijela urbanog područja Varaždin. Odsjek obavlja i druge poslove:
- obavljaju se i drugi poslovi prema zahtjevima Upravljačkog tijela i po nalogu gradonačelnika čelnika ITU Posredničkog tijela.

Unutar Upavnog odjela za gospodarske djelatnosti Grada Varaždina sistematizirano je 6 radnih mjesta u sklopu Odsjeka za ITU mehanizam, a to su: 1. voditelj Odsjeka za ITU mehanizam, 2. viši stručni savjetnik za provedbu ITU mehanizma, 3. Savjetnik za provedbu ITU mehanizma, 4. Viši stručni suradnik za provedbu ITU mehanizma, 5. Stručni suradnik za provedbu ITU mehanizma i 6. administrativni referent za provedbu ITU mehanizma. Njihova je zadaća obavljanje upravnih i stručnih poslova iz djelokruga Odsjeka uz planiranje i provedbu ITU mehanizma u okviru operativnih programa, obavljanja poslova vezanih uz koordinaciju i nadzor ITU provedbenog plana te izradu izvješća nadležnim tijelima.

Zaduženja pojedinih službenika opisana su u nastavku.

- 1) Voditelj Odsjeka za ITU mehanizam, upravlja i rukovodi Odsjekom za ITU mehanizam, daje upute za rad službenicima, sudjeluje u odabiru, koordinaciji i provedbi projekata, provodi fazu postupka dodjele bespovratnih potpora, izrađuje financijske planove za UPVŽ te druga izvješća i informacije iz djelokruga rada Odsjeka za ITU mehanizam, koordinira postupak praćenja i izvještavanja.
- 2) Viši stručni savjetnik za provedbu ITU mehanizma obavlja poslove vezane uz planiranje i provedbu ITU mehanizma u sklopu operativnih programa, sudjeluje u izradi kriterija za odabir projekata i uputa za prijavitelje, priprema dokumentaciju za rad Odbora za praćenje operativnih programa EU-a koji uključuje ITU mehanizam te dokumentaciju za rad Odbora za odabir projekata radi ocjene kvalitete i rangiranje projektnih prijedloga, sudjeluje u postupku praćenja

i izvještavanja Upravljačkog tijela o dodjeli bespovratnih sredstava tehničke pomoći, vezano uz status praćenja provedbe ITU mehanizma.

- 3) Savjetnik za provedbu ITU mehanizma sudjeluje u izradi kriterija za odabir projekata, izrađuje upute za prijavitelje za pozive za specifične ciljeve operativnih programa EU-a, provodi procedure u postupcima dodjele bespovratnih sredstava, obavlja poslove vezane uz uzradu strateških dokumenata iz nadležnosti Odsjeka te obavlja poslove vezane za rad Odbora za odabir projekta radi ocjene kvalitete i rangiranje projektnih prijedloga operativnih programa EU-a koji se provode kroz ITU mehanizam.
- 4) Viši stručni suradnik za provedbu ITU mehanizma obavlja poslove vezane uz izradu strateških dokumenata iz nadležnosti Odsjeka te za rad Odbora za odabir projekata, vodi evidenciju projekata i izrađuje nacрте izvješća i akata vezanih uz administriranje i upravljanje iz operativnih programa EU-a, sudjeluje u izradi izvješća o provedbenim aktivnostima ITU mehanizma.
- 5) Stručni suradnik za provedbu ITU mehanizma sudjeluje u izradi izvješća o provedenim aktivnostima ITU mehanizma u sklopu operativnih programa EU-a, vodi evidenciju projekata i izrađuje nacрте izvješća i akata vezanih uz administriranje i upravljanje iz operativnih programa EU-a koji se provode kroz ITU mehanizam te obavlja druge poslove prema nalogu voditelja Odsjeka i pročelnika.
- 6) Administrativni referent za provedbu ITU mehanizma obavlja tajničke, uredske i administrativne poslove, vodi evidenciju akata voditelja Odsjeka i druge evidencije, sudjeluje u primanju stranaka za potrebe voditelja Odsjeka, vodi podatke o svakodnevnoj prisutnosti na radu službenika Odsjeka, pruža administrativnu i logističku podršku te je izvršitelj dijela poslova u sustavu Gradske riznice i e-pisarnice.

Zadaća svih službenika jest i kontinuirano educiranje te pohađanje izobrazbi koje organiziraju i provode ministarstva i institucije koje su nadležne za provedbu izobrazbe službenika koji rade na poslovima vezanim uz nadležnost Odjela.

7. USKLAĐENOST S EU STRATEŠKIM DOKUMENTIMA, NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA, PLANOVIMA RAZVOJA ŽUPANIJA TE S DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA

7.1. Usklađenost Strateškog cilja 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo

Provedba SRUPVŽ-a pridonosi ciljevima Teritorijalne agende 2030 koja podupire uravnotežen i održiv teritorijalni razvoj, zdraviji okoliš, kružno gospodarstvo te digitalnu i fizičku povezanost mjesta. Posebna je zabrinutost izražena na području ugljično i klimatski neutralnog gospodarstva, na kojemu su potrebna i najveća ulaganja. Iste teme predmet su razvoja definiranog u Urbanoj agendi / Planu EU-a za gradove, koja dodatno podupire jačanje kapaciteta i razvoj javnih politika na području kvalitete zraka, prilagodbe klimatskim promjenama, energetske tranzicije, stanovanja, uključivanja migranata i izbjeglica, inovativne i odgovorne javne nabave, radnih mjesta i vještina u lokalnom gospodarstvu, održive uporabe zemljišta, gradske mobilnosti i siromaštva u gradovima.

Povelja iz Leipziga o održivim europskim gradovima (2007) sadržava smjernice kojima se potiče povećanje zapošljavanja, od kvalitetnijega predškolskog i školskog obrazovanja do sveučilišta, koja moraju biti umrežena s poslovnom, industrijskom i znanstvenom zajednicom. Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine naglašen je prioritet provedbe politike na području obrazovanja, osposobljavanja i rada u digitalno transformiranom društvu, ali i u digitalizaciji javne uprave i pravosuđa. Uskraćeni ruralni i prigradski dijelovi uzrokuju destabilizaciju regije te bi se zbog navedenog trebalo usredotočiti na ruralne, periferne i slabo naseljene teritorije, koji trebaju potaknuti poduzetništvo, graditi lokalne kapacitete i općenito poboljšati svoju pristupačnost.

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine, koju je donijela RH, posebnu pažnju pridaje brzim promjenama trendova i interesa turista te ističe potrebu za planiranjem u smjeru održivosti kako bi dosegla dugoročnu otpornost na učestale gospodarske i klimatske promjene. Početak takvih promjena potreban je već u turističkim zajednicama, koje trebaju imati ulogu strateškog planiranja i istraživanja kako bi se moglo stvoriti održivo i stimulatívno okruženje. Na taj bi način resursi dobili održivi oblik, što bi pridonijelo tomu da sam prostor očuva svoju autentičnost i ekološku cjelovitost. Posebni cilj 2.2. u skladu je s takvim smjerom djelovanja, čime će se stvoriti konkurentan i inovativan turizam uz očuvanje okoliša, prostora i klime.

Unaprjeđenje inovacijskih i poduzetničkih kapaciteta te osnaživanje ustanova za cjeloživotno obrazovanje pridonosi provedbi Cilja 1. Županijske razvojne strategije varaždinske

županije do 2020. godine te pripadajućem proritetu 1.1. Jačanje konkurentnosti gospodarstva te provedbi cilja 2. Razvoj ljudskih potencijala i povećanje kvalitete života i prioriteta 2.1. Jačanje ljudskih potencijala i razvoj sustava obrazovanja povezanog s potrebama gospodarstva. Razvoj selektivnih oblika turizma na području UPVŽ-a unaprijedit će turističku ponudu Varaždinske županije i produljiti ostanak turista u odredištu, čime također pridonosimo postizanju cilja 1., prioriteta 1.3. Razvoj turističke desitnacije Županijske razvojne strategije.

Strategija razvoja kulture Grada Varaždina za razdoblje od 2017. do 2022. iznijela je niz strateških ciljeva među kojima se upućuje na obnovu i zaštitu kulturne baštine, privlačenje i uključivanje građana, posjetitelja i turista. Neke od mjera kojima bi se postigli prethodno navedeni ciljevi jesu povećanje dostupnosti kulturnih sadržaja te razvoj i promoviranje kulturno-turističkih programa koji bi bili privlačni širemu regionalnom tržištu, što pogoduje posebnim ciljevima u spomenutoj strategiji, poput jačanja konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturne turističke destinacije. Jačanje regionalne konkurentnosti za oživljavanje gospodarskog rasta, povećanje produktivnosti i stvaranje održive, inovativne i otporne industrije budućnosti čine neke od sastavnica Plana za industrijsku tranziciju Sjeverne Hrvatske, što je u skladu s Posebnim ciljem 2.1.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) 2021. – 2026. potiče zelenu i digitalnu tranziciju, kojom se želi potaknuti strukturna održivost gospodarstva kako bi bilo konkurentno i privlačno za potencijalne investitore. Navedeno se ostvaruje Posebnim ciljem 2.1., stvaranjem klime u turizmu u kojoj će se promicati stjecanje vještina, razvojem ljudskih potencijala kroz bolji pristup obrazovanju i osposobljavanju. Prema NPOO-u, „digitalna preobrazba hrvatskog društva i cjelokupnog gospodarstva otvara prostor za intenzivnije ulaganje u jačanje kapaciteta visokih učilišta sa snažnom digitalnom komponentom, poput studijskih programa u STEM područjima znanosti (Informatika na Fakultetu organizacije i informatike). Istovremeno, za novo razdoblje cilj je poticati visoka učilišta da izvode kraće programe (cjeloživotno obrazovanje) kojima će se podizati i obnavljati vještine potrebne za tržište rada i razvoj gospodarstva u prioritnim područjima, uključujući zelene i digitalne vještine.“ Na tragu tih doprinosa provedbe NPOO-a postizanju ciljeva EU-a ideja je razviti Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji, kao i Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a.

Primjena modernih tehnologija, robotike, inovacija i računalstva u oblaku samo su neki od primjera održivog gospodarstva, koje navodi Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu, što je u skladu i s Digitalnim kompasom 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće.

Strateški cilj SRUPVŽ 1 Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo		
Strateški dokument s kojim je cilj uskladen	Cilj/razvojni smjer/prioritet strateškog dokumenta kojem se doprinosi	Način doprinosa
EU Teritorijalna agenda 2030.	<p><i>Pravedna Europa koja nudi budućnost svim mjestima i ljudima</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - URAVNOTEŽENA EUROPA Uravnoteženiji teritorijalni razvoj koji se temelji na raznolikosti Europe - FUNKCIONALNE REGIJE Konvergentan lokalni i regionalni razvoj, manje nejednakosti među mjestima 	Kroz razvoj potpornih institucija, razvoj digitalnih i poduzetničkih vještina, turističkih kapaciteta te jačanje i razvoj obrazovnog sustava na cijelom UPVŽ-u omogućit će se ravnomjerniji i uravnoteženiji teritorijalni razvoj svih područja uključenih u UPVŽ te će se na taj način djelovati na smanjenje nejednakosti među mjestima i pružanje jednakih prilika i mogućnosti svim stanovnicima cijelog UPVŽ-a.
	<p><i>Zelena Europa koja štiti zajedničke izvore prihoda i oblikuje društvenu tranziciju</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - KRUŽNO GOSPODARSTVO Snažna i održiva lokalna gospodarstva u globaliziranom svijetu 	Pružanjem stručne pomoći u razvoju inovacijskih kapaciteta te razvojem raznih znanja i vještina pridonijet će se jačanju kružnog gospodarstva na području UPVŽ-a.
Urbana agenda / Plan EU-a za gradove	Urbano siromaštvo	Kroz razvoj poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta te unaprjeđenje obrazovanja i zapošljivost stanovnika te razvoj održivog turizma omogućit će se bolja prilagodba radne snage zahtjevima tržišta te razvoj i veći broj radnih mjesta. Na taj će se način pridonositi smanjenju urbanog siromaštva te poboljšati uključenost ljudi u siromaštvu ili u riziku od siromaštva.
	Poslovi i vještine u lokalnom gospodarstvu	Posljedično prije navedenim ulaganjima u razvoj poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta te u obrazovanje i zapošljivost stanovnika izravno će se pridonositi većem broju radnih mjesta i boljim vještinama radne snage u lokalnom gospodarstvu, što će u konačnici povećati kvalitetu života i dovesti do niske nezaposlenosti u UPVŽ-u.
	Digitalna tranzicija	U planu je ulagati u razvoj digitalnih znanja i vještina u svim područjima, odnosno u javnom i privatnom sektoru te omogućiti sudjelovanje svom zainteresiranom stanovništvu UPVŽ-a. Time će se građanima pružati bolje usluge u području javnog sektora, dok će se u privatnom sektoru stvarati nove poslovne prilike, što je izravan doprinosu prioritetu Urbane agende.
Povelja iz Leipziga za održive europske gradove	Ekonomski (produktivni) grad	Djelovanje u smjeru ostvarenja konkurentnog, inovativnog i održivog gospodarstva te održivog turizma pridonosi navedenom cilju upravo kroz edukacije radne snage, razvoj potpornih institucija, razvoj održivog turizma i ostalo. Sve će to

		pridonijeti tomu da UPVŽ postigne potencijale u obliku osiguravanja radnih mjesta za radnu snagu te da se osigura financijska stabilnost za razvoj UPVŽ-a kroz lokalno gospodarstvo i inovacije.
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.	<p><i>RAZVOJNI SMJER 1. Održivo gospodarstvo i društvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo - SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi 	Razvojnem smjeru Održivo gospodarstvo i društvo pridonijet će se provedbom mjera razvoja potpornih institucija, pružanjem stručne pomoći, obrazovanjem te jačanjem prepoznatljivosti turističke destinacije UPVŽ-a. Konkurentnijim gospodarstvima, obrazovanim stanovništvom te konkurentnim i otpornim turizmom urbano područje bit će održiva cjelina koja će pridonositi razvoju i pozitivnim kretanjima cijele RH.
	<p><i>RAZVOJNI SMJER 3. Zelena i digitalna tranzicija</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva 	Djelovanjem na digitalnu tranziciju gospodarstvenika, javne uprave te samih kompetencija stanovnika UPVŽ-a provedbom mjera i aktivnosti definiranoga strateškog okvira UPVŽ-a, posljedično će se ostvariti doprinos digitalnoj i zelenoj tranziciji društva i gospodarstva u RH.
	<p><i>RAZVOJNI SMJER 4. Ravnomjeran regionalni razvoj</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti 	Doprinos jačanju regionalne konkurentnosti ostvarit će se ulaganjima u gospodarstvo i turizam kako bi se razvili održivi i konkurentni gospodarski subjekti na UPVŽ-u. Razvojem takvih subjekata ojačat će se pozicija regionalnog gospodarstva te postaviti temelji za razvoj pametnog i održivog cijelog UPVŽ-a.
Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine	- SC 1 Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam	Provedbom mjere Razvoja održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a pridonijet će se navedenom strateškom cilju kroz razvoj selektivnih vrsta turizma, razvoj novih proizvoda i usluga te promocijom i jačanjem prepoznatljivosti UPVŽ-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini.
	- SC 2 Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu	Obnovom i zaštitom kulturne baštine, uvođenjem digitalnih tehnologija i ostalih ekološki prihvatljivih inovacija SRUPVŽ pridonosi SC 2 Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu.
	- SC 3 Konkurentan i inovativan turizam	Izradom i provedbom strateškog i operativnog plana razvoja održivog turizma cijelog UPVŽ-a, umrežavanjem lokalnih dionika za razvoj turizma, potporom u pripremi projekata za prijavu na EU i druge fondove te promocijom UPVŽ-a postupno će se izgraditi konkurentan i inovativan turizam UPVŽ-a te pridonijeti konkurentnom i inovativnom turizmu RH.
	- SC 4 Otporan turizam	Kako bi se turizam UPVŽ-a, a posljedično i cijele RH učinio otpornijim na razne negativne utjecaje, provodit će se aktivnosti razvoja selektivnih vrsta turizma, jačanja kapaciteta dionika u turizmu,

		unaprjeđenja kvalitete turizma kroz certifikaciju objekata i proizvoda te osnaživanje kreativnih i kulturnih industrija za potrebe razvoja zajedničke turističke ponude.
Strategija razvoja kulture Grada Varaždina za razdoblje od 2017. do 2022.	Strateški cilj 1. OBNOVA, ZAŠTITA I ODRŽIVO KORIŠTENJE KULTURNOM BAŠTINOM	Provedbom mjere 1.2.1. Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturno-turističke destinacije, među ostalim, provest će se i aktivnost potpora obnovi i zaštiti kulturne baštine za unaprjeđenje zajedničke turističke ponude, što je doprinos ostvarenju navedenoga strateškog cilja Strategije.
Županijska razvojna strategija Varaždinske županije do 2020. godine ⁶⁰	C1 Rast gospodarstva i zapošljavanja	Provedbom mjera Potpora razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta, Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika, Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturno-turističke destinacije te Jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvoj selektivnih oblika turizma pridonosi se ostvarenju strateškog cilja 1 ŽRS i njezinim prioritetima Jačanje konkurentnosti gospodarstva te Razvoj turističke destinacije.

7.2. Usklađenost strateškog cilja 2. Čist i otporan okoliš

Strateški cilj 2. izravno pridonosi provedbi EU Teritorijalne agende 2030 koja potiče teritorijalnu koheziju s pomoću integriranog i višerazinskog pristupa u urbanom razvoju gradova te tako dolazi do suradnje i umrežavanja gradova. Teritorijalna kohezija podupire razvoj gradova kao pokretače održivog, pametnog i uključivog razvoja koja tako postaju mjesta privlačna za život, rad, razonodu i ulaganje. Cilj 2. u skladu je i s Urbanom agendom za EU kojom se potiče stvaranje učinkovitoga javnog prometa radi bolje prometne povezanosti. Promovirajući aktivna mobilna rješenja poput hodanja i biciklizma, istodobno poboljšavaju kvalitetu života, smanjuju se staklenički plinovi te udaljenija mjesta postaju dostupnija i privlačnija za život stanovnika u ruralnim područjima. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine ističe potrebu za ublaživanjem negativnih demografskih promjena u ruralnim područjima uz podršku provedbi mjera razvoja koje će pridonijeti demografskoj revitalizaciji, održivom razvoju i ekonomskoj regeneraciji.

Radi bolje povezanosti nerazvijenih dijelova UPVŽ-a, potrebna je bolja prometna povezanost, razvijanjem prometnog sustava prema načelu ekonomske održivosti, uključujući i prijevoz s nultom emisijom štetnih plinova, raspodjelom prometa putnika u prilog javnog prijevoza, usklađenjem voznih redova, gradnjom biciklističke infrastrukture, što čini mjeru 2.1.2.

⁶⁰Nova Županijska razvojna strategija Varaždinske županije bila je u izradi za vrijeme pisanja SRUP-a.

Integrirani prijevoz putnika i niskougljični javni prijevoz, a ujedno je jedan od specifičnih ciljeva Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.).

Provedbom SRUP-a predviđen je razvoj prometne infrastrukture na UPVŽ, čime pridonosimo razvoju Varaždinske županije, a time i provedbi Županijske razvojne strategije, prioritetu 3.1. Osiguranje i unapređenje osnovne regionalne i lokalne infrastrukture. Nadalje, provedba strateškog cilja 2. uključuje mjere unaprjeđenja sustava za zaštitu i spašavanje kao odgovor na sve učestalije katastrofe uzrokovane klimatskim promjenama, čime je SRUP sukladan Županijskoj razvojnoj strategiji i pripadajućem prioritetu 3.2. Osiguranje kvalitetnog sustava za civilnu zaštitu i prilagodbu klimatskim promjenama. Svrha 2. strateškog cilja SRUP-a jest i zaštita prirodnih resursa, bioraznolikosti te smanjenje negativnih utjecaja klimatskih promjena dekarbonizacijom prometa i promicanjem obnovljivih izvora energije, čime osiguravamo povezanost s Prioritetom 3.3. Održivo upravljanje okolišem, prirodnim resursima i prostorom Županijske razvojne strategije.

Strateški cilj SRUPVŽ 2 Čist i otporan okoliš		
Strateški dokument s kojim je cilj usklađen	Cilj/razvojni smjer/prioritet strateškog dokumenta kojemu se pridonosi	Način doprinosa
EU Teritorijalna agenda 2030.	<i>Zelena Europa koja štiti zajedničke izvore prihoda i oblikuje društvenu tranziciju</i> - ZDRAV OKOLIŠ Zdraviji ekološki izvori prihoda, klimatski neutralni i otporni gradovi i regije	Utjecanjem na dekarbonizaciju prometa i jačanje otpornosti na klimatske promjene UPVŽ će postati ekološki zdraviji i razvijati će se u smjeru klimatske neutralnosti te će biti otporniji na razne promjene i izazove.
	<i>Zelena Europa koja štiti zajedničke izvore prihoda i oblikuje društvenu tranziciju</i> - ODRŽIVE VEZE Održiva digitalna i fizička povezanost mjesta	Povezanim i sigurnom biciklističkom infrastrukturom te integriranim prijevozom putnika i niskougljičnim javnim prijevozom djelovat će se u smjeru ostvarenja održivih veza UPVŽ-a i šire kako bi se olakšale pristupačnost, povezanost i dostupnost različitih mjesta.
Urbana agenda	Kvaliteta zraka	Provedbom planiranih mjera i aktivnosti vezanih uz sanacije onečišćenih lokacija, povećanja otpornosti te obnovljive izvore energije i energetske učinkovitosti djelovat će se na smanjenje zagađivanja vode, tla i zraka te na taj način ostvariti doprinos ostvarenju cilja Urbane agende.

	Kružno gospodarstvo	Podizanjem svijesti i motivacijom stanovnika te potporama za korištenje obnovljivim izvorima energije i ulaganja u pametno upravljanje otpadom smanjit će se količina otpada koji završava u okolišu te će se gospodarstvenike potaknuti na primjenu kružnog gospodarstva, odnosno oporabu otpada i učinkovito korištenje resursima u svojem poslovanju.
	Prilagodba klimi (uključujući zelena infrastrukturna rješenja)	S obzirom na to da SRUPVŽ predviđa djelovanje u smjeru povećanja zelenih površina, razvoja zelenih inovacija, poučavanja stanovnika mjerama uštede energije i promjeni navika, pridonosit će se ostvarenju navedenog cilja upravo djelovanjem na jačanje otpornosti.
	Energetska tranzicija	Ciljevi su Urbane agende dugoročna strukturna promjena u energetske sustavima, tj. prelazak na obnovljivu energiju i energetske učinkovitost. Doprinos ostvarenju navedenog cilja ostvarit će se poticanjem dionika na korištenje obnovljivim izvorima energije i na bolju energetske učinkovitost.
	Održivo korištenje zemljištima i rješenja temeljena na prirodi	Cilj je agende poštivanje okoliša, poboljšanje kvalitete života s fokusom na urbanom širenju i ozelenjivanju urbanih područja. Navedeno je sukladno posebnim ciljevima SRUPVŽ-a kojima se planira prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša.
	Urbana mobilnost	S obzirom na to da su neki od posebnih ciljeva SRUPVŽ-a povezana i sigurna biciklistička i pješačka infrastruktura te integrirani prijevoz putnika i niskouglični javni prijevoz, djelovanje UPVŽ-a u ostvarenju zadanih ciljeva pridonosit će i ostvarenju ciljeva Urbane agende.
Povelja iz Leipziga za održive europske gradove	Zeleni grad	Strateški je cilj SRUPVŽ-a Čist i otporan okoliš. Sam cilj za sebe govori koliko je UPVŽ-u bitan naglasak i smjer razvoja prema održivom i zelenom. Provedbom aktivnosti i mjera sukladno SRUP-u pridonosit će se ostvarenju cilja zelenih gradova/područja.
Europski zeleni plan	Opskrba čistom, cjenovno pristupačnom i sigurnom energijom	U sljedećem razdoblju cilj je razvoja UPVŽ-a postupno zamijeniti izvore energije čišćim i prihvatljivijim izvorima koji će stanovništvu osigurati održivost u skladu s prirodom. Planirane aktivnosti tako pridonose ostvarenju ciljeva Zelenog plana.
	Mobilizacija industrije za čisto i kružno gospodarstvo	Provedbom aktivnosti SRUPVŽ-a, u svrhu ostvarenja zadanih ciljeva, educirat će se i motivirati te poticati ulaganja u obnovljive izvore energije i učinkovito korištenje resursima, odnosno primjena kružnog gospodarstva. Na taj će se način djelovati u smjeru ostvarenja zadanog cilja Europskoga zelenog plana.
	Brži prelazak na održivu i pametnu mobilnost	Ulaganjem u biciklističku i pješačku infrastrukturu te integrirani javni prijevoz sve u svrhu povećanja korištenja obnovljivim izvorima energije i smanjenja zagađenja okoliša te uvođenja digitalnih i inteligentnih sustava javnoga prijevoza pridonosit će se ostvarenju navedenog cilja.
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.	<i>RAZVOJNI SMJER 3. Zelena i digitalna tranzicija</i>	Osim na europskoj razini, doprinos ostvarenju ciljevima hijerarhijski nadređenih akata bit će i na nacionalnoj razini kroz doprinos ostvarenju ciljeva NRS-a. U ovom području, odnosno razvojnom smjeru NRS-s, pridonijet će se mjerama i aktivnostima koje su vezane

	<ul style="list-style-type: none"> - SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost - SC 10. Održiva mobilnost 	uz ostvarenje strateškog cilja Čist i otporan okoliš zadanog u SRUPVŽ-u.
Županijska razvojna strategija Varaždinske županije do 2020.	C3 Održivi teritorijalni razvoj, upravljanje okolišem i prostorom	Isto će se tako pridonositi i regionalnim strateškim aktima, odnosno razvoju Županije, i to provedbom mjera i aktivnosti koje su zadane kao načini ostvarenja strateškog cilja 2. Čist i otporan okoliš SRUPVŽ-a.

7.3. Usklađenost strateškog cilja 3. Uključeni i sigurni građani

Godine 2011. 29 % ukupnog stanovništva UPVŽ-a živjelo je bez stalnih prihoda. Stopa siromaštva i rizik od siromaštva i socijalne isključenosti veći je u starijih osoba i uporno se povećava protekla dva desetljeća. Stoga SRUP definira odgovore kroz niz aktivnosti navedenih u posebnom cilju 3.1. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice, kao i u mjeri 3.2.3. Smanjenje siromaštva na području UPVŽ-a. U sklopu navedenih mjera planirana je uspostava pomoći u kući, organiziranoga stanovanja za beskućnike, uspostava poludnevnih i dnevnih boravaka za starije i nemoćne osobe, izrada i provedba programa integracije imigranata, potpore stanovništvu u riziku od energetskog siromaštva, besplatna prehrana za učenike i dr. Navedenim mjerama SRUPVŽ izravno podupire provedbu razvojnih smjerova Uključivanje migranata i izbjeglica, Urbano siromaštvo i Stanovanje, koji su definirani u Urbanoj agendi za EU.

Povelja iz Leipziga za održive europske gradove ističe potrebu za društvenom inkluzijom i integracijom svih društvenih skupina te se zalaže za jednak pristup javnim uslugama. Provedbom mjere 3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama SRUP-a izravno podupire provedbu razvojnoga smjera Pravedni grad Povelje iz Leipziga za održive europske gradove.

Negativna demografska kretanja prepoznata su kao ključan razvojni izazov Republike Hrvatske i istaknuta u Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. SRUPVŽ jednako tako ističe važnost povećanja kvalitete života građana (posebice u ruralnim dijelovima UPVŽ-a) kako bi se smanjilo iseljavanje mladih ljudi i ublažio trend depopulacije. SRUP predlaže uvođenje novih usluga za poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a (M 3.2.1.), osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama (M 3.2.2.) i smanjenje siromaštva na UPVŽ-u (M 3.2.3.). Navedenim mjerama SRUP pridonosi provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030., Razvojnog smjeru 2. Jačanje otpornosti na krize i Razvojnog smjeru 3. Zelena i digitalna tranzicija (samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva).

Provedbom Strateškog cilja 3. SRUP-a nastojimo unaprijediti kvalitetu života građana UPVŽ-a te djelomično i Varaždinske županije, čime izravno pridonosimo provedbi Županijske

razvojne strategije Varaždinske županije do 2020., strateškom cilju 2. Razvoj ljudskih potencijama i povećanje kvalitete života građana. Nove izvaninstitucionalne socijalne usluge koje će se uspostaviti u sklopu strateškoga projekta 7. SRUP-a pridonijet će Prioritetu 2.2. Unaprjeđenju sustava zdravstva i socijalne skrbi i osiguranje socijalnog blagostanja, Županijske razvojne strategije.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026. ističe potrebu za dodatnim aktivnostima centara za socijalnu skrb radi prevladavanja socijalne isključenosti, kao što i Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine želi ojačati lokalnu zajednicu u procjeni potreba i donošenju socijalnih planova radi bolje integracije u život zajednice, što će se ostvariti Posebnim ciljem 3.2. poboljšanjem infrastrukture socijalnih usluga i razvojem usluga izvaninstitucionalnoga smještaja. Nacionalnim planom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine kao posebni se cilj navodi smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina, što uključuje Posebni cilj 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva.

Strateški cilj SRUPVŽ-a 3 Uključeni i sigurni građani		
Strateški dokument s kojim je usklađen specifični cilj	Cilj/razvojni smjer/prioritet strateškog dokumenta kojem se pridonosi	Način doprinosa
Urbana agenda za EU	Uključivanje migranata i izbjeglica	Za skupine migranata koji dolaze na UPVŽ osigurat će se dostupnost svih potrebnih usluga te omogućiti njihovo uključivanje u zajednicu provedbom aktivnosti i mjera koje pridonose ostvarenju strateškog cilja 3 SRUPVŽ-a. Tim će se intervencijama pridonositi i ostvarenju prioriteta i ciljeva Urbane agende.
	Urbano siromaštvo	Razvojem raznih sustava pomoći potrebitima te razvojem i povećanjem dostupnosti socijalnih usluga najugroženijima će se omogućiti osiguravanje dostojnih uvjeta za život te povećanje kvalitete života. Na taj će se način pridonositi smanjenju urbanog siromaštva te poboljšati uključenost ljudi u siromaštvo ili u riziku od siromaštva.
	Stanovanje	S obzirom na to da je zbog demografskih kretanja stanovništvu nužno osigurati sve potrebne životne uvjete, provedbom planiranih mjera i aktivnosti povećat će se dostupnost stanovanja za razne skupine stanovništva te će se opća stambena politika prilagoditi kretanjima i potrebama UPVŽ-a.
Povelja iz Leipziga za održive europske gradove	Pravedni grad	UPVŽ će se razvijati na način da, bez obzira na spol, socioekonomski status, dob i podrijetlo, grad pruža mogućnosti svima da se integriraju u društvo.

		Sve društvene skupine, uključujući i najugroženije, trebaju imati jednak pristup uslugama od općeg interesa, uključujući obrazovanje, socijalne usluge, zdravstvo i kulturu, čemu teže ciljevi SRUPVŽ-a koji će svojim ostvarenjem pridonositi ciljevima Povelje.
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.	<p><i>RAZVOJNI SMJER 2. Jačanje otpornosti na krize</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život - SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji - SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj 	Ljudi su temelj razvoja svakog područja. Osobito je ta tema od temeljne važnosti u razdoblju kada stanovništvo sve više stari, migrira i sve je u manjem broju. Provedba SRUP-a imat će pozitivan učinak na zdravlje, demografska kretanja, dostupnost socijalnih usluga te sigurnost stanovništva UPVŽ-a te će tako pridonijeti stabilnom i održivom razvoju integriranog područja.
	<p><i>RAZVOJNI SMJER 3. Zelena i digitalna tranzicija</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva 	U svrhu smanjenja siromaštva plan je, među ostalim, povećati površine gradskih vrtova i broja korisnika sa svrhom proizvodnje hrane te osigurati besplatnu prehranu u školama i dostatne kapacitete pučkih kuhinja. Takva će usmjerenost pridonijeti samodostatnosti u hrani UPVŽ-a i šire na teritoriju RH.
Županijska razvojna strategija Varaždinske županije do 2020. godine	<p>C2 Razvoj ljudskih potencijala i povećanje kvalitete života</p> <p>C3 Održivi teritorijalni razvoj, upravljanje okolišem i prostorom</p>	Unaprjeđenjem sigurnosti stanovnika kroz jačanje kapaciteta za suočavanje s klimatskim promjenama te uključivanjem ranjivih skupina i smanjenjem siromaštva pridonosi se ostvarenju strateškog cilja 2 i 3 Županijske razvojne strategije i njezinim prioritetima jer će građani imati bolju kvalitetu života i dostupne usluge civilne zaštite.

8. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Provedenom analizom stanja i srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala formirana su tri područja javnih politika s pripadajućim strateškim ciljem SRUPVŽ-a kojima će se djelovati u smjeru rješavanja potreba te unaprjeđenje potencijala UPVŽ-a. Područja javnih politika jesu gospodarstvo, okoliš te građani pa je za svako područje određen jedan strateški cilj, odnosno prioritet u smjeru kojeg je planiran daljnji razvoj UPVŽ-a.

a) Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo

Analizom gospodarskoga stanja utvrđeno je kako Županija, a to se analogno može tvrditi i za područje UPVŽ-a, bilježi kontinuiran rast BDP-a po stanovniku u razdoblju od 2017. do 2019. godine jednako kao što se bilježi i kontinuirani rast BDP-a *per capita* na nacionalnoj razini, iako je na razini Županije postotak rasta (2018. – 8 %, 2019. – 9 %) iz godine u godinu veći nego na nacionalnoj razini (2018. – 6 %, 2019. – 6 %). BDP *per capita* 2019. godine iznosio je 89.796 HRK. Također je analizom podataka vidljiv blagi rast udjela BDP-a Županije u nacionalnom BDP-u, što pokazuje da Županija prati rast države, odnosno da ne zaostaje za nacionalnom razinom, a također prati i trendove na razini EU-a, što joj daje potencijal za razvoj.

Već prema podacima iz 2020. godine uočava se ili stagnacija ili pad svih gospodarskih aktivnosti te se smatra da će se i na podacima iz 2021. i 2022. godine uočiti pad zbog razdoblja gospodarske krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 i ratnim stanjem u Ukrajini te će se to reflektirati na gospodarstvo na regionalnoj, nacionalnoj i na razini EU-a. U prvome tromjesečju 2020. godine RH je zabilježila blagi rast gospodarskih aktivnosti od samo 0,3 %, no nakon toga uslijedio je rekordan pad BDP-a od 15,4 % u drugome tromjesečju. U skladu s podacima DZS-a, prema prvim procjenama, u prošloj je godini zabilježen pad BDP-a RH od 8,4 %. Takav je sličan trend procijenjen i na razini svih zemalja članica EU-a.

Na temelju dostupnih i analiziranih podataka, iako su kvartarne i tercijarne djelatnosti najrazvijenije na području Županije, i dalje je potrebno razvijati navedene djelatnosti te dodatno ulagati u primarne i sekundarne.

Temeljni pokazatelj razvijenosti JLS-a jest indeks razvijenosti utvrđen kroz ZRRRH te uzima u obzir prosječan dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihod po stanovniku, prosječnu stopu nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva i indeks starenja. Od ukupno 15 JLS-ova koji čine UPVŽ njih 5 nalazi se u jednoj od skupina lokalne

samouprave koje su prema vrijednosti indeksa u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih JLS-ova (općine Jalžabet, Martijanec, Maruševac, Petrijanec i Vinica). Prema indeksu razvijenosti najbolje su pozicionirane sljedeći JLS-ovi: Grad Varaždin, a slijede ga Grad Ludbreg i Grad Varaždinske Toplice, Općina Gornji Kneginec, Općina Sveti Ilija i Općina Trnovec Bartolovečki.

Slijedom navedenoga, utvrđene su brojne potrebe poput razvoja potpornih institucija u gospodarstvu, obrazovanja stanovništva te potencijali poput mogućnosti razvoja turizma i korištenja sredstvima EU fondova. Tako je, kao prvi prioritet javne politike, određen strateški cilj SRUP-a 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo.

b) Čist i otporan okoliš

Onečišćenje zraka najveći je ekološki rizik za zdravlje globalno, u EU, pa tako i na području obuhvata Strategije. Prema procjeni Europske agencije za okoliš 2019. godine, 307 000 smrti unutar EU-a uzrokovano je zagađenjem zraka. Iste godine u RH zabilježeno je 3390 smrti koje se mogu pripisati tom uzroku.

Onečišćenost zraka, u pravilu, više utječe na stanovnike gradova nego na stanovnike ruralnih područja jer se čestice teže disperziraju zbog urbane izgrađenosti, dok gustoća naseljenosti i koncentracija prometa i industrije znatno pridonose zagađenju. Unutar UPVŽ-a tu su najizloženiji grad Varaždin i grad Ludbreg zbog razvijene i brzorastuće industrije.

Što se voda tiče, rijeka Plitvica i potok Zbel onečišćeni su zbog utjecaja intenzivne poljoprivredne proizvodnje i nitratima poljoprivrednog podrijetla, dok je rijeka Bednja suočena s posljedicama utjecaja nepročišćenih otpadnih voda iz obližnjih naselja. Najveća razina zagađenja rijeke Drave detektirana je kod jezera Motičnjak, gdje se ispuštaju otpadne vode. Čistoća voda UPVŽ-a, osobito podzemnih, od izuzetne je važnosti za lokalno stanovništvo.

Zagađenost tla usko je povezana sa zagađenjem voda te je sve prisutniji rizik za zdravlje stanovništva UPVŽ-a i potencijale tla za uzgoj hrane. Sve onečišćujuće tvari koje dopiru u vodu završavaju u tlu i obratno. Štoviše, tlo čisti oborinske vode i štiti pitku podzemnu vodu i vodene ekosustave od onečišćenja. Važnost ove uloge tla ne smije biti zanemarena jer se većina stanovnika UPVŽ-a, kao i RH, opskrbljuje pitkom vodom iz podzemnih spremnika. Za UPVŽ (i Županiju) pročišćavajuća je sposobnost tla ključna jer se na ovom području nalazi najizdašniji vodonosnik pitke vode u RH.

Navedenim je u kreiranju javnih politika za iduće srednjoročno razdoblje uočena potreba za intervencijom u smanjenje zagađenja okoliša, sanacije tekućica te smanjenje zagađenja zraka djelovanjima u području prometa. Na temelju analize donesen je 2. strateški cilj SRUPA-a pod nazivom Čist i otporan okoliš.

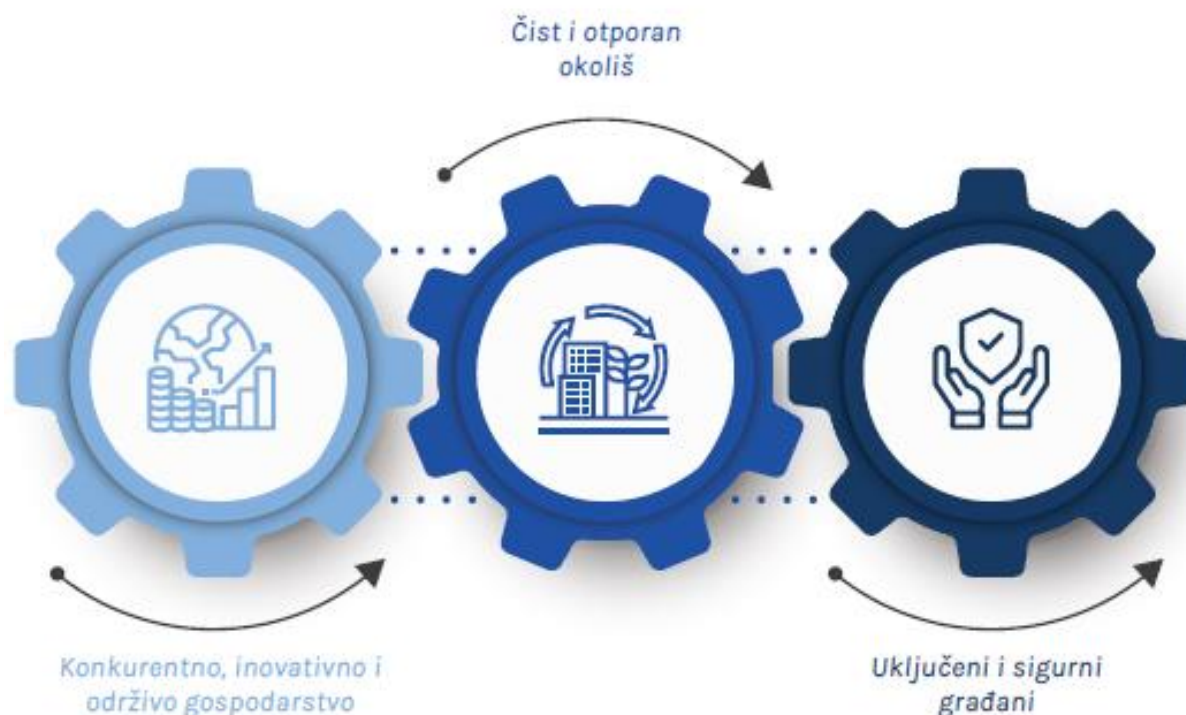
c) Uključeni i sigurni građani

Demografske prilike u UPVŽ-u, kao i demografske prilike na razini RH, identificirane su kao nepovoljne, na što upućuju dominantni demografski procesi depopulacije, emigracije i starenja stanovništva te regionalne populacijske polarizacije. Iako su nepovoljni demografski trendovi jasno uočljivi na nacionalnoj razini, situacija se razlikuje od županije do županije pa pretežito ruralne županije imaju nepovoljniju demografsku sliku od županija sa zastupljenijim urbanim prostorima. Takav se trend može uočiti i na primjeru UPVŽ-a jer je to pretežito ruralno područje.

Županiju čini 6 gradova i 22 općine u kojima je, prema Popisu stanovništva 2021. godine, živjelo 159 487 stanovnika, a iste je godine UPVŽ imao 114 596 stanovnika, što čini 71,85 % ukupnog stanovništva Županije. Sjedište Županije i UPVŽ-a jest Grad Varaždin koji je ujedno i najnaseljeniji grad s 43 782 stanovnika, dok sljedeći najnaseljeniji Grad Novi Marof ima 11 795 stanovnika. U općinama je živjelo između 2049 i 6145 stanovnika. Prosječna gustoća naseljenosti, odnosno prostorna distribucija stanovništva UPVŽ-a 2021. godine iznosila je 165,19 st./km², međutim, od prosjeka odskaču Varaždin kao najgušće naseljeno naselje sa 736,45 st./km², dok je općina Martijanec najrjeđe naseljena sa samo 48,27 st./km². Osim negativnih pokazatelja, pojavljuje se i velika migracija stanovništva zbog događanja u svijetu vezanih uz ratove i prirodne katastrofe čija je posljedica i veći broj stanovnika kojima je potrebna neka vrsta socijalne usluge. Opisanom analizom došlo se do zaključka kako je nužno usmjeriti razvojne prioritete u ono najbitnije – čovjeka. Kako bi se svima potrebitima omogućio dostojanstven život te da bi se na UPVŽ-u djelovalo na poboljšanje kvalitete života stanovništva i na njihovu veću sigurnost, donesen je i 3. strateški cilj SRUP-a pod nazivom Uključeni i sigurni građani.

Zadana područja javnih politika, strateški ciljevi i pripadajući posebni ciljevi, mjere i aktivnosti u skladu su s razvojnim smjerovima i strateškim odrednicama Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske 2030 koja je relevantan hijerarhijski nadređen strateški dokument SRUPVŽ-a. Politike i ciljevi, odnosno smjerovi razvoja, Nacionalne razvojne strategije usklađene su s prioritetima politika EU-a pa su tako i politike i ciljevi SRUPVŽ-a u skladu s Europskim javnim politikama i relevantnim strateškim dokumentima.

9. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA

Slika 7. Prikaz strateških ciljeva SRUPVŽ-a

NRS SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo NRS SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi SRUP SC1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo			
PC1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a		PC1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a	
M1.1.1. Potpora razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta UPVŽ-a	M1.1.2. Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika UPVŽ-a	M1.2.1. Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturno-turističke destinacije	M1.2.2. Jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih oblika turizma

NRS SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost NRS SC 10. Održiva mobilnost SRUP SC2. Čist i otporan okoliš				
PC2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene				
M2.1.1. Povezana i sigurna biciklistička i pješačka infrastruktura	M2.1.2. Integrirani prijevoz putnika i niskouglični javni prijevoz	M2.1.3. Sanacija onečišćenih lokacija i zaštita od daljnjeg onečišćenja okoliša	M2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša	M2.1.5. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost

NRS SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život NRS 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji SRUP SC3. Uključeni i sigurni građani			
PC3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a		PC3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva	
M3.1.1. Jačanje kapaciteta za suočavanje s klimatskim katastrofama		M3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a	M3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama
			M3.2.3. Smanjenje siromaštva na području UPVŽ-a

Strateški cilj SRUP-a 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo

OPIS

Strateški cilj 1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo temelji se na trima razvojnim stupovima: profit, ljudi i okoliš. Ovaj će cilj unaprijediti konkurentnost UPVŽ-a kroz poduzetničke i istraživačke potporne institucije koje će unaprijediti inovativnost i kvalitetu usluga i proizvoda lokalnih poduzetnika, olakšati mladima osnivanje poduzeća i poticati ih da svoj rad usmjere prema međunarodnoj i međusektorskoj suradnji te društveno i okolišno odgovornom poslovanju. Promocijom i unaprjeđenjem sustava obrazovanja odraslih podržat će se zelena gospodarska tranzicija, zapošljivost teško zapošljivih osoba kao i radnika u zastarjelim sektorima djelatnosti.

Održivo će se gospodarstvo postići mjerama koje se fokusiraju na posljedice ljudske aktivnosti na okoliš kroz poticanje razvoja novih tehnologija te dokvalifikacije radne snage UPVŽ-a kako bi dobila potrebne vještine u skladu s potrebama tržišta rada.

Strateški cilj 1. posebno je usredotočen na turizam kao jednom od pokretača gospodarske djelatnosti. Kao multidisciplinarni sektor, turizam potiče proizvodne kapacitete i otvaranje radnih mjesta. U sklopu ovog cilja predviđene su obnova kulturno-povijesnih dobara i njihova prenamjena za potrebe razvoja produktivnih turističkih sadržaja. Nadalje, Strateški cilj 1. pridonosi dobrom planiranju i upravljanju razvojem turizma, prihvaćajući načela održivog turizma, definiranog kao „turizam koji zahtijeva potpuni prikaz njegovih sadašnjih i budućih gospodarskih, društvenih i ekoloških utjecaja, rješavajući potrebe posjetitelja, industrija, okoliša i zajednice domaćina”⁶¹.

RELEVANTNOST Analize relevantnih statističkih izvora pokazatelja gospodarskog razvoja Županije, a time i UPVŽ-a, upućuju na stagnaciju ili pad svih gospodarskih aktivnosti nakon 2019. godine, a isto se predviđa i za 2021. i 2022. godinu. Pad BDP-a očekivana je posljedica gospodarske krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 te ratnim stanjem u Ukrajini, na nacionalnoj i regionalnoj razini. U drugom tromjesečju 2020. godine RH je pretrpjela pad BDP-a od 15,4 %, a u 2021. taj je pad iznosio 8,4 %. Stopa nezaposlenosti u UPVŽ-u bila je najviša 2017. godine, kada je iznosila 5,1 %, a do 2021. u konstantnom je padu. IT

⁶¹UN (2013). Sustainable Tourism for Development Guidebook.

industrija jedna je od rijetkih industrija koje su untrag 5 godina zabilježile značajan rast i na nacionalnoj razini i na razini Županije.

IT industrija u Županiji, a time i u UPVŽ-u, ima tendenciju rasta. Jedan od najvećih problema današnje IT industrije u RH, pa tako i Županije, jest nedovoljan broj kvalitetnih IT stručnjaka, na što se može pozitivno utjecati ulaganjem u visokoškolsko obrazovanje te kvalitetnim programima cjeloživotnog obrazovanja (Fakultet organizacije i informatike). Što se tiče procjene rasta, opravdano je pretpostaviti da će poduzeća u IT djelatnosti udvostručiti rezultate do 2030. godine, ako ne i prije.

Istaknuti izazov UPVŽ-a jest visok udio dugotrajno nezaposlenih osoba, što se smatra važnim čimbenikom socijalne isključenosti i vodi pojavi siromaštva. Dodatna razvojna prijetnja jest nedostatak odgovarajuće radne snage, posebice u sektoru građevinarstva i prerađivačke industrije, što je povezano s emigracijama stanovništva. Turistički je promet sezonalnog karaktera te je zadržavanje gostiju kratkotrajno, što govori o nedostatnoj razvijenosti i diversifikaciji turističke ponude. Potencijal razvoja i jačeg uključivanja kulturne baštine u turističku ponudu prepoznat je kao sredstvo jačanja otpornosti učestale gospodarske promjene te na sezonalnost. Analizom trendova u poduzećima ustanovljeno je da na području UPVŽ-a djeluju 3742 poduzeća s udjelom MSP-ova od čak 99 %, što je ispod prosjeka RH i gotovo dvostruko niže od prosjeka EU-a. Dodatno je poduzetnička infrastruktura koncentrirana većinom u gradovima. Za postizanje održivog i konkurentnog gospodarstva ključno je uspostavljanje suradnje među poduzetnicima, istraživačkih organizacija i civilnog sektora te usklađivanje obrazovanja s potrebama tržišta rada (modernizacija i digitalizacija poslovanja).

PROVEDBA**Posebni cilj 1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ**

Provedbom ovoga posebnog cilja nastoji se osigurati podrška za pametnu tranziciju malog i srednjeg poduzetništva razvojem novih vještina, provedbom programa inovativnosti, poticanjem poduzetništva uspostavom Regionalnog centra za predinkubaciju u pametnoj industriji i uspostavom Centra kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a. Jačanje kapaciteta provest će se uspostavom novih platformi suradnje dionika na višesektorskoj razini te suradnjom znanstvenoistraživačkog sektora i poslovnih subjekata. Ovim se mjerama žele unaprijediti predinkubacijske usluge, kao i aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija u svrhu novih proizvoda, tehnologija i usluga, te poticati međunarodna u međusektorska suradnja sa svrhom transfera i razmjene tehnologija i znanja, što će omogućiti gospodarstvu UPVŽ-a da bude konkurentnije na europskom tržištu. S druge strane, jačat će se kvaliteta i sustav ustanova za cjeloživotno obrazovanje radi jačanja zapošljivosti i premošćivanja jaza između potreba tržišta rada, lokalnih i globalnih pritisaka te zastarjeloga obrazovnog sustava.

Pokazatelji ishoda

Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo – NRS 2030			
Pokazatelj učinka: BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	Početna vrijednost – 2019. ⁶² : 65 %	Ciljna vrijednost – 2030.: 75 %	
Posebni cilj 1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a:			
Pokazatelj ishoda: Stanovništvo obuhvaćeno projektima u okviru strategija za integrirani teritorijalni razvoj (RCO 74) (fizičke osobe koje razvijaju poduzetničke vještine pohađanjem programa/radionica)	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 300	
Pokazatelj ishoda: Broj infrastrukturnih kapaciteta stvorene inkubacije (RCO 15) (poduzetnički centri, poduzetničke zone i druga infrastruktura koju koriste poduzetnici)	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 15	
Pokazatelj ishoda:	Početna vrijednost- 2021.:	Ciljna vrijednost- 2027.:	

⁶²Početne su vrijednosti usklađene s pokazateljima NRS 2030

Broj MSP-ova koji se koriste uslugama inkubatora nakon stvaranja inkubatora (RCR 18)	0	20
--	---	----

Mjere i aktivnosti posebnog cilja 1.1.

Posebni cilj	Mjere	Aktivnosti
1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a	1.1.1. Potpora razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta UPVŽ-a	<p>1.1.1.1. Razvoj poduzetničkih i inovacijskih potpornih institucija</p> <p>1.1.1.2. Razvoj digitalnih i poduzetničkih znanja i vještina</p> <p>1.1.1.3. Poticanje suradnje obrazovnih institucija i poduzetnika</p> <p>1.1.1.4. Pružanje stručne pomoći u razvoju i realizaciji poduzetničkih ideja koje pridonose pametnoj gospodarskoj transformaciji</p> <p>1.1.1.5. Uspostava pametnih učionica i zajedničkih razvojnih prostora</p> <p>1.1.1.6. Daljnji razvoj poduzetničkih zona</p>
	1.1.2. Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika UPVŽ-a	<p>1.1.2.1. Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih</p> <p>1.1.2.2. Obrazovna i stručna potpora kreativnom stvaralaštvu i samozapošljavanju u području kreativnih i kulturnih industrija</p> <p>1.1.2.3. Potpora razvoju obrazovnih programa osposobljavanja i prekvalifikacije u skladu s potrebama tržišta rada i priprema za poslove budućnosti</p>

		1.1.2.4. Potpora uspostavi mobilnih timova za provedbu obrazovnih programa u ruralnim područjima
--	--	--

Posebni cilj 1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a

Svrha posebnog cilja 1.2. jest osnažiti konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturne turističke destinacije te diversificirati turističku ponudu kroz održivi razvoj selektivnih oblika turizma (aktivni, ruralni, enogastro, obrazovni). Ovim se mjerama želi promicati prirodna i kulturna baština kao osnova identiteta UPVŽ-a, kao i iskoristiti turističke potencijale inovacijom u turističkom lancu vrijednosti te smanjenjem sezonalnosti. Prepoznajući da turizam ima jedinstven razlog za zabrinutost oko održivog razvoja zbog svoje ovisnosti o privlačnosti netaknutih krajolika i pristupačne lokalne baštine, ovim se ciljem ističe važnost održive potrošnje prirodnih resursa kao što su voda i energija te važnost politika i akcija za očuvanje kulturnih i prirodnih dobara i bioraznolikosti.

Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo – NRS 2030		
Pokazatelj učinka: Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	Početna vrijednost – 2019: 63. mjesto	Ciljna vrijednost – 2030.: <45. mjesta
Posebni cilj 1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a:		
Pokazatelj ishoda: Broj posjetitelja kulturnih i turističkih lokacija za koje je primljena potpora (RCR 77)	Početna vrijednost – 2021.: 73 595 dolazaka.	Ciljna vrijednost - 2027.: 80 000 dolazaka
Pokazatelj ishoda: Broj kulturnih i turističkih lokacija za koje je primljena potpora (RCO 77)	Početna vrijednost - 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 23

Mjere posebnog cilja 1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a

Posebni cilj	Mjere	Aktivnosti
--------------	-------	------------

<p>1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a</p>	<p>1.2.1. Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturno-turističke destinacije</p>	<p>1.2.1.1. Izrada i provedba strateškog i operativnog plana razvoja održivog turizma UPVŽ-a</p> <p>1.2.1.2. Potpora obnovi i zaštiti kulturne baštine za unaprjeđenje zajedničke turističke ponude</p> <p>1.2.1.3. Razvoj novih turističkih proizvoda i usluga</p> <p>1.2.1.4. Potpora umrežavanju lokalnih dionika za razvoj turizma</p> <p>1.2.1.5. Potpora turističkim dionicima u pripremi projekata za prijavu na EU fondove i druge dostupne fondove</p> <p>1.2.1.6. Promocija i jačanje prepoznatljivosti UPVŽ-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini</p>
	<p>1.2.2. Jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih oblika turizma</p>	<p>1.2.2.1. Potpora razvoju selektivnim vrstama turizma; kulturnog, kongresnog, aktivnog, gastro i enoturizma</p> <p>1.2.2.2. Podrška jačanju kapaciteta svih dionika o razvoju novih turističkih proizvoda i usluga</p> <p>1.2.2.3. Potpora unaprjeđenju kvalitete turizma kroz certifikaciju turističkih objekata i turističkih proizvoda</p> <p>1.2.2.4. Osaživanje kreativnih i kulturnih industrija za potrebe razvoja zajedničke turističke ponude UPVŽ-a</p>

Strateški cilj SRUP-a 2. Čist i otporan okoliš

OPIS

Strateški cilj 2. pridonijet će čistijem i klimatski otpornijem UPVŽ-u te će odgovarati na potrebe stanovnika vezane za infrastrukturne nedostatke koji uzrokuju slabu mobilnost stanovnika te društvenu i fizičku izoliranost. Klimatske promjene sve su izraženije i uzrok su brojnim okolišnim promjenama koje treba osvijesiti te im se prilagoditi. Strateški cilj 2. predlaže mjere za ublažavanje klimatskih promjena smanjenjem emisija CO₂ poticanjem dekarbonizacije prometa izgradnjom izdvojenih biciklističkih i pješačkih staza, uvođenjem vodika kao niskougljičnog oblika energije za pogon vozila te uspostavom niskougljičnog autobusnog prijevoza. Provedbom planiranih aktivnosti postići će se rasterećenje cestovnog prometa te smanjenje zagađenja zraka i ugljičnih emisija u svrhu stvaranja sigurnijeg, mirnijeg i čistijeg UPVŽ-a otpornog na klimatske promjene. Ujedno će se omogućiti prometna povezanost stanovnicima UPVŽ-a te povezanost ruralnih dijelova s kulturnim, socijalnim i zdravstvenim ustanovama smještenima u urbanom središtu.

Strateški cilj 2. uključuje i mjere zaštite okoliša jer je analizom identificiran niz izazova vezanih za onečišćenje voda, tla i zraka na području UPVŽ-a. Primarno je važno sanirati rijeke, potoke i ilegalna odlagališta otpada te spriječiti daljnja onečišćenja informiranjem i povećanjem okolišne odgovornosti stanovnika UPVŽ-a. SRUP-om se predlaže širenje zelenih površina i davanje prednosti zelenoj infrastrukturi ispred sive infrastrukture kako bismo zaštitili ekosustav, potaknuli razvoj ekosustavnih usluga i smanjili rizici od negativnih utjecaja klimatskih promjena (prije svega vrućine, suše, poplave).

RELEVANTNOST Postojeće mreže javnoga prijevoza, što na području grada i prigradskih naselja, što županijske, nisu integrirane, a to za posljedicu ima prostornu dostupnost od oko 10 do 30 % teritorija, te vremensku dostupnost oko 20 % vremena tijekom dana. Neintegrirani sustavi ograničavaju mogućnosti presjedanja između linija, što znatno smanjuje dostupnost prijevoza. To sustav čini izrazito neatraktivnim za putovanja te mnogo manje konkurentnim od prijevoza osobnim automobilima.

Na području Županije biciklističku mrežu čine 4 cestovne i jedna pola makadamska, a pola cestovna biciklistička ruta. Problemi vezani za biciklizam na području UPVŽ-a odnose se na nepostojanje integrirane

biciklističke mreže, nesigurnost prometovanja biciklima, odnosno ugroženost od motornih vozila, nedovoljno izgrađenih i uređenih biciklističkih prometnica izvan profila ceste, velik broj krađa bicikala te nedovoljno adekvatnih parkirališta za bicikle i njihovu opremu te spremišta za pohranu bicikala.

Izazovi vezani za energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije uključuju nedostatak financijskih sredstava za korištenje obnovljivim izvorima energije, zastarjela i energetska neučinkovita javna rasvjeta i loše navike stanovnika vezane na potrošnju energije. Potencijali UPVŽ-a uključuju izvore geotermalne tople vode kao mogući oblik obnovljivih izvora energije koji se može rabiti za grijanje u javnom i privatnom sektoru, no samo u općini Martijanec i u gradu Varaždinske Toplice. Iskorištavanje geotermalnih izvora znatno bi smanjilo uporabu visokougličnih oblika energije, kao i troškove života stanovnicima predmetnog područja.

U UPVŽ-u postoje mnogobrojni problemi zato što stanovništvo nepropisno odlaže otpad, što za posljedicu ima razna onečišćenja vode, tla i zraka.

PROVEDBA**Posebni cilj 2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene**

U okviru posebnog cilja 2.1. planirana je uspostava integrirana mreža javnog prijevoza pogonjena na obnovljive izvore energije, uspostava raširena mreže biciklističkih staza te mreže pješačkih zona i šetnica. Smanjenje broja vozila na cestama, kao i osiguravanje prikladne infrastrukture za bicikliste i pješake povećat će sigurnost prometa, osobito ranjivih skupina (djece i mladih, osoba s invaliditetom te starijih), ujedno povećavajući njihovu mobilnost kroz UPVŽ. Smanjenje broja osobnih vozila, osobito vozila pogonjena fosilnim gorivima, značajno pridonosi zdravlju okoliša UPVŽ-a te posljedično i stanovnika koji u njemu žive. Osim smanjenja ugljičnih emisija, energetska učinkovitost u prometu smanjit će potrošnju i troškove energije. Provedba posebnog cilja 2.1. uključuje sanaciju onečišćenih lokacija, prilagodbu na klimatske promjene, povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. Sanacija onečišćenih lokacija odnosi se prije svega na ilegalna odlagališta otpada i sanaciju rijeke Bednje i Plitvice. Otpornost infrastrukture i okoliša nastojimo unaprijediti povećanjem pokrivenosti zelenim površinama, osnaživanjem svih dionika za uključivo urbano planiranje i integraciju zelene infrastrukture. Provedbom ovog posebnog cilja predviđene su i mjere ublažavanja klimatskih promjena kroz razvoj zelenih inovacija, poticanja korištenja obnovljivih izvora energije, modernizacijom javne rasvjete te provedbom aktivnosti koje imaju za cilj promjenu navika i ostvarenje energetske uštede u kućanstvima UPVŽ-a.

Strateški cilj: SC 10. Održiva mobilnost – NRS 2030 SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost – NRS 2030		
Pokazatelj učinka: Indeks globalne konkurentnosti, komponenta „infrastruktura”	Početna vrijednost – 2019.: 32. mjesto	Ciljna vrijednost – 2030.: <28. mjesta
Posebni cilj 2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Pokazatelj ishoda: Infrastruktura namijenjena niskougljičnom prometu za koje je primljena potpora (pokazatelj broji niskougljična vozila nabavljena u	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 100

<p>sklopu projekta (RCO 57), broj digitalnih sustava koji podupiru niskouglijični prijevoz, broj lokacija s ugrađenom LED rasvjetom, broj relacija izgrađenih Biciklističkih staza (RCO 58) i pješačkih staza od JLS-a do JLS-a)</p>		
<p>Pokazatelj ishoda: Broj edukacijskih, istraživačkih projekta i inovacija razvijenih s ciljem ublažavanja klimatskih promjena, smanjenja CO₂, unaprjeđenja korištenja obnovljivih izvora energije, prilagodbe klimatskim promjenama, poticanja kružnog gospodarstva, zaštite voda, zraka, tla i bioraznolikosti</p>	<p>Početna vrijednost - 2021: 0</p>	<p>Ciljna vrijednost – 2027.: : 40</p>
<p>Pokazatelj ishoda: Povećanje zelenih površina, smanjenje onečišćenja i sanacija onečišćenih lokacija (pokazatelj mjeri površinu očišćene i/ili ozelenjene lokacije, uklj. otklanjanje invazivnih vrsta i prevenciju nastanka novih)</p>	<p>Početna vrijednost 2021: 0</p>	<p>Ciljna vrijednost 2027.: 50.000,00 m²</p>

Mjere provedbe posebnog cilja 2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene

Posebni cilj	Mjera	Aktivnosti
2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene	2.1.1. Povezana i sigurna biciklistička i pješačka infrastruktura	<p>2.1.1.1. Potpora izgradnji infrastrukture za siguran biciklistički promet u okviru UPVŽ-a</p> <p>2.1.1.2. Provedba edukacijskih programa i kampanja podizanja svijesti građana za unaprjeđenje prometne sigurnosti stanovnika UPVŽ-a</p> <p>2.1.1.3. Izgradnja šetnica i nogostupa za unaprjeđenje prometne sigurnosti stanovnika UPVŽ-a</p>
	2.1.2. Integrirani prijevoz putnika i nisko-ugljični javni prijevoz	<p>2.1.2.1. Uspostava niskoguljičnog javnog prijevoza autobusima</p> <p>2.1.2.2. Izgradnja punionica za punjenje električnih autobusa</p> <p>2.1.2.3. Integracija drugih oblika nisko ugljičnog prijevoza s prijevozom električnim autobusima (npr. vođenje sustava dijeljenja električnih bicikala na autobusnim stanicama)</p> <p>2.1.2.4. Ugradnja energetski učinkovite javne rasvjete za bolju prometnu sigurnost stanovnika u javnom prometu</p> <p>2.1.2.5. Postavljanje novih i modernizacija postojećih digitalnih/ inteligentnih gradskih i ruralnih sustava javnog prijevoza za putnike</p> <p>2.1.2.6. Potpora ulaganjima u uspostavu multimodalnih urbanih čvorova</p>

	<p>2.1.3. Sanacija onečišćenih lokacija i zaštita od daljnjeg onečišćenja okoliša</p>	<p>2.1.3.1. Mapiranje onečišćenih lokacija</p> <p>2.1.3.2. Priprema i provedba programa i projekata sanacije odlagališta otpada na cijelom UPVŽ-u</p> <p>2.1.3.3. Nabava i ugradnja spremnika za posebne vrste otpada (npr. spremnika za biljno ulje, komposter za kompostiranje u kućanstvu)</p> <p>2.1.3.4. Ulaganje u pametno upravljanje otpadom (uklj. nadzor, evidentiranje, komunikaciju s građanima)</p> <p>2.1.3.5. Sanacija rijeke Bednje i Plitvice i sprječavanje daljnjeg onečišćenja</p> <p>2.1.3.6. Podizanje svijesti stanovništva o posljedicama zagađenja okoliša i mjerama prevencije onečišćenja</p>
	<p>2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša</p>	<p>2.1.4.1. Povećanje pokrivenosti UPVŽ-a zelenim površinama i zelenom infrastrukturom</p> <p>2.1.4.2. Jačanje suradnje i kapaciteta ključnih dionika za uključivo urbano planiranje i integraciju zelene infrastrukture</p> <p>2.1.4.3. Izrada i provedba plana suzbijanja invazivnih biljnih vrsta</p> <p>2.1.4.4. Poticanje upotrebe održivih modela korištenja prirodnih resursa (uklj. voda, zrak, tlo)</p> <p>2.1.4.5. Podizanje svijesti i motivacija stanovnika za povećanje zelenih površina</p>

	2.1.5. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost	2.1.5.1. Razvoj zelenih inovacija za povećanje energetske učinkovitosti 2.1.5.2. Potpora za korištenje obnovljivih izvora energije (npr. uvođenje fotonaponskih sustava na krovovima javnih i privatnih zgrada) 2.1.5.3. Istraživanje i eksploatacija geotermalnih voda 2.1.5.4. Provođenje inovativnih projekata na razini naselja i gradskih četvrti za provedbu mjera energetske učinkovitosti 2.1.5.5. Izgradnja e -punionica za sve vrste vozila 2.1.5.6. Energetski učinkovita javna rasvjeta (LED rasvjeta) 2.1.5.7. Promicanje upotrebe vozila na alternativna goriva 2.1.5.8. Poučavanja stanovnika mjerama uštede energije i promjeni navika
--	---	---

Strateški cilj SRUP-a 3. Uključeni i sigurni građani

OPIS

Strateškim ciljem 3. Uključeni i sigurni građani poticati će se razvoj usluga i izvaninstitucionalnog smještaja za starije i nemoćne, osobe s invaliditetom i osobe s razvojnim teškoćama te jačanjem solidarnosti poticati uključivanje ranjivih skupina u zajednicu, a provodit će se i mjere smanjenja siromaštva te djelovati na unaprjeđenje sigurnosti svih stanovnika cijelog UPVŽ-a. Vizija uključenih građana pretpostavlja građane koji se neovisno koriste prometnom, društvenom i sportskom infrastrukturom te aktivno sudjeluju u životu zajednice sukladno svojim potrebama i mogućnostima. Uključenost se također odnosi na potencijal zajednice da zadovolji potrebe svojih stanovnika – stoga će se provedbom ovog cilja poticati decentralizacija sadržaja unutar UPVŽ-a. Trendovi i pokazatelji upućuju na kontinuirano starenje stanovništva UPVŽ-a. Starenje stanovništva zahtijeva uvođenje novih, prilagođenih usluga u lokalnoj zajednici koje bi osobama treće životne dobi osigurale zdravo, aktivno, uključivo i dostojanstveno starenje, a njihovim skrbnicima osiguralo financijsko i vremensko rasterećenje.

Osim navedenog, prepoznata je potreba ublaživanja siromaštva u UPVŽ-u jer u UPVŽ-u živi relativno velik udio stanovništva u riziku od siromaštva.

RELEVANTNOST

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, prosječna dob stanovnika na području UPVŽ-a bila je 38 godina, dok je 2011. godine prosječna dob stanovnika UPVŽ-a iznosila 40,6 godina, što upućuje na kontinuirano starenje stanovništva UPVŽ-a. Potrebno je poticati aktivno i dostojanstveno starenje u vlastitim domovima, uz raznovrsne društvene, sportske i obrazovne sadržaje dostupne u lokalnoj zajednici. Umjesto ulaganja u domove za starije i nemoćne sa stacionarnim smještajem, potrebno je ulagati u dnevne boravke i socijalne usluge u lokalnoj zajednici kako bi se smanjila potreba za institucionalizacijom starijih i nemoćnih osoba te osoba s invaliditetom. Na području UPVŽ-a postoji znatan nedostatak dnevnih centara za starije i nemoćne koji bi omogućili usluge dnevne socijalne skrbi te tako rasteretili članove obitelji i skrbnike. Beskućnici s područja UPVŽ-a smještaj mogu potražiti u prenoćištu za beskućnike Varaždin koje djeluje od 2001. godine te je osnovano u suradnji Centra za socijalnu skrb Varaždin i Grada Varaždina. Kapaciteti prenoćišta nisu dostatni, naime, spomenuto prenoćište za beskućnike jedino je takvo na području Županije u kojemu

sklonište može pronaći najviše petnaest osoba. Na području UPVŽ-a ne postoji organizirano stanovanje za beskućnike.

Aktivnost stanovništva prijeko je potrebna za unaprjeđenje zdravlja i prevenciju bolesti. Pretilost je jedan od najčešćih uzroka brojnih kroničnih bolesti i ona stvara probleme svakom petom stanovniku Republike Hrvatske. Najviše se pretilih osoba nalazi u ruralnim dijelovima kontinentalne Hrvatske, a pretilost jednako pogađa i djecu. Svako treće dijete putuje u školu automobilom ili autobusom. Kako bi se povećala aktivnost stanovnika UPVŽ-a, potrebno je omogućiti ulaganja u multifunkcionalnu sportsku i rekreativnu infrastrukturu te uvođenjem sigurne prometne infrastrukture potaknuti svakodnevna putovanja biciklom ili pješice.

Budući da siromaštvo raste u starosti, te da je rizik od siromaštva najveći u dubokoj starosti, produljenjem životnog vijeka i povećanjem broja starijih osoba raste i broj osoba u riziku od siromaštva. Posebice je zabrinjavajuće energetska siromaštvo s mogućnošću progresivnog rasta te siromaštvo uzrokovano povećanjem cijena hrane. Potrebno je osigurati financijske potpore najugroženijim skupinama, osigurati besplatan javni prijevoz za učenike i umirovljenike te omogućiti proizvodnju hrane stanovnicima urbanih i ruralnih dijelova UPVŽ-a.

Na području UPVŽ-a žive brojni politički i ekonomski imigranti kojima u procesu integracije treba svakodnevna obrazovna i društvena potpora.

PROVEDBA

Posebni cilj 3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a

Provedba posebnog cilja podrazumijeva unaprjeđenje sigurnosti stanovnika jačanjem kapaciteta za suočavanje s klimatskim katastrofama izradom zajedničkoga intervjenskog plana te obnovom i opremanjem vatrogasnih centara za suočavanje s požarima, poplavama i drugim klimatskim nepogodama i katastrofama.

Strateški cilj: SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj – NRS 2030		
Pokazatelj učinka: pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	Početna vrijednost – 2019.: 2,7 %	Ciljna vrijednost – 2030.: 1,0 %
Posebni cilj 3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a:		
Pokazatelj ishoda: Broj izgrađenih/moderniziranih centara civilne zaštite	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 4

Pokazatelj ishoda: Broj organizacija koje sudjeluju u razvoju interventnih planova, zajedničkim vježbama spašavanja I u razmjeni iskustva i znanja	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 16
---	----------------------------------	----------------------------------

Mjere posebnog cilja 3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a

Posebni cilj	Mjere	Aktivnosti
3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a	3.1.1. Jačanje kapaciteta za suočavanje s klimatskim katastrofama	3.1.1.1. Jačanje kapaciteta za procjenu prijetnji i odgovora tijekom katastrofa 3.1.1.2. Izrada zajedničkog intervencijskog plana, mapiranje rizika i uspostava zajedničkih protokola za brzu reakciju u slučaju klimatskih i ostalih katastrofa 3.1.1.3. Poticanje suradnje svih sudionika hitnih službi i organizacija za spašavanje i humanitarnih organizacija

Posebni cilj 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva

Posebni cilj 3.2 uključuje mjere poboljšanja zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a osiguranjem zdrave školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva, podrške razvoju mobilnih zdravstvenih usluga, ulaganje u multifunkcionalnu rekreativnu i sportsku infrastrukturu, izgradnju šetnica, učionica i dječjih igrališa na otvorenom te mjerama potpore provedbi programa prevencije bolesti i promocije zdravlja. Provedbom tog cilja također će se omogućiti dostupnost socijalnih usluga pomoći u kući, dnevni boravak za starije i nemoćne te organizirano stanovanje za beskućnike. Socijalne usluge uključuju i provedbu programa sa svrhom bolje integracije političkih i ekonomskih imigranata. Posebni cilj 3.2. uključuje i mjere smanjenja siromaštva kroz brojne aktivnosti koje smanjuju svakodnevne troškove i podupiru neovisan život osoba u riziku od siromaštva.

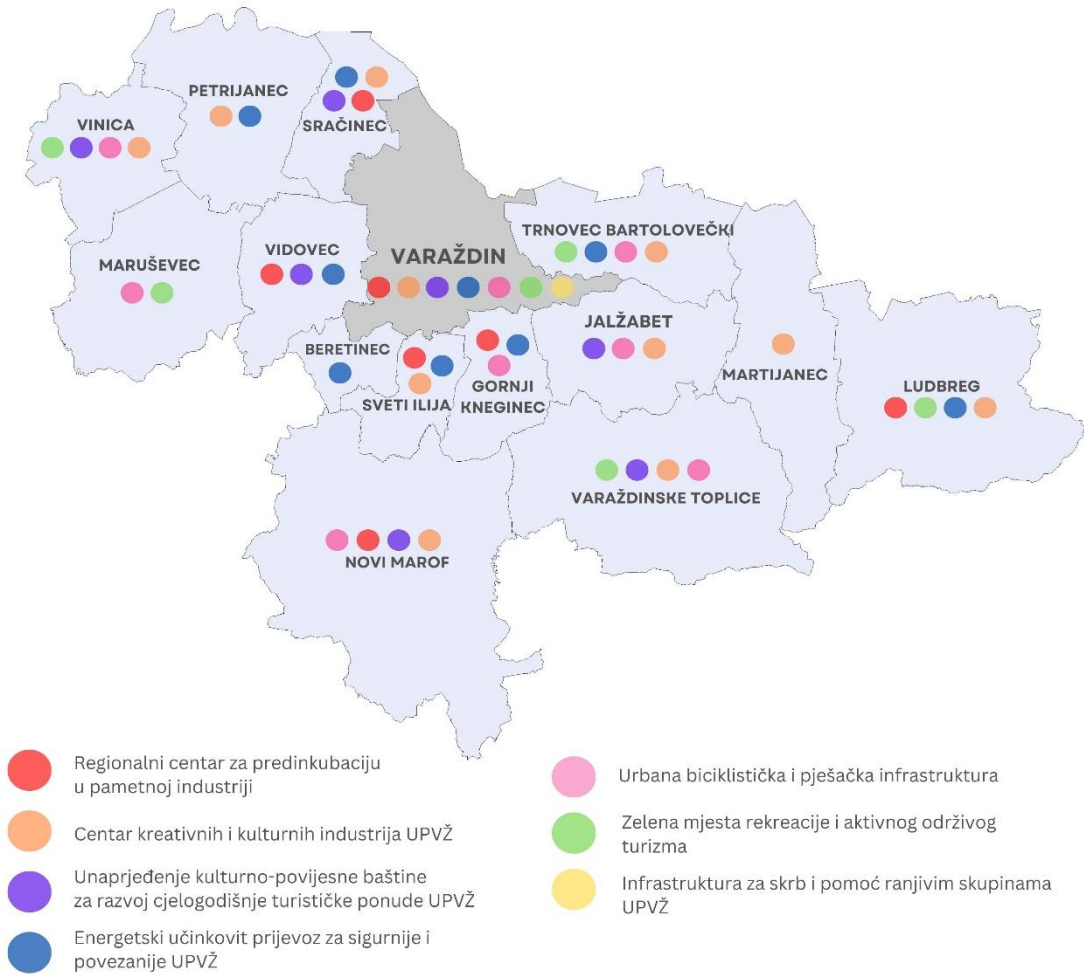
Strateški cilj: SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život – NRS 2030		
Pokazatelj učinka:	Početna vrijednost – 2019.:	Ciljna vrijednost – 2030.:

osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,3 %	<15 %
Posebni cilj 3.2. Uključivanje ranjivih skupina i smanjenje siromaštva:		
Pokazatelj ishoda: Broj stvorenih ili obnovljenih prostora u urbanim područjima (infrastrukturne jedinice) (RCO 5.1.1.)	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 3
Pokazatelj ishoda: Broj korisnika novih ili moderniziranih objekata I programa socijalnih ustanova/organizacija (pokazatelj broji sve korisnike svih programa koje provode novi/modernizirani objekti socijalnih ustanova/organizacija)	Početna vrijednost – 2021.: 0	Ciljna vrijednost – 2027.: 200
Pokazatelj ishoda: Veličina obnovljenih zemljišta (ha) koja se upotrebljavaju za zelene površine, socijalne stanove, gospodarske ili druge svrhe (RCR 52)	Početna vrijednost- 2021.: 0	Ciljna vrijednost- 2027.: 1

Mjere posebnog cilja 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva

Posebni cilj	Mjere	Aktivnosti
3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva	3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a	3.2.1.1. Osiguranje zdrave školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva 3.2.1.2. Podrška razvoju mobilnih zdravstvenih usluga 3.2.1.3. Ulaganje u multifunkcionalnu sportsku i rekreativnu infrastrukturu 3.2.1.4. Promocija sporta i rekreacije i zdravog načina života 3.2.1.5. Izgradnja šetnica i dječjih igrališta na otvorenom 3.2.1.6. Potpora provedbi programa prevencije bolesti i promocije zdravlja 3.2.1.7. Izgradnja učionica na otvorenom
	3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama	3.2.2.1. Razvoj sustava pomoći u kući za starije i nemoćne 3.2.2.2. Uspostava organiziranog stanovanja za beskućnike 3.2.2.3. Uspostava poludnevni i dnevnih boravaka za starije i nemoćne osobe te osobe s invaliditetom 3.2.2.4. Izrada i provedba programa integracije imigranata / stranih radnika 3.2.2.5. Poticanje uključivanja ranjivih skupina na tržište rada
	3.2.3. Smanjenje siromaštva na području UPVŽ-a	3.2.3.1. Potpora stanovništvu u riziku od energetske siromaštva 3.2.3.2. Besplatna školska prehrana za učenike 3.2.3.3. Povećanje površine gradskih vrtova i broja korisnika gradskih vrtova sa svrhom proizvodnje hrane 3.2.3.4. Razvoj i provedba inovativnih projekata razmjene dobara po načelima kružnog gospodarstva 3.2.3.5. Osiguranje besplatnog javnog prijevoza za djecu, učenike i umirovljenike 3.2.3.6. Jačanje kapaciteta pučkih kuhinja i socijalnih samoposluga

10. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKE VAŽNOSTI

Slika 8. Prostorna distribucija projekata

R. br.	1.
Strateški cilj:	1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo 2. Čist i otporan okoliš
Posebni cilj:	1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a 2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene
Mjera:	1.1.1. Potpora razvoju poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta UPVŽ 2.1.5. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost
Naziv projekta:	Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji
Nositelj i partneri:	Fakultet organizacije i informatike

Projekt Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji pridonosi ostvarenju cilja Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a s naglaskom na razvoj inovacijskih inicijativa u području pametne industrije i IT-a kao najbrže rastuće industrije u Hrvatskoj. Centar će pridonijeti pametnoj gospodarskoj transformaciji kroz rezultate znanstvenih istraživanja u području pametne industrije. Razvit će se i provoditi predinkubacijske usluge, programi mentoriranja poduzetničkih inicijativa i programi cjeloživotnog učenja sa svrhom razvoja digitalnih i poduzetničkih znanja i vještina. Nadalje, poticat će se inovacijska komponenta, posebice razvoj zelenih inovacija, te uspostaviti suradnja obrazovnih institucija, istraživačkih laboratorija i centara te poduzetničkog sektora u svrhu razvoja ekosustava podrške potencijalnim poduzetnicima te jačanja inovativnosti i konkurentnosti IT industrije i gospodarstva u cjelini. Razvit će se programi cjeloživotnog obrazovanja radi unapređenja digitalnih te poduzetničkih znanja i vještina polaznika programa te bolje pripreme polaznika za tržište rada.

Specifični ciljevi projekta:

Kratki opis projekta:

- povećati inovacijske i poduzetničke kapacitete u razvoju pametnih industrija stvaranjem suradničkog i održivog digitalnog ekosustava
- pridonijeti pametnoj gospodarskoj i zelenoj transformaciji provedbom istraživačkih aktivnosti, unapređenje inovacijskih sposobnosti, povećanjem primjene pametnih tehnologija te razvojem digitalnih i poduzetničkih vještina
- omogućiti studentima, alumnijima i potencijalnim poduzetnicima sudjelovanje u predinkubacijskim procesima uz sustav podrške i mentoriranja s naglaskom na inovacije i pametne industrije
- razviti i unaprijediti programe cjeloživotnog učenja sa svrhom razvoja digitalnih i poduzetničkih znanja i vještina za digitalna radna mjesta
- pridonijeti ujednačenoj teritorijalnoj razvijenosti osiguravanjem općinskih predinkubacijskih podružnica i(ili) pametnih učionica sa svrhom provođenja programa cjeloživotnog učenja u skladu s identificiranim potrebama i prilikama
- osigurati prostornu i digitalnu infrastrukturu za učinkovito i uspješno djelovanje Regionalnog centra u Varaždinu i podružnicama.

Sadržaji u svakoj od podružnica bit će u skladu s identificiranim potrebama i prilikama: pametna učionica i(ili) zajednički prostor za rad (engl. *coworking* prostor).

Opis potrebe i djelovanja Regionalnog centra: jačanje digitalnog ekosustava zahtijeva promjenu paradigmi upravljanja znanjem, kulturu dijeljenja znanja, otvorenih podataka, te njegovanje kulture ulaganja u inovacije. Stoga je jedna od uloga Centra izgradnja platforme za okupljanje dionika iz gospodarstva, lokalne uprave i istraživačkih potencijala usmjerenih razvoju pametne industrije te inovacija proizvoda i usluga. Centar će biti akcelerator pametnih industrija koji će uključivati talente u pametan razvoj proizvoda i laboratorija u gradovima i općinama. Sadržavat će komponentu edukacije i mentoriranja inicijativa, kao i cjeloživotnog učenja dionika radi stjecanja digitalnih vještina i poduzetničkih kompetencija. Imat će ulogu poligona za testiranje inovacija u pametnoj industriji koje su od važnosti za dionike ekosustava, sa svrhom transformacije inicijativa u izvedive projekte inovacija. Platforma za generiranje predinkubacijskih inicijativa bit će znanstvenoistraživački potencijal međunarodnih projekata u sklopu istraživačkih laboratorija u području umjetne inteligencije, IoT-a, generativnog programiranja, softverskog inženjerstva, strojnog učenja, analitike učenja, otvorenih podataka i drugih područja pametne industrije. Nakon faze generiranja inovacijskih inicijativa, započet će faza predinkubacije. Predinkubacija je razdoblje potrebno za razvoj poduzetničke ideje, pripremu i osnivanje poslovnog subjekta, a koji se koristi za selekciju tehnološki inovativnih projekata koji imaju komercijalni potencijal, odnosno razvijaju inovativne proizvode visoke tehnologije za globalno tržište. U predinkubaciju će biti uključeni timovi kojima će se pružati usluge edukacije, mentoriranja, provjere poduzetničkog koncepta i procjene njegove izvedivosti uz donošenje odluke o razvoju ili odustajanju od poduzetničkog pothvata. Predinkubacijski će program biti razvijen u suradnji s EuraTechnologies, najvećim akceleratorom u Europi, sa svrhom osnaživanja ekosustava za razvoj poduzetništva u pametnoj industriji. Korisnici predinkubacije bit će u području visoke tehnologije, prije svega pametne industrije, elektronike, IKT-a, energetike, zelenih tehnologija i održivog razvoja. Ciljna će skupina biti alumni i studentska populacija kojima će edukacijom, mentoriranjem i korištenjem poslovnim prostorom biti osigurani preduvjeti za pokretanje poduzetničkih aktivnosti i samozapošljavanje. Provodit će se i znanstvenoistraživački projekti u laboratorijima koji će biti platforma za generiranje inovacija i poduzetničkih inicijativa. Također će se razviti i provoditi programi cjeloživotnog učenja s fokusom na podizanje razine digitalnih kompetencija putem sljedećih koraka: prepoznavanje potreba, tj. procjena razine digitalne zrelosti, identificiranje ciljanih skupina, definiranje potrebe za programima cjeloživotnog obrazovanja, razvoj programa cjeloživotnog obrazovanja i provedba programa cjeloživotnog obrazovanja. Iskustva Centra za predinkubaciju bit će značajna za dizajn novih modela suradnje inovacijskih timova i formiranje novih radnih mjesta unutar takvih timova. Na taj će način Centar za predinkubaciju u pametnoj industriji pridonositi razvoju regije poticanjem inicijativa koje podrazumijevaju primjenu pametne industrije za unapređenje postojećih i razvoj novih proizvoda i usluga usmjerenih pametnoj gospodarskoj transformaciji.

Sažetak aktivnosti:	<p>1) Izgradnja infrastrukture i uspostava Regionalnog centra za predinkubaciju u pametnoj industriji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • platforma za okupljanje dionika ekosustava (studenti, poduzetnici, znanstvenici, lokalna uprava) i zainteresirane javnosti za poduzetništvo u pametnoj industriji: – izgradnja infrastrukture i uspostava centra za predinkubaciju u pametnoj industriji • opremanje i uspostava predinkubacijskih podružnica i(ili) pametnih učionica u gradovima i općinama. <p>2) Razvoj i provođenje predinkubacijskog programa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvoj vještina i kompetencija u području pametne industrije, poduzetništva, inovacija, kao i primjene pametnih tehnologija u poduzećima, gradovima, općinama, obrazovnim institucijama i dr.: prepoznavanje i poticanje tehnološko-inovativnih ideja; razvoj i provođenje programa edukacije; razvoj i provođenje programa mentoriranja; selekcija tehnološko-inovativnih ideja; potpora u razvoju tehnološko-inovativnih ideja. • razvoj i provođenje programa cjeloživotnog učenja s fokusom na podizanje razine digitalnih i poduzetničkih kompetencija • procjena razine digitalne zrelosti; identificiranje ciljanih skupina; definiranje potrebe, razvoj i provedba programa cjeloživotnog obrazovanja • podizanje svijesti o važnosti poduzetništva, inovacija i primjene pametnih tehnologija • znanstveni skupovi, radionice, tematska događanja; promocijske aktivnosti.
Ciljano područje:	Grad Varaždin, Grad Ludbreg, Grad Novi Marof, Općina Gornji Kneginec, Općina Vidovec, Općina Sračinec, Općina Sveti Ilija.
Tip projekta:	Infrastrukturni i programski
Spremnost projekta:	<p>Projekt realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju.</p> <p>Izrađena je sljedeća dokumentacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja infrastrukture i uspostava Regionalnog centra za predinkubaciju u pametnoj industriji u Varaždinu <ul style="list-style-type: none"> - idejno rješenje - troškovnik - Studija izvodljivosti - osiguran izvor sredstava • Za opremanje i uspostavu predinkubacijskih podružnica i/ili pametnih učionica u Gornjem Knegincu, Ludbregu, Novom Marofu, Vidovcu, Sračincu i Svetom Iliji izrađeni su: <ul style="list-style-type: none"> - idejna rješenja

- troškovnici	
Planirano trajanje projekta:	01/2023-01/2027
Ukupna procijenjena vrijednost projekta:	6.234.500,00 €
Izvori financiranja:	EU fondovi

NACRT

R. br.	2.
Strateški cilj:	1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo
Posebni cilj:	1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a
Mjera:	1.1.2. Unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja i zapošljivosti stanovnika UPVŽ-a
Naziv projekta:	Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ
Nositelj i partneri:	POU Varaždin

Kratki opis projekta:

Cilj je strateškog projekta obnoviti napušteni javni prostor (*brownfield* lokaciju) te je prenamijeniti u Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a, koji podrazumijeva organizaciju za razvoj i provedbu industrija temeljenih na umjetničkom i kreativnom stvaralaštvu. Glavna mu je funkcija razvoj novih proizvoda i usluga malih i srednjih poduzeća, obrtnika, umjetničkih organizacija ili kreativnih pojedinaca. Takva je institucija važna za opstanak i razvoj kreativnih i kulturnih industrija koje svojim radom pridonose cjelokupnom gospodarskom razvoju i oporavku. Osim toga što će projekt omogućiti potporu kreativnom i kulturnom stvaralaštvu, provedbom projekta planiramo osnažiti kapacitete POU-a Varaždin za provedbu programa osposobljavanja i prekvalifikacija te ostale vrste obrazovanja za poslove budućnosti.

Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a djelovat će u središnjici (u gradu Varaždinu) te u lokalnim podružnicama smještenima u ruralnim dijelovima UPVŽ-a. U okviru središnjeg Centra provodile bi se edukacije za sve stanovnike UPVŽ-a, aktivnosti za kreativne i kulturne industrije, a pojedine općine i gradovi UPVŽ-a (Grad Ludbreg, Grad Varaždinske Toplice, Općina Trnovec Bartolovečki i Općina Vinica) opremili bi prostore kojima bi se kulturni i kreativni pojedinci koristili za rad i učenje u lokalnoj zajednici.

Kroz Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a:

- poduprijet će se samozapošljavanje i poduzetništvo u području kreativnih i kulturnih industrija (modularni programi za korisnike Centra – poduzetnike – iz područja osnivanja poslovnog subjekta, zakonodavnog okvira, financija, računovodstva, upravljanja poslovnim procesima, vještina marketinga i prodaje, istraživanja tržišta, digitalizacije, komunikacijskih vještina, zaštite intelektualnog vlasništva, zaštite osobnih podataka, izvora financiranja, razvoja osobnih i poslovnih vrijednosti, društveno odgovornog poslovanja, *crowdfundinga* i dr.)
- provodit će se programi obrazovanja odraslih i cjeloživotnog obrazovanja za poslove budućnosti
- provodit će se edukacije o kreativnim i kulturnim industrijama za djecu i mlade, individualno mentoriranje poduzetnika, formalne i neformalne edukacije u skladu s potrebama tržišta rada

	<ul style="list-style-type: none"> • pružat će se podrška novoosnovanim poduzećima s područja kreativnih i kulturnih industrija, poticat će se umrežavanja, pomoći pri plasmanu proizvoda i usluga na tržištu i dr. • poticat će se održivo poduzetništvo i društveno odgovorno poslovanje, • poticat će se umrežavanje klastera kreativnih i kulturnih industrija unutar Centra u svrhu razvoja novih proizvoda i privlačenja novih korisnika
Sažetak aktivnosti:	<ul style="list-style-type: none"> • provodit će se rekonstrukcija i opremanje Centra kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a u Varaždinu • provodit će se opremanje i uspostava suradničke podružnice u Ludbregu (rekonstrukcija i opremanje Ciglane Ludbreg) • provodit će se opremanje i uspostava suradničke podružnice u Maruševcu • provodit će se opremanje i uspostava suradničke podružnice u Trnovcu Bartolovečkom • provodit će se opremanje i uspostava suradničke podružnice u Varaždinskim Toplicama • provodit će se opremanje i uspostava suradničke podružnice u Vinici.
Ciljano područje:	Grad Varaždin, Grad Ludbreg, Općina Maruševac, Općina Trnovec Bartolovečki, Grad Varaždinske Toplice i Općina Vinica.
Tip projekta:	Infrastrukturni i programski
	Projekt neposredne realizacije.
	Izrađena je sljedeća dokumentacija:
Spremnost projekta:	<ul style="list-style-type: none"> • Centar kreativnih i kulturnih industrija UPVŽ-a u Varaždinu <ul style="list-style-type: none"> - Građevinski projekt - Izvedbeni projekt - Investicijska studija - Rješenje o izmjeni građevinske dozvole na investitora POU Varaždin - Građevinska dozvola • Opremanje i uspostava suradničke podružnice u Ludbregu (rekonstrukcija i opremanje Ciglane Ludbreg) <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt - riješena vlasnička pitanja • Opremanje i uspostava suradničke podružnice u Varaždinskim Toplicama <ul style="list-style-type: none"> - Građevinska dozvola
	Za ostale JLS-ove koji su uključeni u projekt (Maruševac, Trnovec Bartolovečki, Vinica) još nije izrađena dokumentacija.
Planirano trajanje projekta:	01/2020-01/2027
Ukupna procijenjena vrijednost projekta:	5.570.398,19 €
Izvori financiranja:	EU fondovi

R. br.	3.
Strateški cilj:	1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo
Posebni cilj:	1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a
Mjera:	1.2.1. Jačanje konkurentnosti UPVŽ-a kao kulturno-turističke destinacije 1.2.2. Jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih vrsta turizma
Naziv projekta:	Unaprjeđenje kulturno-povijesne baštine za razvoj cjelogodišnje turističke ponude UPVŽ
Nositelj i partneri:	Grad Varaždin

Kratki opis projekta:

Područje UPVŽ-a bogato je kulturno-povijesnom baštinom koja nije dovoljno turistički valorizirana niti je adekvatno zaštićena od propadanja za potrebe turizma, obrazovanja i gospodarstva. Većina zaštićene spomeničke baštine zahtijeva dubinsku obnovu, interpretaciju i promociju kako bi se iskoristio potencijal visoke međunarodne vrijednosti, koji uz planirana produktivna ulaganja može pridonijeti razvoju lokalnog i regionalnog gospodarstva. Budući da je riječ o napuštenim lokacijama, tj. o prostorima koji trenutačno nemaju svoju namjenu, projektom se pridonosi urbanoj obnovi i razvoju održivog turizma kroz obnovu, zaštitu i osmišljavanje zajedničkih turističkih proizvoda i usluga koji će se nuditi na predmetnim lokacijama. Turistički sadržaji koji će se temeljiti na obnovljenoj kulturnoj baštini bit će suvremeni, inkluzivni, tržišno atraktivni i konkurentni, a, osim razvoja turizma, novi će sadržaji biti svojevrsna društvena ponuda lokalnim stanovnicima koja će osigurati razumijevanje kulturne baštine, sudjelovanje u svakodnevnim kulturno-povijesnim aktivnostima te pridonijeti zbližavanju lokalnog stanovništva s lokalnim vrijednosti i kulturnom baštinom.

Kvalitetna promocija temeljena na razumijevanju kulturno-povijesne baštine UPVŽ-a imat će niz pozitivnih posljedica ne samo na lokalno stanovništvo, na povećanje broja turista i oživljavanje lokalne ekonomije kroz poticanje rada MSP-a i obrtnika, nego i za nacionalnu ekonomiju i turističku strukturu. Usklađena promocija integriranoga turističkog proizvoda imat će pozitivan utjecaj i šire od lokalnog konteksta – pospješit će diversifikaciju hrvatske turističke ponude i pridonijeti rasterećenju priobalnog područja. Osnaživanje kulturnog turizma omogućit će UPVŽ-u da postane konkurentan s obzirom na globalne turističke trendove koji zahtijevaju jasnu komunikaciju imidža destinacije putovanja, kao i tematski razvijenu turističku ponudu. Brend grada Varaždina nedvojbeno je temeljen na kulturi kao njegovu najjačem identitetskom obilježju, što je podržano bogatim kulturnim nasljeđem i postojećom kulturnom produkcijom. no taj je identitet potrebno dalje razvijati te strateški komunicirati u turističkom kontekstu.

Nadalje, projekt će pridonijeti oživljavanju suradnje različitih sektora te razvoju zajedničke promocije turističke ponude područja, što će imati pozitivne posljedice na konkurentnost resursno-atraktivne osnove UPVŽ-a, a s time i njegove konkurentnosti kao turističkog odredišta.

Sažetak aktivnosti:	<ul style="list-style-type: none"> • obnova Sinagoge u Varaždinu i programsko povezivanje u zajedničku turističku ponudu • obnova i turistička valorizacija Varaždinske kuće • rekonstrukcija i prenamjena dvorca Somogy Bedeković u prezentacijski centar arheološkog nalazišta Gomila, Jalžabet • obnova Starog mlina u Novom Marofu (Presečno) i razvoj zajedničke turističke ponude • dogradnja i preuređenje i turistička valorizacija Etno kuće u Sračincu • obnova i prezentacija prališća u Varaždinskim Toplicama • opremanje etnokuće u Vidovcu (Tužno), interpretacija kulturne baštine i razvoja turističkih programa • obnova Kurije Patačić u Vinici i turistička valorizacija.
Ciljano područje:	Grad Varaždin, Općina Jalžabet, Grad Novi Marof, Općina Sračinec, Grad Varaždinske Toplice, Općina Vidovec, Općina Vinica
Tip projekta:	Infrastrukturni i programski
Spremnost projekta	<p>Projekt realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju.</p> <p>Izrađena je sljedeća dokumentacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obnova Sinagoge u Varaždinu i programsko povezivanje u zajedničku turističku ponudu <ul style="list-style-type: none"> - Građevinska dozvola - Glavni projekt • Obnova i turistička valorizacije Varaždinske kuće <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt • Projekt interpretacije i prezentacije tradicijske kulture „Topličkog kraja“ i obnova i prezentacija šute prališća u Varaždinskim Toplicama <ul style="list-style-type: none"> - Idejni projekt - Troškovnik • Opremanje etnokuće u Vidovcu (Tužno), interpretacija kulturne baštine i razvoj turističkih programa <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt - Troškovnik - Građevinska dozvola • Obnova Kurije Patačić u Vinici i turistička valorizacija <ul style="list-style-type: none"> - Rješenje za građenje - Glavni projekt. <p>Ostali JLS-ovi koji su uključeni u projekt (Jalžabet, Novi Marof, Sračinec, Vidovec) nemaju izrađenu dokumentaciju.</p>
Planirano trajanje projekta:	06/2022-06/2027

Ukupna procijenjena vrijednost projekta:	12.344.485,08 €
Izvori financiranja:	EU fondovi, lokalni proračun

NACRT

R. br.	4.
Strateški cilj:	2. Čist i otporan okoliš 3. Uključeni i sigurni građani
Posebni cilj:	2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva
Mjera:	2.1.2. Integrirani prijevoz putnika i niskougljični javni prijevoz 2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša 2.1.5. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost 3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama
Naziv projekta:	Energetski učinkovit prijevoz za sigurnije i povezanije UPVŽ
Nositelj i partneri:	Grad Varaždin

Kratki opis projekta:

Godine 2021. gradonačelnici Grada Varaždina i Grada Ludbrega potpisali su Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju kojim podržavaju smanjenje stakleničkih plinova za 40 % do 2030. te usvajanje zajedničkog pristupa ublaživanju i prilagodbi na klimatske promjene. Ostali gradovi i općine koji su dio UPVŽ-a također ulažu napore u ubrzavanje dekarbonizacije njihovih teritorija, osnaživanje kapaciteta za prilagodbu i neizbježan utjecaj klimatskih promjena, složni u namjeri da za ostvarenje energetske ciljeva građanima omoguće pristup održivoj i povoljnijoj energiji te niskougljičnoj infrastrukturi kojom će se koristiti kao alternativa zagađivačima.

Nadalje, postojeće mreže javnog prijevoza što na području grada i prigradskih naselja, što županijske nisu integrirane, a to za posljedicu ima prostornu dostupnost javnog prijevoza od oko 10 do 30 % teritorija te vremensku dostupnost oko 20 % vremena tijekom dana. Neintegrirani sustavi omogućuju ograničene mogućnosti presjedanja između linija, što znatno smanjuje dostupnost, odnosno ona se kreće unutar navedenih postotaka. To sustav čini izrazito neatraktivnim za putovanja i posebice otežava mobilnost starijim osobama koje žive u ruralnim dijelovima UPVŽ-a i koji se učestalo koriste socijalnim i zdravstvenim uslugama dostupnima samo u gradovima.

Kako bi se riješili navedeni izazovi, UPVŽ želi provesti projekt koji će potaknuti korištenje niskougljičnim prijevozom (vodik, električna energija) te unaprijediti usluge i mrežu javnoga autobusnog prijevoza sa svrhom smanjenja ugljičnih emisija i povećanja mobilnosti stanovnika UPVŽ-a.

Ciljevi projekta uključuju modernizaciju javnoga prijevoza uz obnovu i gradnju adekvatne infrastrukture te uspostavu kvalitetne mreže linija, s logičnim koridorima putovanja, a koji su povezani u integriranu mrežu linija. Dostupnost integriranog niskougljičnoga javnog prijevoza osigurat će konkurentnost nad osobnim automobilima. Poboľšanjem usluga javnoga prijevoza pridonijeti će se i povećanju broja putnika u javnome prijevozu te smanjenju emisije CO₂, odnosno smanjenju negativnog utjecaja na okoliš. Osiguranjem kvalitetnoga javnog prijevoza osigurat će se i temelji za učinkovitu socijalnu, gospodarsku te politiku zaštite okoliša. Prometnice UPVŽ-a opremit će se energetske učinkovitim javnom rasvjetom kako bi se smanjila potrošnja električne energije te emisije ugljikova dioksida.

	<p>Projektom je planirana i provedba aktivnosti kojima će se ispitati mogućnosti uporabe vodika za pogon vozila za cestovni prijevoz te integracija prometnih sredstava u multimodalne prijevozne lance.</p> <p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integrirana mreža linija kojom je skraćeno vrijeme putovanja vozilima javnoga gradskog prijevoza na području UPVŽ-a • modernizirani javni prijevoz na području UPVŽ-a – smanjene posljedice prometnog zagušenja na okoliš • modernizirana javna rasvjeta • veća mobilnost građana • veća sigurnost nego pri vožnji osobnim automobilima • manji troškovi prijevoza – doprinos održivom gospodarstvu • omogućena uporaba vodika za pogon vozila za cestovni prijevoz te integracija prometnih sredstava u multimodalne prijevozne lance
Sažetak aktivnosti:	<ul style="list-style-type: none"> • uspostava integriranog i energetski učinkovitoga javnog prometa u Varaždinu, Ludbregu, Beretincu, Svetom Iliji, Petrijancu, Gornjem Knegincu, Sračincu, Trnovcu Bartolovečkom i Vidovcu, kao i izgradnja stanica za punjenje električnih autobusa, romobila i bicikala, modernizacija autobusnih stanica te izgradnja novih • opremanje prometnica LED rasvjetom na lokacijama Beretinec, Gornji Kneginec, Sveti Ilija, Petrijanec i Vidovec • uspostava modela integriranog upravljanja javnim prometom • realizacija projekta „Implementacija vodika u multimodalnom i integriranom prijevozu na području mikroregije Ludbreg“.
Ciljano područje:	Grad Varaždin, Grad Ludbreg, Općina Beretinec, Općina Sveti Ilija, Općina Petrijanec, Općina Sračinec, Općina Gornji Kneginec, Općina Trnovec Bartolovečki i Općina Vidovec
Tip projekta:	Infrastrukturni
	Projekt realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju.
	Izrađena je sljedeća dokumentacija:
Spremnost projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava integriranog i energetski učinkovitog javnog prometa u Varaždinu, Ludbregu, Beretincu, Svetom Iliji, Petrijancu, Gornjem Knegincu, Sračincu, Trnovcu Bartolovečkom i Vidovcu, kao i i izgradnja stanica za punjenje električnih autobusa, romobila i bicikala, modernizacija autobusnih stanica te izgradnja novih <ul style="list-style-type: none"> - Studija mobilnosti za mikroregiju Ludbreg • Opremanje prometnica LED rasvjetom na lokacijama Beretinec, Gornji Kneginec, Sveti Ilija, Petrijanec i Vidovec <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt (Gornji Kneginec)

	<ul style="list-style-type: none">• Realizacija projekta „Implementacija vodika u multimodalnom i integriranom prijevozu na području mikroregije Ludbreg“<ul style="list-style-type: none">- Studija izvodljivosti
Planirano trajanje projekta:	06/2023-06/2026
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	15.232.804,40 EUR
Izvori financiranja:	EU fondovi, lokalni proračun, državni proračun, kredit banke

NACRT

R. br.	5.
Strateški cilj:	2. Čist i otporan okoliš 3. Uključeni i sigurni građani
Posebni cilj:	2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva
Mjera:	2.1.1. Povezana i sigurna biciklistička i pješačka infrastruktura 2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene i povećanje otpornosti ljudi, infrastrukture i okoliša 3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a
Naziv projekta:	Urbana biciklistička i pješačka infrastruktura
Nositelj i partneri:	Grad Varaždin

Cilj projekta:

Na području UPVŽ-a ne postoje biciklističke staze koje su izgrađene samo za tu namjenu, nego su staze koje postoje dio kolnika (gdje je sigurnost biciklista ugrožena) ili nogostupa (gdje ometaju promet pješaka). Vrlo je mali dio UPVŽ-a pokriven ikakvom biciklističkom infrastrukturom, što znatno ugrožava sigurnost prometa, osobito biciklista.

Cilj je projekta povećati sigurnost prometa i mobilnost stanovnika povezivanjem naselja u UPVŽ-u biciklističkim stazama koje su odvojene od prometnica s pripadajućom infrastrukturom. Realizacijom projekta izgradit će se prometnice za biciklistički promet koje su odvojene od cestovne infrastrukture i uključuju odgovarajuću prometnu signalizaciju. Biciklistička prometna infrastruktura povezivat će sve dijelove UPVŽ-a: (1) unutar pojedinih naselja, (2) naselja sa sjedištima svojeg JLS-a, (3) te JLS-ove međusobno. Time će se stanovnicima UPVŽ-a omogućiti da putuju bez potrebe za posjedovanjem automobila te bez popratnih troškova za gorivo i održavanje. Uz izgradnju biciklističkih staza potrebno je osigurati i dodatnu infrastrukturu poput odmorišta, punionice za električne bicikle, dodatne signalizacije i terminala s alatima za brz popravak bicikala.

Nadalje, biciklistička će infrastruktura biti važna komponenta dekarbonizacije prometnog sustava UPVŽ-a vodeći prema smanjenoj ovisnosti o fosilnim gorivima, smanjenju emisija CO₂ i ostalih ispušnih tvari koje imaju značajan negativan utjecaj na kvalitetu okoliša te posljedično na usluge ekosustava o kojima ovisi kvaliteta života stanovnika. Usto, razrađena biciklistička infrastruktura pridonijet će kvaliteti života unutar UPVŽ-a učinivši ga čistijim, tišim, mirnijim te općenito područjem povezanih i zdravih stanovnika.

Specifični ciljevi projekta

- izgradnja sigurne i raširene biciklističke infrastrukture koja je odijeljena od cestovnog prometa, sadržava odgovarajuću signalizaciju (uključujući semafore za biciklistički promet) te ne oduzima prostor od pješačke infrastrukture

	<ul style="list-style-type: none"> • dekarbonizacija prometnog sustava UPVŽ-a sa svrhom smanjivanja emisija ugljikova dioksida, smanjivanja ovisnosti prometa o fosilnim gorivima te poboljšanje kvalitete zraka, tla i vodnih sustava u UPVŽ-u • osiguravanje sigurne, učinkovite i pristupačne urbane mobilnosti stanovništva, osobito skupina bez prihoda ili s manjim приходima, djece i mladih, te posljedično smanjenje broja automobila na cestama i gužvi uz povećanje prometne sigurnosti i smanjenje broja ozbiljnih prometnih nesreća
Sažetak aktivnosti:	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja izdvojene biciklističke staze i odmorišta s punionicama za električne bicikle na relaciji Varaždin – Varaždinske Toplice • izgradnja izdvojene biciklističke staze i odmorišta s punionicama za električne bicikle na relaciji Varaždin – Jalžabet • izgradnja izdvojene biciklističke staze i odmorišta s punionicama za električne bicikle na relaciji Varaždin – Novi Marof • izgradnja izdvojene biciklističke staze i odmorišta s punionicama za električne bicikle na relaciji Varaždin – Maruševac • izgradnja izdvojene biciklističke staze i odmorišta s punionicama za električne bicikle na relaciji Varaždin – Vinica • izgradnja izdvojene biciklističke staze i odmorišta s punionicama za električne bicikle na relaciji Varaždin – Trnovec Bartolovečki • realizacija projekta „Sunčana šetnica“ – Gornji Kneginec
Ciljano područje:	Grad Varaždin, Općina Jalžabet, Grad Novi Marof, Grad Varaždinske Toplice Općina Maruševac, Općina Vinica, Općina Trnovec Bartolovečki i Općina Gornji Kneginec
Tip projekta:	Infrastrukturni
Spremnost projekta	Projekt realizacije u dugoročnom planskom razdoblju. Izrađena je sljedeća dokumentacija: <ul style="list-style-type: none"> • Realizacija projekta „Sunčana šetnica“ – Gornji Kneginec <ul style="list-style-type: none"> - Idejni projekt za lokacijsku dozvolu
Planirano trajanje projekta	06/2023-06/2026
Ukupna procijenjena vrijednost projekta:	4.540.000,00 EUR
Izvori financiranja:	EU fondovi, lokalni proračun

R. br.	6.
Strateški cilj:	1. Konkurentno, inovativno i održivo gospodarstvo 3. Uključeni i sigurni građani
Posebni cilj:	1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a 3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva
Mjera:	1.2.2. Jačanje otpornosti turizma diversifikacijom turističke ponude i razvojem selektivnih vrsta turizma 3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a
Naziv projekta:	Zelena mjesta rekreacije i aktivnog održivog turizma
Nositelj i partneri:	Grad Ludbreg

Cilj projekta:

Rezultati istraživanja „Tomas“⁶³ istraživanja iz pretpandemijske, 2019. godine upućuju na povećanje trenda odabira aktivnog odmora kod turista koji posjećuju Hrvatsku, pri čemu se pokazalo da je među turistima najpopularnija aktivnost pješačenje, posebno u središnjoj Hrvatskoj, nakon čega slijedi obilazak vinskih cesta i vinarija, zatim planinarenje, trčanje, vožnja biciklom označenim biciklističkim stazama i *mountain biking* te avanturistički sportovi. Iako se aktivni turizam na području UPVŽ-a temelji na zelenim krajolicima, rijekama, poljima izletničkim planinarskim stazama te je usko povezan autentičnom gastronomskom i nagrađivanom enološkom ponudom, u takvu vrstu turizma potrebno je i dalje strateški ulagati kako bi se turistički potencijal u potpunosti iskoristio i stvorio značajan doprinos lokalnim zajednicama i regionalnom gospodarstvu. Ponuda aktivnog turizma prostorno je široka i nadilazi administrativne granice općina i gradova, pa se stoga preporučuju integrirana ulaganja kako bi se osigurala veća teritorijalna pokrivenost koja će, posljedično, pridonijeti duljem ostanku turista na destinaciji. Aktivni je turizam dio održivog i zelenog turizma te se provodi s minimalnim utjecajem na okoliš, u sinergiji s lokalnim stanovništvom za korist lokalne zajednice.

Cilj projekta „Zelena mjesta rekreacije i aktivnog održivog turizma“ jest osnažiti kapacitete UPVŽ-a za provedbu integriranoga turističkog proizvoda temeljenog na prirodnoj i kulturnoj turističkoj osnovi i aktivnom turizmu. Projekt se provodi za lokalno stanovništvo koje će se rekreacijski koristiti infrastrukturom za unaprjeđenje zdravlja i prevenciju bolesti, te za turiste, često mlade obitelji koje traže tjelesnu aktivnost prilagođenu djeci i boravak u prirodi. Projekt uključuje razvoj integrirane vodene i zemljane atrakcijske osnove uz aktivnosti zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti te neizostavnu promociju UPVŽ-a kao turističkog odredišta aktivnog turizma. U provedbi tog projekta razvijaju se rekreacijske i turističke aktivnosti koje obuhvaćaju *trail* trčanje, hodanje, kampiranje,

⁶³ <https://www.iztg.hr/files/file/RADOVI/KNJIGE/TOMAS-Hrvatska-2019.pdf>

	biciklističke ture, kajakarenje, vodene sportove na dasci i rafting. Sve će navedene aktivnosti biti povezane u cjelovitu turističku ponudu UPVŽ-a.
Sažetak aktivnosti:	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacija projekta Uređenje biciklističko-pješačke staze uz rijeku Plitvicu – Grad Varaždin • Realizacija projekta Bike park – Grad Ludbreg • Realizacija projekta Kuća rijeke Bednje – Grad Ludbreg • Realizacija projekta Kupalište i kamp – Grad Ludbreg • Realizacija projekta Outdoor park Slanje s interpretacijskim centrom – Općina Martijanec • Realizacija projekta Drava – hrvatska Amazona u Petrijancu i Sračincu • Realizacija projekta Razvoj outdoor turističke ponude Grada Varaždinskih Toplica • Realizacija projekta Aktivna Bednja – Grad Varaždinske Toplice • Uređenje turističkog izletišta uz toplički vodopad – Grad Varaždinske Toplice • Realizacija projekta Šetnice u šumi – Općina Vinica • Realizacija projekta uređenje biciklističke staze i razvoj vodenih sadržaja uz rijeku Dravu – Općina Trnovec Bartolovečki • Realizacija projekta Razvoj outdoor turizma Općine Jalžabet • Realizacija projekta Uređenje planinarskih staza na području Grada Novog Marofa • Realizacija projekta Razvoj outdoor turizma Grada Ludbrega • Realizacija projekta Interpretacijski centar sjevernog toka rijeke Bednje s rekreacijskim centrom Slugovine- Općina Sveti Ilija
Ciljano područje:	Grad Varaždin, Grad Ludbreg, Općina Martijanec, Grad Novi Marof, Općina Jalžabet, Općina Petrijanec, Općina Sveti Ilija, Općina Sračinec, Grad Varaždinske Toplice, Općina Vinica, Općina Trnovec Bartolovečki
Tip projekta:	Infrastrukturni i programski
Spremnost projekta	<p>Projekt realizacije u srednjoročnome planskom razdoblju</p> <p>Izrađena je sljedeća dokumentacija:</p> <p>Realizacija projekta Uređenje biciklističko-pješačke staze uz rijeku Plitvicu – Grad Varaždin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje <p>Realizacija projekta Bike park – Grad Ludbreg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt i troškovnik <p>Realizacija projekta Kuća rijeke Bednje – Grad Ludbreg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt i troškovnik <p>Realizacija projekta Kupalište i kamp – Grad Ludbreg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt i troškovnik <p>Realizacija projekta Outdoor park Slanje s interpretacijskim centrom – Općina Martijanec</p> <ul style="list-style-type: none"> - Idejni projekt i procjena troškova

	Realizacija projekta Drava – hrvatska Amazona, Općina Petrijanec – nema dokumentacije
	Realizacija projekta Drava – hrvatska Amazona, Općina Sračinec – nema dokumentacije
	Realizacija projekta Razvoj outdoor turističke ponude Grada Varaždinskih Toplica <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i troškovnik
	Realizacija projekta Aktivna Bednja – Grad Varaždinske Toplice <ul style="list-style-type: none"> - Glavni projekt i troškovnik
	Uređenje turističkog izletišta uz toplički vodopad – Grad Varaždinske Toplice <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i procjena troškova
	Realizacija projekta Šetnice u šumi – Općina Vinica – nema dokumentacije
	Realizacija projekta uređenje biciklističke staze i razvoj vodenih sadržaja uz rijeku Dravu – Općina Trnovec Bartolovečki <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i procjena troškova
	Realizacija projekta Razvoj outdoor turizma općine Jalžabet <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i procjena troškova
	Realizacija projekta Uređenje planinarskih staza na području grada Novog Marofa <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i procjena troškova
	Realizacija projekta razvoj outdoor turizma grada Ludbrega <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i procjena troškova
	Realizacija projekta Interpretacijski centar sjevernog toka rijeke Bednje s rekreacijskim centrom Slugovine- Općina Sveti Ilija <ul style="list-style-type: none"> - Idejno rješenje i procjena troškova
Planirano trajanje projekta:	06/2023-06/2026
Ukupna procijenjena vrijednost projekta:	10.147.982,00 €
Izvori financiranja:	EU fondovi, državni proračun, lokalni proračun

R. br.	7.
Strateški cilj:	3. Uključeni i sigurni građani
Posebni cilj:	3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva
Mjera:	3.2.1. Poboljšanje zdravlja i aktivnosti stanovnika UPVŽ-a 3.2.2. Osiguranje dostupnosti socijalnih usluga ranjivim skupinama
Naziv projekta:	Infrastruktura za skrb i pomoć ranjivim skupinama UPVŽ
Nositelj i partneri:	Dom za žrtve obiteljskog nasilja „Utočište Sv. Nikola“ Varaždin

Kratak opis projekta:

U Varaždinu djeluje Centar za pružanje usluga zajednici Varaždin koji je osnovan radi pružanja usluga djeci, mladima i odraslima s intelektualnim, osjetilnim ili mentalnim poteškoćama. Centar za pružanje usluga u zajednici provedbom ovog projekta planira ojačati svoje kapacitete za uvođenje novih, prijeko potrebnih socijalnih usluga za osobe bez odgovarajuće skrbi s područja UPVŽ-a te širega regionalnog područja. Osnaživanje kapaciteta ostvarit će se uvođenjem novih socijalnih i usluga koje smanjuju mogućnost deinstucionalizacije starijih, nemoćnih te osoba s invaliditetom te ujedno potiču neovisno i aktivno starenje. Starenjem populacije i povećanjem životnog vijeka stanovnika povećava se potreba za dugotrajnom skrbi, koja obuhvaća pomoć u obavljanju osnovnih ljudskih potreba, te pomoć u svakodnevnim životnim aktivnostima. Najčešće je potrebna zbog tjelesnih ili kognitivnih oštećenja, zbog kojih nemoćne osobe često bivaju institucionalizirane. Kako bi se starijim i nemoćnim osobama omogućio život u zajednici, predlaže se provedba projekta kojemu je svrha unaprjeđenje Centra za pomoć i podršku u Varaždinu izgradnjom infrastrukture i uvođenjem novih jedinica koje će se nalaziti na istoj lokaciji:

- Jedinica za organizirano stanovanje beskućnika; izvaninstitucionalna pomoć beskućnicima omogućit će organizirano stanovanje uz priliku da se osamostale i osnaže za samostalno sudjelovanje u društvu i u svakodnevnim aktivnostima
- Jedinica za poludnevni i dnevni boravak starijih i nemoćnih osoba; uvođenje izvaninstitucionalnog oblika skrbi koji osigurava dnevni boravak za starije, trajnu tjelesnu, psihičku i okupacijsko-rehabilitacijsku aktivnost uz svakodnevno poučavanje o zdravom i produktivnom starenju. Jedinica za poludnevni i dnevni boravak starijih i nemoćnih osoba može uključivati i savjetovalište za starije i nemoćne osobe, posudionica pomagala, provedba aktivnosti zdravstvene preventive, rehabilitacijski obrok, mogućnost za svakodnevnu pomoć i njegu, radionice i kreativne stvaralice, međugeneracijsko učenje, sportsko-rekreacijske aktivnosti, kulturno-zabavne aktivnosti, duhovne i druge aktivnosti, uz stručno vođenje stručnjaka i volontera.

	<ul style="list-style-type: none"> - Jedinica za pomoć u kući omogućuje usluge pomoći starijim i nemoćnim osobama u njihovim domovima. Pomoć u kući podrazumijeva pomoć u nabavi lijekova i hrane, pomoć u održavanju higijene, socijalizaciju i druženje i sl. <p>Uspostava socijalnih usluga za starije i nemoćne u zajednici omogućit će korisnicima da sami biraju mjesto stanovanja uz mogućnost odabira između pomoći u kući i dnevnog boravka. Socijalne usluge i interdisciplinarni aktivnosti Centra rasteretit će skrbnike te osigurati ravnopravno sudjelovanje starijih i nemoćnih u lokalnoj zajednici, što će pozitivno djelovati na psihofizičko zdravlje te će starijim i nemoćnim osobama omogućiti izmještanje iz domova za starije i nemoćne u svoje domove ili u domove članova obitelji, čime se pridonosi osnovnom ljudskom pravu – pravu na život u zajednici.</p>
Sažetak aktivnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - uspostava jedinice za organizirano stanovanje beskućnika – Varaždin - uspostava jedinice za poludnevni i dnevni boravak starijih i nemoćnih osoba – Varaždin - uspostava jedinice za pomoć u kući – Varaždin - uspostava Centra za pomoć i podršku – Varaždin
Ciljano područje:	Grad Varaždin
Tip projekta:	Infrastrukturni i programski
Spremnost projekta:	Projekt realizacije u dugoročnom planskom razdoblju - nema izrađene dokumentacije
Planirano trajanje projekta:	06/2023-06/2026
Ukupna procijenjena vrijednost projekta:	2.100.000,00 EUR
Izvori financiranja:	EU fondovi, lokalni proračun

11. INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN

STRATEŠKI CILJ	NRS SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo NRS SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi								
POKAZATELJI UČINKA	1.1. BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a 1.2. Indeks globalne konkurentnosti (GCI)								
POSEBNI CILJEVI	POKAZATELJI ISHODA	FINACIJSKI PLAN							UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA
		2021	2022	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	
1.1. Jačanje konkurentnosti, inovativnosti i poduzetništva UPVŽ-a	1.1.1. Broj korisnika koji ostvaruju korist od aktivnosti za razvoj poduzetništva, stvaralaštva, inovacija i vještina koje pruža ekosustav UPVŽ-a	-	-	901.334,90 €	4.281.340,78 €	4.281.340,78 €	4.281.340,78 €	4.281.340,78 €	18.026.698 €
	1.1.2. Broj infrastrukturnih centara/podružnica/zona za potporu								

	razvoju poduzetništva i inovacija								
1.2. Razvoj održivog turizma za očuvanje i promociju identiteta UPVŽ-a	1.2.1. Broj posjetitelja UPVŽ-a	-	-	2.510.348,4 5 €	11.924.155 ,14 €	11.924.155,1 4 €	11.924.155, 14 €	11.924.155,1 4 €	50.206.969 €
INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA		-	-	3.411.683,3 5 €	16.205.495 ,91 €	16.205.495,9 1 €	16.205.495, 91 €	16.205.495,9 1 €	68.233.667 €
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI PRORAČUN	-	-	-	-	-	-	-	-
	FONDOVI EU-a/ ZAJMOVI / POMOĆI / OSTALO	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

STRATEŠKI CILJ	NRS SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost NRS SC 10. Održiva mobilnost								
POKAZATELJI UČINKA	2.1. Indeks globalne konkurentnosti, komponenta „infrastruktura”								
POSEBNI CILJEVI	POKAZATELJI ISHODA	FINANCIJSKI PLAN							UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA
		2021.	2022.	2023	2024.	2025.	2026.	2027.	

2.1. Zaštita okoliša i jačanje otpornosti na klimatske promjene	<p>2.1.1. Infrastruktura namijenjena niskougljičnom prometu za koji je primljena potpora</p> <p>2.1.2. Broj edukacijskih, istraživačkih projekata i inovacija razvijenih sa svrhom ublaživanja klimatskih promjena, smanjenja CO2, unaprjeđenja korištenja obnovljivim izvorima energije, prilagodbe klimatskim promjenama, poticanja kružnog gospodarstva, zaštite voda, zraka, tla i bioraznolikosti</p> <p>2.1.3. Povećanje zelenih površina, smanjenje onečišćenja i sanacija onečišćenih lokacija</p>	-	-	1.457.650 €	6.923.837,50 €	6.923.837,50 €	6.923.837,50 €	6.923.837,50 €	29.153.000 €
---	--	---	---	-------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--------------

INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA		-	-	1.457.650 €	6.923.837,50 €	6.923.837,50 €	6.923.837,50 €	6.923.837,50 €	29.153.000 €
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI PRORAČUN	-	-	-	-	-	-	-	-
	FONDOVI EU-a / ZAJMOVI / POMOĆI / OSTALO	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

STRATEŠKI CILJ	NRS SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život NRS SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji								
POKAZATELJI UČINKA	3.1. Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava 3.2. Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti								
POSEBNI CILJEVI	POKAZATELJI ISHODA	FINANCIJSKI PLAN							UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	
3.1. Unaprjeđenje sigurnosti stanovnika UPVŽ-a	3.1.1. Broj izgrađenih/moderniziranih centara civilne zaštite 3.1.2. Broj organizacija koje sudjeluju u razvoju interventnih planova, zajedničkim vježbama	-	-	505.000 €	2.398.750 €	2.398.750 €	2.398.750 €	2.398.750 €	10.100.000 €

	spašavanja i razmjeni iskustava i znanja								
3.2. Ravnopravna uključenost stanovnika u lokalne zajednice i smanjenje siromaštva	3.2.1. Broj korisnika novih ili moderniziranih objekata i programa socijalnih ustanova / organizacija 3.2.2. Broj moderniziranih infrastrukturnih cjelina društvene i/ili sportske infrastrukture	-	-	1.800.000 €	8.550.000 €	8.550.000 €	8.550.000 €	8.550.000 €	36.000.000. €
INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA		-	-	2.305.000 €	10.948.750 €	10.948.750 €	10.948.750 €	10.948.750 €	46.100.000 €
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI PRORAČUN	-	-	-	-	-	-	-	-
	FONDOVI EU -a/ ZAJMOVI/ POMOĆI/ OSTALO	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje i vrednovanje uspješnosti provedbe obveza defirmiranih SRUPVŽ-om provodit će se na temelju Pravilnika o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja („Narodne novine”, broj 121/2015) vodeći se osnovnim načelima vrednovanja, a to su: transparentnost, jasna metodologija, planiranje vrednovanja, nepristranost i neovisnost, vidljivost i širenje rezultata. Vrednovanje provode unutarnji ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnima za izradu i provedbu akata strateškog planiranja.

Kroz proces vrednovanja utvrdit će se jesu li postignuti zadani ciljevi (opći i specifični) utvrđeni ovim dokumentom te u kojoj su mjeri aktivnosti koje su prethodile ostvarenju cilja pridonijele realizaciji samog cilja. Naglašava se usredotočenost na ostvarenje općeg cilja te na dugoročne rezultate i utjecaje utvrđene u planskim dokumentima. SRUPVŽ će vrednovanja provoditi tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe te se razlikuju sljedeće vrste vrednovanja.

Vrednovanje tijekom izrade (prethodno vrednovanje) provodi se tijekom izrade SRUP-a; osigurava relevantnost i koherentnost dokumenta, a zaključci vrednovanja integriraju se u SRUP tijekom izrade; usmjereno je prije svega na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala te relevantnim dionicima pruža prethodnu prosudbu o tome jesu li razvojna pitanja pravilno utvrđena, jesu li predložena strategija i ciljevi relevantni, je li vidljiva koherentnost s obzirom na nadređene politike i smjernice, jesu li očekivani učinci realni i sl. Također pruža potrebnu osnovu za praćenje i buduće vrednovanje tako da osigurava oblikovanje jasnih i mjerljivih ciljeva te pokazatelja za praćenje ostvarenja ciljeva.

Vrednovanje tijekom provedbe provodi se tijekom provedbe SRUP-a; nositelji provedbe SRUP-a mogu samostalno odlučivati o tome što će se vrednovati i kada; pomaže donositeljima odluka da tijekom provedbe utvrde nedostatke u provedbi i slijedom toga poduzmu potrebne korake ako su potrebne njegove izmjene.

Vrednovanje nakon provedbe provodi se poslije završetka provedbe SRUP-a; sažeto ponavlja i ocjenjuje cjelokupan utjecaj/učinak SRUP-a, odnosno njegovu djelotvornost i učinkovitost. U svrhu praćenja provedbe politike regionalnog razvoja Grad Varaždin, nositelj izrade strategije, podnosi Vladi Izvješće o rezultatima provedbe politike regionalnog razvoja najkasnije do 1. studenoga tekuće godine za prethodnu godinu na temelju ZRRRH-a.

PRILOZI

Prilog 1. Dokument provedene Analize stanja

Prilog 2. Sažetak rezultata prethodnog vrednovanja

Prilog 3. Sažetak provedenog postupka savjetovanja s javnošću

Prilog 4. Odluka o osnivanju Partnerskog vijeća i imenovanim članovima te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku

Prilog 5. Odluka o osnivanju Koordinacijskog vijeća

Prilog 6. Odluka kojom se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš

NACRT

POPIS LITERATURE

- AP Varaždin. (n. d.). *Pretraga linija*. Dostupno na internetskoj stranici: <https://www.ap.hr/hr/pretraga>
- Benjak, T., Henig, R., Ivanić, M., Petreski, N. T., Radošević, M., Šafarić Tićak, S., i Vuljanić, A. (2022). *Izješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj*. Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- Bišćević, F. (2018). *Kulturna i kreativna industrija u gradu Varaždinu - stanje i perspektiva*, diplomski rad. Repozitorij Prirodoslovno-matematičkog fakulteta | Sveučilišta u Zagrebu. Dostupno na: <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/>
- Centar za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar. (n. d.). *O nama*. Centar za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar - službena stranica. Dostupno na: http://centar-tomislavspoljar.hr/?page_id=77
- Čučković, N. (2020). *Mala i Srednja Poduzeća U Borbi s krizom Izazvanom koronom: Kako Dalje?* Institut za razvoj i međunarodne odnose. Dostupno na <https://irmo.hr/novosti/mala-i-srednja-poduzeca-u-borbi-s-krizom-izazvanom-koronom-kako-dalje/>
- Dom zdravlja Varaždinske županije, (n. d.). *Lokacije*. Dom zdravlja Varaždinske županije. Dostupno na: <http://dzvz.hr/lokacije/>
- Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine. Dostupno na: https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-01/hr_ltrs_2020_0.pdf
- DZS. (14. 2. 2022.). *Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i županije u 2019. – tablica podataka*.
- DZS. (2022). *Gradovi u statistici - Stanovništvo - procjena i prirodno kretanje*
- DZS. Plesac, D., Pulišelić Čarić, L., Ercegovac, I., Gošev, S., i Jelinčić, Ž. (2022). (rep.). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. Prvi rezultati po naseljima*. Zagreb: DZS
- DZS. (2022). *Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2021.* Zagreb. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29028>
- DZS. (2002). *Popis stanovništva 2001. Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima*. Dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_01/H01_01_01.html
- DZS. (2013). *Popis stanovništva 2011. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*. Dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf
- DZS. (2022). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. - Stanovništvo po gradovima/općinama*. Dostupno na: <https://popis2021.hr/>
- DZS. (2022). *Studeti u akademskoj godini 2020./2021.* Dostupno na: https://podaci.dzs.hr/media/w24asnrf/si-1688-studenti-u-akademskoj-godini-2020_2021_web.pdf
- EIZ, i MojPosao.hr. (n.d.). *Ovi Indeks*. Ekonomski institut Zagreb. Dostupno na: <https://www.eizg.hr/indeksi-168/ovi-indeks/173>
- ELEN. (n. d.). *Izvor električne energije (službena stranica)*. HEP d. d. Dostupno na: <https://elen.hep.hr/>
- EU Teritorijalna agenda 2030. Dostupno na: <https://territorialagenda.eu/>
- Europska agencija za okoliš. (10. 12. 2021.). *Čišći zrak mogao je 2019. Spasiti Najmanje 178 000 života diljem EU*. Dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/highlights/cisci-zrak-mogao-je-2019>

- Europska komisija. (2022.). *Resettled persons - annual data*. Eurostat - Data Browser. TPS00195. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00195/default/table?lang=en>
- Europska komisija. (2022.). *Business demography by size class*. Eurostat – data browser. BD_9BD_SZ_CL_R2. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/bd_9bd_sz_cl_r2/default/table?lang=en
- Europska komisija. (2022.). *Gross domestic product (GDP) at current market prices by NUTS 3 regions*. Eurostat - data browser. NAMA_1OR_3GDP. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_1OR_3GDP_custom_3113396/default/table?lang=en
- Europska komisija. (2022.). *Gross domestic product (GDP) at current market prices by NUTS 3 regions*. NAMA_1OR_3GDP. Eurostat - data browser. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_1OR_3GDP_custom_3113396/default/table?lang=en
- Europski zeleni plan. Dostupno na: https://www.google.com/search?q=europski+zeleni+plan+pdf&rlz=1C1PNBB_enHR1017HR1017&oq=Europski+zeleni+plan&aqs=chrome..69i57j0i512l3j0i22i30l4.597004j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8
- Eurostat. (2021.). *More than a fifth of the EU population are aged 65 or over*. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210316-1>
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, 2022: *Obnovljivi izvori energije*. Dostupno na: <https://www.fzoeu.hr/hr/obnovljivi-izvori-energije/7573>
- Geofizički zavod-Seizmološka karta za povratni period od 500 godina. (n. d.). Dostupno na: [Karte potresnih područja Republike Hrvatske \(gfz.hr\)](http://Karte.potresnih.područja.Republike.Hrvatske.gfz.hr)
- Global Forest Watch. (n. d.). *Croatia deforestation rates & statistics: GFW*. Global Forest Watch. Dostupno na: <https://www.globalforestwatch.org/>
- Global Forest Watch. (n.d.). *Croatia deforestation rates & statistics: GFW*. Global Forest Watch. Dostupno na: <https://www.globalforestwatch.org/>
- Grad Varaždin. (2016.). *Strategija razvoja Grada Varaždina do 2020. godine*. *Grad Varaždin - Strateški Dokumenti Grada Varaždina*. Dostupno na: <https://varazdin.hr/strateski-dokumenti-grada-varazdina/>
- Grad Varaždin. (2021.). *Strategija razvoja sporta Grada Varaždina 2020.-2028*. *Grad Varaždin - Strateški Dokumenti Grada Varaždina*. Dostupno na: <https://varazdin.hr/strateski-dokumenti-grada-varazdina/>
- Grad Varaždin. (n. d.). *Gradski buseki*. varazdin.hr - službene stranice grada. Dostupno na: <https://varazdin.hr/gradski-buseki/>
- Grad Varaždin. (n. d.). *Visoko školstvo*. varazdin.hr. Dostupno na: <https://varazdin.hr/visoko-skolstvo/>
- Gradski muzej Varaždin. (n. d.). *Izješće o radu Gradskog muzeja Varaždin u 2021. godini*. Muzejski dokumentacijski centar. Dostupno na: <https://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/izvjescja-muzeja/najnovija-izvjescja/>
- Gradsko društvo Crvenog križa Novi Marof. (n.d.). *Podrška na kotačima*. Dostupno na: <https://gdck-novi-marof.hr/podrska-na-kotacima/>
- Grđan, E. (3. 11. 2014.). *Razvojni plan aerodroma Varaždin*. Upravni odjel za komunalni sustav i urbanizam grada Varaždina. Dostupno na: [https://www.izvoznookno.si/Dokumenti/aerodrom-potencijali_ebb%20\(1\).pdf](https://www.izvoznookno.si/Dokumenti/aerodrom-potencijali_ebb%20(1).pdf)
- Habulan, I. (2021.). *Ukidaju se 23 obiteljska doma za starije? 'Protiv Vlastite tradicije idemo na skuplje!'*. evarazdin.hr. Dostupno na: <https://evarazdin.hr/etv/domovi-za-starije-394738/>

Heček, N. (2019). *Plan navodnjavanja Varaždinske županije*. Službeni Vjesnik Varaždinske Županije, (46). Dostupno na: https://www.glasila.hr/upload_data/site_files/svvz4619.pdf

Hrvatska ljekarnička komora. (n. d.). *Registar Ljekarni*. Registri. Dostupno na: <https://www.hljk.hr/registar-ljekarni-s35>

Hrvatska mreža za beskućnike. (n. d.). *Prenocište za Beskućnike Varaždin*. Hrvatska mreža za beskućnike. Dostupno na: <https://beskucnici.info/prenociste-za-beskucnike-varazdin/>

Hrvatske vode: Izvješće o stanju površinskih voda u 2019. godini. Dostupno na:

Hrvatski autoklub. (2022). *Interaktivna karta Hrvatske*. Dostupno na: <https://map.hak.hr/?lang=hr&s=mireo;roadmap:mid:I:6;2;0::1>

Hrvatski Caritas. (n. d.). *Caritas Varaždinske Biskupije*. Hrvatski Caritas – službena stranica. Dostupno na: <https://www.caritas.hr/lokacije/caritas-varazdinske-biskupije/>

Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (2021). *Izveštaj o zdravstvenoj ispravnosti Vode za ljudsku potrošnju u Republici Hrvatskoj za 2020. godinu*. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-zdravstvena-ekologija/izvjestaj-o-zdravstvenoj-ispravnosti-vode-za-ljudsku-potrosnju-u-republici-hrvatskoj-za-2020-godinu/>

Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (n. d.). *Zdravstvena ispravnost Vode U Hrvatskoj*. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-zdravstvena-ekologija/zdravstvena-ispravnost-vode-u-hrvatskoj/>

Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (n. d.). *Zdravstvena ispravnost Vode U Hrvatskoj*. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-zdravstvena-ekologija/zdravstvena-ispravnost-vode-u-hrvatskoj/>

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje: Osiguranici mirovinskog osiguranja po mjesecima, prema županijama, općinama i osnovama osiguranja. Dostupno na: [osiguranici-zupanije-opcine-osnove-osiguranja-2022-5.pdf](https://www.mirovisko.hr/osiguranici-zupanije-opcine-osnove-osiguranja-2022-5.pdf)

HZZ. (11. 9. 2022.). *Statistika on-line - Registrirana nezaposlenost*. Dostupno na: <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> (obrada autora)

HŽ Infrastruktura d. o. o. (2020.). *Karta željezničke mreže Republike Hrvatske*. Dostupno na: https://www.hzinfra.hr/wp-content/uploads/2020/08/HZ_MREZA-PRUGA-27-8-2020.pdf

HŽ Putnički prijevoz d. o. o. (n. d.). *Vozni red - kupnja karte*. Dostupno na: <https://prodaja.hzpp.hr/>

Institut za turizam. (2020). *Stavovi i potrošnja turista u Hrvatski*. TOMAS Hrvatska 2019. ISBN: 978-953-6145-46-1

Institute for Health Metrics and Evaluation. (2019.). *GBD compare*. Data Visualizations. University of Washington. Dostupno na: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Integrirani nacionalni energetska i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine. Dostupno na: <https://mingor.gov.hr/UserDocsImages/UPRAVA%20ZA%20ENERGETIKU/Strategije,%20planovi%20i%20programi/hr%20necp/Integrirani%20nacionalni%20energetski%20i%20klimatski%20plan%20Republike%20Hrvatske%200%20final.pdf>

Izvješće o radu Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2020. godinu. Dostupno na: https://sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2021-03-31/123201/IZVJ_PRAVOBRANITELJICA_ZA_OSOBE_S_INVALIDITETOM_2020.pdf

- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske županije. (24. 1. 2018.). *Zaštićena područja*. PRIRODA Varaždinske županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/zasticena-podrucja/>
- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske županije. (15. 12. 2017.). *Natura 2000 područja u Varaždinskoj županiji*. PRIRODA Varaždinske županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/natura-2000-podrucja-u-varazdinskoj-zupaniji/>
- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske županije. (7. 6. 2019.). *Međunarodni dan biološke raznolikosti i Dan zaštite prirode u Hrvatskoj*. PRIRODA Varaždinske županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/medunarodni-dan-bioloske-raznolikosti-i-dan-zastite-prirode-u-hrvatskoj/>
- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske županije. (4. 2. 2020.). *Edukativni Kutić*. PRIRODA Varaždinske županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/edukativni-kutic/>
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i odboru regija „Europski zeleni plan“ (COM(2019) 640 final) Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:52019DC0640>
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu“ (COM/2020/103) final Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0103>
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće“ (COM/2021/118 final) Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118>
- Kotzeva, M. (Ed.). (2021). *Section A: People and society - Population*. Eurostat Regional Yearbook.
- Lokalna razvojna strategija Lokalne Akcijske Grupe „IZVOR“ 2014. – 2020. Dostupno na: [Lokalna razvojna strategija Lag Izvor 2014-2020.pdf](Lokalna%20razvojna%20strategija%20Lag%20Izvor%202014-2020.pdf) (lag-izvor.eu)
- Ludbreško Sunce. (n. d.). *O udruzi (službena stranica)*. Dostupno na: http://ludbresko-sunce.hr/?page_id=52
- Marcuš, S. (2017.). *U 2016. Godini* - hgk.hr. Hrvatska gospodarska komora. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/pokazatelji-poslovanja-poduzetnika-varazdinske-zupanije-u-201659b91131b87a8.pdf>
- Marcuš, S. (2017.). *U 2016. Godini* - hgk.hr. Hrvatska gospodarska komora. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/pokazatelji-poslovanja-poduzetnika-varazdinske-zupanije-u-201659b91131b87a8.pdf>
- Ministarstvo kulture i medija. (n.d.). *Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske*. Registar Kulturnih Dobara. Dostupno na: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, 2022: Registar prijevoznika u cestovnom prometu RH. Dostupno na: <https://nrpc.mmpi.hr/apex/f?p=nrpc:REG>
- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, 2021: Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine. Dostupno na: [Program razvoja KG prostorom i zgradama 2021-2030.pdf](Program%20razvoja%20KG%20prostorom%20i%20zgradama%202021-2030.pdf) (gov.hr)
- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. (2022). *Adresar pružatelja socijalnih usluga*. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/adresari/11829>

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (2021). Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladih, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti, te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2018. godini.

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (2021). Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladih, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti, te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2018. godini.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2018: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740>

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. (2019). Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladeži, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti, te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2018. godini.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike. (2019). Izvješće o gospodarenju otpadnim tekstilom i otpadnom obućom u 2017. godini. Dostupno na: https://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/inline-files/OTP_Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20gospodarenju%20otpadnim%20tekstilom%20i%20obu%C4%87om%202017.pdf

Republika Hrvatska. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Smjernice za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja. Dostupno na: [Smjernice za izradu mreže školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja - e-Savjetovanje 23-4-2019.pdf \(gov.hr\)](http://www.mz.gov.hr/Smjernice_za_izradu_mreze_skolskih_ustanova_i_programa_odgoja_i_obrazovanja_-_e-Savjetovanje_23-4-2019.pdf)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (n.d.). Školski e-Rudnik. Dostupno na: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZWE3YTE4OWQtOWJmNC00OTJmLWE2MjktYTQ5MWJlNDNiZDQ0IiwidCI6IjJMTFjYmNjLW13NjEtNDVkYi1hOWY1LTRhYzY3ZTk0ZTFkNCIsImMiOiJh>

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_13_230.html

Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom (Narodne novine 42/17)

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Godi%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87a/Nacionalni%20plan%20borbe%20protiv%20siroma%C5%A1tva%20i%20socijalne%20isklju%C4%8Denosti%20za%20razdoblje%20od%202021%20do%202027.pdf>

Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021.-2026. <https://planoporavka.gov.hr/>

Nacionalni plan za razvoj socijalnih usluga za razdoblje 2021.-2027. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Godi%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87a/Nacionalni%20plan%20razvoja%20socijalnih%20usluga%20za%20razdoblje%20od%202021.%20do%202027.%20godine.pdf>

Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., DZS, Zagreb. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/>

Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, NN 17/10, NN 44/2012

Orešković, M. (24. 4. 2021.). IZVJEŠĆE O STANJU KVALITETE ZRAKA, a s osvrtom na program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskih promjenama grada Varaždina za razdoblje 2016. Do 2019. god. Grad Varaždin. Dostupno na: https://varazdin.hr/upload/2021/08/izvjesce_o_stanju_kvalitete_zraka_6107efd7d7f7e.pdf

Plan deinstitucionalizacije, transformacije i prevencije institucionalizacije za 2018.-2020. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Plan%202018-2020.pdf>

Plan urbane mobilnosti Grada Varaždina – City Walk. dostupno na: plan_urbane_mobilnosti_citywalk_varazdin_2018_5c593d72077ed.pdf

Plan za industrijsku tranziciju Sjeverne Hrvatske. Dostupno na: https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/Planovi%20industrijske%20tranzicije/Plan%20za%20industrijsku%20tranziciju%20Sjeverne%20Hrvatske_lektorirano_clean.pdf

Plesac, D., Pulišelić Čarić, L., Ercegovac, I., Gošev, S., i Jelinčić, Ž. (2022). (rep.). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. Prvi rezultati po naseljima*. Zagreb: DZS

Povelja iz Leipziga. Dostupno na: [Microsoft Word - Leipzig-Charta-en.doc \(gov.hr\)](Microsoft Word - Leipzig-Charta-en.doc (gov.hr))

Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja, HZZ, 2020.

Priroda Varaždinske Županije. (n. d.) *Zaštićena područja*. JU za upravljanje zaštićenim cdijelovima Varaždinske Županije. Dostupno na: <https://priroda-vz.hr/zasticena-podrucja/>

Provedbeni plan Grada Varaždina za razdoblje 2021.-2025. godine. Dostupno na: provedbeni_program_grada_varazdina_za_razdoblje_20_61d55d34241e9.pdf

PU Varaždinska. (2022). *Izviješće o radu PU Varaždinske za 2021. godinu*. Ured Načelnika - Izvještajna Analitika

Pučko otvoreno učilište Varaždin. (n. d.). O nama - POU Varaždin. POU Varaždin. Dostupno na: <https://www.pouvarazdin.hr/o-nama.html>

Puntarić, E., Požgaj, Đ., Korica, Ž., i sur. (2022). *Izviješće o komunalnom otpadu za 2021. godinu*. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

Ravnateljstvo civilne zaštite. (n. d.). *U Varaždinu održan okrugli stol „Klimatske promjene – izazov za civilnu zaštitu”*. Ravnateljstvo civilne zaštite, Ministarstvo unutarnjih poslova RH. Dostupno na: <https://civilna-zastita.gov.hr/kontakti/podrucni-ured-civilne-zastite-varazdin/u-varazdinu-odrzan-okrugli-stol-klimatske-promjene-izazov-za-civilnu-zastitu/2193>

Razvojna raznolikost I Gospodarski Potencijali - HGK. Hrvatska gospodarska komora. (2020.). Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2020-web5ffd68620c52c.pdf>

Registar udruga Republike Hrvatske (RURH). Dostupno na: <https://registri.uprava.hr/#!udruga>

Savić, Z., Pipp, P., Zubak, D., Hanzl, Ž., Pađen, Ž., Akrap, A. (09.2020). *ŽUPANIJE-razvojna raznolikost i gospodarski potencijal, 2020./2021.* - HGK ISBN 978-953-7622-91-6. Hrvatska gospodarska komora. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2020-web5ffd68620c52c.pdf>

Singer, S., Oberma Peterka, S., Pfeifer, S., & Šarlija, N. (2021). *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?* Global Entrepreneurship Monitor Croatia. Dostupno na: <https://gemconsortium.org/file/open?fileId=50702>

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice. (2019). *Izgradnja i opremanje Nacionalnog rehabilitacijskog centra za osobe s bolestima i oštećenjima kralježnične moždine*. Dostupno na: <https://www.minerva.hr/izgradnja-i-opremanje-nacionalnog-rehabilitacijskog-centra-za-osobe-s-bolestima-i-ostecenjima-kraljeznicne-mozdine/>

Središnji državni portal, 2022: Poduzetnička infrastruktura, Dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368>

Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_25_602.html

Strategija poljoprivrede do 2030. Dostupno na: [Ministarstvo poljoprivrede. \(2022.\). Strategija poljoprivrede do 2030.](#)

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_04_46_921.html

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017.-2030.). Dostupno na: <https://mmpi.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/MMPI%20Strategija%20prometnog%20razvoja%20RH%202017.-2030.-final.pdf>

Strategija razvoja kulture Grada Varaždina za razdoblje od 2017. do 2022. Dostupno na: <https://varazdin.hr/strateski-dokumenti-grada-varazdina/>

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine. Dostupno na: <https://mint.gov.hr/strategija-razvoja-odrzivog-turizma-do-2030-godine/11411>

Strategija razvoja sporta Grada Varaždina od 2020. do 2028. godine. Dostupno na: https://varazdin.hr/upload/2020/06/strategija_razvoja_sporta_-_nacrt_5eec6b4e3a0be.pdf

Strategija razvoja turizma Varaždinske Županije. (2015). Institut za turizam. Dostupno na: https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Strategija_razvoja_turizma_Varazdinske_zupanije.pdf

Strelica - obrt za informatičke usluge. (2018). Pretraga Domova. Domovi za starije. Dostupno na: <https://www.domovi-za-starije.com/pretraga-domova/?zupanija=varazdinska&vrsta-doma=&tip-smjestaja=&oblik-smjestaja=&vrsta-usluge=>

Udruga Novi put. (n.d.). *O nama*. Udruga Novi put. Dostupno na: <http://novi-put.hr/index.php/o-nama>

Udruga Sunce. (n. d.). *UDRUGA Sunce Novi Marof*. Facebook. Dostupno na: <https://www.facebook.com/udrugasunce.1/>

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima. (2022). Savjetovalište za žrtve obiteljskog Nasilja Varaždin.

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima. Dostupno na: <https://pzs.hr/savjetovaliste-za-zrtve-obicajskog-nasilja-varazdin/>

Upravni odjel za prostorno uređenje i graditeljstvo - Sjedište Varaždin. (20. 5. 2022). Odgovor na dostavljeni Zahtjev za pristup informacijama.

Urbana agenda za EU. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/

Uredba o razvrstavanju željezničkih pruga (NN 84/21)

Varaždinska županija i Grad Varaždin. (2018.). Procjena rizika od velikih nesreća za područje grada Varaždina.

Varaždinska županija. (2015.) *Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za Varaždinsku županiju*. Dostupno na: [29_07_procjena_ugrozenosti.pdf \(vzz.hr\)](#)

Varaždinska županija. (2015.) *Strategija razvoja turizma Varaždinske županije 2015.-2025*. Dostupno na: [\(Microsoft Word - Strategija razvoja turizma Varaždinske županije.docx\) \(varazdinska-zupanija.hr\)](#)

Varaždinska županija. (2019.) Procjena rizika od velikih nesreća za područje Varaždinske županije.

Varaždinska županija. (2019.) Procjena rizika od velikih nesreća za područje Varaždinske županije.

Varaždinska županija. (2020.) *Izvešće o stanju prostora Varaždinske županije za razdoblje 2015-2019. godine*. Dostupno na: [izvjesce-2015-2019.pdf](https://www.varazdinska-zupanija.hr/izvjesce-2015-2019.pdf) ([varazdinska-zupanija.hr](https://www.varazdinska-zupanija.hr))

Varaždinska županija. (2020.). *Županijska razvojna strategija Varaždinske županije do 2020. godine*. <https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/ZRS-Varazdinske-zupanije-2020-usvojeno1.pdf>

Varaždinska županija. (2021.) *Provedbeni program Varaždinske županije za razdoblje 2021.-2025.* Dostupno na: [Provedbeni-program-Varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2021-2025.pdf](https://www.varazdinska-zupanija.hr/Provedbeni-program-Varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2021-2025.pdf) ([varazdinska-zupanija.hr](https://www.varazdinska-zupanija.hr))

Varaždinska županija. (2021.). Izvešće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i objedinjeno izvešće o provedbi Planova gospodarenja otpadom gradova i općina Varaždinske županije u 2020. godini. Službeni internetski portal - Varaždinska županija. Dostupno na: <https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/11-Izvjesce-o-provedbi-Plana-i-objedinjeno-izvjesce-JLS-a-u-2020.pdf>

Varaždinska Županija. (n. d.). *Zdravstvene Ustanove*. Županijske ustanove i tvrtke. Dostupno na: <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanijske-ustanove-i-tvrtke/kategorija/233-zdravstvene-ustanove.html>

Varkom d. d. (n. d.). *Aglomeracija Varaždinske Toplice*. Varkom - službena stranica. Dostupno na: <https://www.varkom.hr/stranica/aglomeracija-varazdinske-toplice>

Varkom d. d. (n. d.). *Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracije Varaždin*. Varkom - službena stranica. Dostupno na: <https://www.varkom.hr/stranica/sustav-odvodnje>

VARKOM d. d., Studija izvedivosti, 31. 5. 2019. - radna verzija

Zajednica sportskih udruga Grada Varaždina. (n. d.). *Članice - ZŽU Varaždin*. ZŠU Varaždin. Dostupno na: <http://varazdin-sport.hr/clanice/>

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Narodne novine, 147/14, 123/17, 118/18.

Zakon o socijalnoj skrbi. Narodne novine, 18/22, 46/22, 119/22

Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije. (n. d.). *O zavodu*. Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije. Dostupno na: <https://www.zzjzv.hr/?gid=49>

Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije. (2000). *Prostorni plan Varaždinske županije*. Varaždin. Dostupno na: <https://zppuvz.hr/vazeci-prostorni-planovi-u-varazdinskoj-zupaniji/>

Zubak, D., Hanzl, Ž., Pipp, P. (2020). *Gospodarska Kretanja 2020*. 3/4 - HGK ISSN 1845-4437. Hrvatska gospodrska komora. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/gospodarskakretanja030420www5ed7a8fc9db60.pdf>